

C E R V A N T E S

Qf
104

DON QUIXOTE

HEFTE 1

Ayuntamiento de Madrid

MARTINS FORLAG

Q3
104

DON QUIXOTE

FØRSTE BIND

DON QUIXOTE

LIBRO PRIMERO

DEN SINDRIGE HERREMAND
DON QUIXOTE
AF
MANCHAS
LEVNED OG BEDRIFTER

FORFATTET AF
MIGUEL DE CERVANTES
SAAVEDRA

TEKSTEN REVIDERET OG BEARBEJDET AF
TOM SMIDTH

MED EN ORIENTERENDE INDLEDNING AF
PAUL V. RUBOW

MARTINS FORLAG
KØBENHAVN • OSLO
1926

69/134665
70/745584
70/745558
71/73204
55/795886

R. 22.955

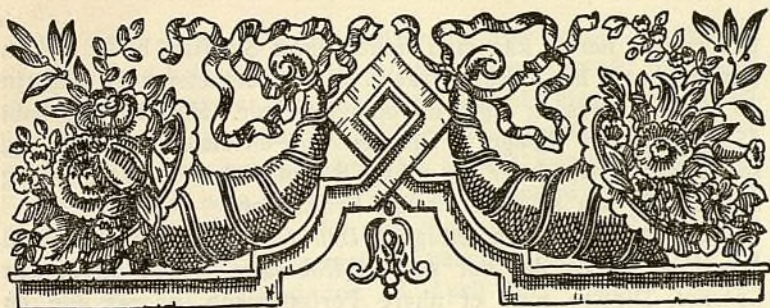
MARTINS FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN

AYUNTAMIENTO DE MADRID

0100767830

Ayuntamiento de Madrid

INDLEDNING

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA var Søn af en velbyrdig Herre, Don Rodrigo de Cervantes, der vist nok har holdt til i Universitetsbyen Alcalá de Henares; men Familien var oprindelig hjemmehørende i Galicien (det nordvestlige Spanien, som ikke havde været maurisk). Ogsaa Moderen, Doña Leonor de Cortinas, var af god Herkomst, hvad der alle Dage var en grumme vigtig Ting i Don Ranudos Fædreland. Deres navnkundige Søn blev døbt d. 9. Oktober 1547 og bestemt for den lærde Bane. De var fattige, men synes at have ladet ham faa en omhyggelig Opdragelse, bl. a. vist i den ædle Digtekunst; saa hvis Cervantes' Skæbne minder om Johannes Ewalds ved sine (rigtignok langt mere romantiske) Omskiftelser, kan man dog ikke sige, han har haft de samme Genvordigheder som vor Landsmand ved at faa sit Kald respekteret. Den Opmærksomhed, han tidligt vakte ved sine poetiske Forsøg, skaffede ham 1569 en anset og højst udbytterig Post, som Kammertjener hos Kardinal Giulio Aquaviva. I denne Egenskab opholdt han sig et Aar i Rom, men saa blev det ham for ensformigt, og i 1571 ser vi ham som Deltager i det største Slag, Kristenheden i hine Dage havde hørt om, Don Juan d'Austrias navnkundige Victorie over Tyrken ved Lepanto. I denne Sø-Aktion mistede han sin venstre Haand. 1575 faldt han i Klørne paa algierske Korsarer, og i over fem Aar fristede han et ynkeligt Liv som Slave.

Erindringer herom kan man finde i hans Skrifter, bl. a. er den Renegat, som her i Bogen saa livagtigt portrætteres af Kaptajn de Viedma, Hassan Aga, en oplevet Figur. Han blev løskøbt 1580 og vendte tilbage til Spanien som en stækket Fugl. Dog, saa meget Livsmod var der tilbage i ham, at han kunde gifte sig og tage fat paa en rask litterær Produktion.

Man har ofte sammenlignet *Don Quixote's* Forfatter med Mænd som dem, der har skrevet *Robinson Crusoe* og *Manon Lescaut*, Digtere med et uhyre Forfatterskab, hvoraf kun en eneste Bog har overlevet deres Tid. Det er kun betinget rigtigt: vel lever hans Verdensberømmelse paa dette ene Skrift, men de fleste af hans Værker har den Dag i Dag et taknemligt Publikum i Spanien, de er delvis blevet hyppigt oversatte, og enkelte har haft en ikke ringe Indflydelse paa andre Forfattere. Et betydeligt Værk er saaledes hans første, senere af ham selv kritiserede Roman, *Galatea*. Det var en Hyrdedigtning (Vers og Prosa), som dog ikke overgaar sit Forbillede, Montemayors beundrede *Diana*, og i vore Dage vel er vanskelig at læse paa Grund af Genrens alt for store Afhængighed af en begrænset Modesmag. Det er dog af Interesse at konstatere, at den samme Digter, som spottede Ridderromanen (der imidlertid paa hans Tid nok havde tabt noget af sin gamle Anseelse), paa andre Punkter ingenlunde hævdede sig over sin Tids litterære Anskuelse. Nogle af de sentimentale Episoder i *Don Quixote* giver jo ogsaa Vidnesbyrd herom; det er fejlagtigt, naar man, ogsaa i danske Skrifter, har troet at finde Parodi i deres Romantik.

Derefter forsøgte han sig som Teaterdigter. Hans Stykker staa i vore Øjne ikke saa meget tilbage for Lope de Vegas, men denne hans Medbejler var det nu beskaaret at fortrænge alle andre spanske Digtere fra Scenen, saa uagtet han nogle Gange havde haft ikke ringe Scenelykke, maatte han slaa ind paa en anden Levevej.

Han fik efter Tur forskellige Embeder, tilsidst endog Stillingen som kongelig Skatteopkræver. I denne Egenskab gennemrejste han den kastilianske Provins La Mancha. Heldet fulgte ham just ikke; han blev i 1597 arresteret i Sevilla, bl. a. beskyldt for Uorden i sine Regnskaber; og vel slap han ud igen, men hans økonomiske Omstændigheder var triste, og han fik ikke senere noget Embede.

Fra 1603 træffer vi ham i Valladolid, hvor han en Gang blev fængslet med hele sin Familie, mistænkt for at kende for meget til en Duel, der havde en ung Mands Død til Følge. 1608 flytter han til Madrid; her fandt han fornemme Beskyttere som den Greve af Lemos, hvem anden Del af vor Roman er tilegnet. Skønt det i det hele hverken manglede ham paa Anerkendelse i toneangivende Kredse eller paa Sukces hos det brede Publikum, blev han dog ikke nogen velstaaende Mand ved sine Bøger og sad ved sin Død den 23. April 1616 vistnok i trange Kaar.

Fra denne sidste Periode stammer foruden *Don Quixote* tolv *Noveller*, som alene var nok til at sikre ham et stort Navn, et Bind Teaterstykker, den fantastiske Roman *Persiles og Sigismunda* og det litterære Digt *Rejsen til Parnasset*, som i vor egen Litteratur kan sidestilles med Tøger Reenberg's *Forsamling paa Parnas*.

I dette Digt siger han: Jeg har med *Don Quixote* skaffet melankolske Hjerter og gnavne Sjæle en Husvalse. Det er rørende nok, at han, som i sin Ungdom skal have været kaad, har skrevet denne kolossale Humoreske paa en Tid, da han selv nok nærmest trængte til andres Trøst. Men den ungdommelige Humorist er en Sjældenhed; til at fremkalde den store Latter hører rimeligvis en Afklaring, som er den modnere Alder forbeholdt.

Cervantes' berømte Roman er, som allerede berørt, anlagt som Parodi paa Ridderromanerne, en Genre, hvis Blodløshed og Skadelighed han vilde bekæmpe. Saaledes har et af Verdenslitteraturens Hovedværker, Romanen i eminent Forstand, sin Oprindelse i Litteratur, et Træk, der fortjener at erindres i en Tid, hvor Løsenet: Skabelse af Intet, næsten er blevet Dogma for Digterne. Af dette satiriske Grundlag vokser Bogens Komik ud, og i den frigjorte Humor skuer vi en mere omfattende Idé: Modsætningen mellem Fantasteri og Virkelighedssans, som alt-saa her er set i latterliggørende Belysning. I endnu videre Forstand kan Bogen, ligesom andre Landes store Parodier (*Ulysses von Ithacia*, *Kærlighed uden Strømper*), tages for Modgift imod al Unatur og Forskruethed. En lille humoristisk Bitone har Cervantes tilvejebragt ved at udgive sit Værk for Gengivelse af en

arabisk Historieskrivers Arbejde; Spøgen med Historieskrivningen er dog harmløs, uden satirisk Sigte, til Forskel fra Holbergs bekendte Noter til *Peder Paars*, som ikke er slet saa uskyldig mente.

Med megen Sindrigheid har Cervantes inddelt sin tykke Bog i ganske smaa Kapitler, saaledes at man kan gøre Ophold efter næsten hvert eneste. Den er skrevet med et stort Hensyn til Publikums Evne til at *kapere* og adskiller sig derved fra de egentlig spændende Bøger, hvor Hensigten er at ægge Læseren til uden Dvælen ved Enkeltheder at jage bestandig frem. Digteren har overhovedet været ganske paa det rene med, hvorledes han skulde anlægge en Underholdningsbog af saa betænkeligt Omfang. Han har forstaaet, at Kravet om pinlig Sammenstemning af alle Dele i et æstetisk Værk nødvendigvis maatte nedsættes meget, naar man fik at gøre med en Frembringelse, som nær kunde faa En til at tænke paa Aristoteles' bekendte Udsagn, at et Maleri paa tusind Stadier ikke vilde være noget Kunstværk. I Stedet for at knytte talrige Forbindelsestraade ved Hjælp af Finesser, som Læseren alligevel ikke vilde opdage, eller ved stimulerende Midler at ophidse ham til at holde Bogen fast til Enden (som saa mange, ogsaa geniale, Romanforfattere, f. Eks. Victor Hugo), har han valgt et senere ofte efterlignet Kompositionsprincip, som allerede anvendtes i Oldtidens novellistiske Epopeer. Han fordelte Handlingen paa en Række Eventyr, hvis væsentlige Forbindelsesled var Hovedpersonerne og deres Formaal.

Disse to Hovedpersoner er Digterens fri Opfindelse, en af Renæssancens underfulde Frembringelser. Andre Digtere, dog ikke mange, fra denne Tid har vist omtrent lige saa stor Fantastikraft, man tænke paa Shakespeare eller Rabelais; men Cervantes' Skikkelser udmærker sig tillige ved en folkebogsagtig Enkelhed i ydre og indre Habitus og ved deres indbyrdes Modsetningsforhold. De er saa haandgribelige, at Børn straks kan genkende dem i den ringeste billedlige Fremstilling. Og tillige kan den mest Voksne i det Uendelige fordybe sig i Detaillerne af deres Karakteristik.

Don Quixote er ikke blot ved disse Egenskaber en rig Bog. Cervantes' Register spænder fra det sublime Vanvid til den

milde Humor; Mængden af morsomme Bipersoner og den fornøjelige Bredde i Fremstillingen af Milieuet er andre Kendetegn paa Omfanget af hans Geni. Og over denne udstrakte Verden svæver Digterens Aand i stille Besindighed og meddeler alt Begrænsning og Klarhed. Det er ikke for intet, at denne Bog er noget nær det eneste Værk fra Renæssancen, som i den paafølgende klassisk og fornuftigt sindede Tidsalder nød almindelig Anerkendelse, ogsaa hos de førende kritiske Forfattere. Ikke heller er det underligt, at den gennem Aarhundreder var den eneste Roman, man vilde tage for fulde; den var længe — og i fleres Øjne helt op til vore Dage — det eneste Eksempel af Digarten, der gav *Romanen* en berettiget Plads i det æstetiske System. Og da Klassicismen blev afløst af Romantikken og senere Romantik af andre Retninger, beholdt Bogen sin høje Anseelse.

Den kan altsaa tjene til Bevis paa, at det udmærkede i Kunsten er i Stand til at modstaa vekslende Tiders Smagsforandringer, og paa, at et inderligt Forhold til Tid og Sted ingenlunde er til Skade for et Værks Universalitet. Dette gælder ogsaa med Hensyn til *Don Quixote* som Udtryk for Folkekarakter. Man hører ofte den Tanke forfægtet, at den og den Digter eller Roman i og for sig rangerer med de største, kun at det intime Forhold til Nationaliteten gør dem uskikkede til Omplantning i fremmede Lande. Denne Betragtning lader sig vanskelig forsones med den Kendsgerning, at *Don Quixote* er bleven almindelig Folkelæsning uden for Spanien, uagtet den er gennemsyret af Spanskhed. Dette kan ikke blot siges om Milieuet, men om selve den digteriske Proces, ogsaa i det allercentraleste: Billedet af Hovedpersonen. Spansk er i høj Grad Foreningen af den skarpsindige, næsten spidsfindige Karakteristik og Indbildningskraftens voldsomme Flugt. Ridderen af den bedrøvelige Skikkelse er ikke mindre et Mesterstykke som realistisk Figur end som Sprællemænd. Den groteske Humor i hans For-sæt og Handlinger er udviklet med en skarp Logik, der nøje svarer til den Nøjagtighed i Skildringen af hans Fantasteri, som er attesteret af Folk, der er kyndige i Sjælslidelser. Fra et rent æstetisk Synspunkt fortjener det særlig at beundres, hvor magtpaaliggende det har været Cervantes at fremstille det Forstands-

liv, der skjuler sig under Fantastens Udskejelser. Som et Hus ikke kan bygges, uden at Grunden er udgravet, saaledes vilde vor Ridder vakle paa sine Fødder uden de Samtaler, hvori han viser sin Kløgt og Refleksion. Men den Dobbeltthed i Opfattelsen, som er Forudsætning herfor, vil være enhver bekendt, der har sysselsat sig med Spaniens Litteratur og Kunst i det lykkelige Tidsrum.

Noget anderledes forholder det sig naturligvis med det rent sproglige. *Don Quixote* er det Værk, hvori den kastilianske Tunge naaede sin højeste Skønhed; man kan derfor ikke undre sig over, at det er en af de Prosabøger, der taber mest ved at blive oversat. Men den Omstændighed har jo ikke hindret Bogens Udbredelse; ja, den er desuagtet bleven Yndlingslæsning for mange, som ikke kunde et Ord Spansk. Man maa trøste sig med den Maxime, at det hverken er det allerringeste eller det allerbedste, der gaar tabt i en taalelig Oversættelse. Ogsaa i dansk Sprogform giver Bogen Adgang til at iagttage interessante Ejendommeligheder ved Cervantes' Stil.

I denne Forbindelse kunde vi lige omtale et morsomt Træk ved hans Forfatterpersonlighed: dette fornemt skødesløse, som er de store Fuldenndtes Prærogativ. Det viser sig undertiden i Handlingens Gang: han spørger selv med sine Kritikere derover, i Begyndelsen af anden Del. Det viser sig ogsaa i Stilen, noget hvoraf Oversættelsen kun giver et Genskin i den guddommelige Raskhed, hvormed man skrider fra Periode til Periode. Hvor dog den gyldne Skødesløshed er den mest slikkede Pen overlegen! sagde en Gang Fénelon, som forstod sig paa de Dele (*politiori stilo quantum præstitit aurea negligentia*).

Bøger har deres Skæbne, og *Don Quixote's* er saare interessant, endskønt den ikke har kendt Trængselstider, men har kunnet glæde sig ved Fru Fortunas Gunst i rigeste Maal, dog uden Ensformighed. Første Del udkom 1605 (eller sent i 1604) og blev modtaget med saa stor Begejstring, at der allerede var en Fortsættelse i Omløb, inden Cervantes, ti Aar senere, naaede at komme frem med anden Del. Denne apokryfe Dublet, af *Avelaneda*, er tilmed et saa betydeligt Digterværk, at det indtil vore Dage, i Original eller Oversættelser, har fundet talrige Beundrere.

Imens er Cervantes' Dobbeltværk gaaet Jorden over. Det er den eneste Digtning, som er bleven hele den hvide Races Ejendom. Ingen anden europæisk Bog gælder dette om. Thi saa udbredt Shakespeare er i den germanske Verden, i Frankrig er der ikke Tale om, at hans Teater er kendt som Molières, og i Syden betyder han ikke stort. Molière er omvendt aldrig trængt rigtig igennem i de engelsktalende Lande, i Tyskland og Skandinavien, heller ikke i den Grad blandt Slaverne som i det latinske Publikum, og her er der forøvrigt stor Forskel paa hans Anseelse i Frankrig og Syd for Alperne og Pyrenæerne, hvor han er og bliver en Fremmed.

Men Cervantes er lige saa studeret og elsket i Tyskland, Frankrig og England som i sit Fødeland. Ja, i England er han vel saa kendt som Shakespeare: hver Skoledreng, hver Bonde og Arbejdsmand, der holder af Læsning, er fortrolig med Skikkelserne i den uopslidelige Underholdningsbog. Et Besøg paa Gallerierne i London viser, at Billeder med Motiv fra Shakespeares Stykker er langt i Undertal under dem, der illustrerer den vandrende Ridders og hans tykke Væbners Historie.

Oversættelserne af Bogen til alle Europas Sprog er legio. Dog er det jo ikke Antallet af forskellige Versioner, som bedst viser Udbredelsen. Yndede Forfattere har til forskellige Tider søgt at føje et Blad til deres Laurbærkrans ved at overføre den gamle Bog til deres Modersmaal; men det er ikke altid Notabiliteterne, der har haft mest Held med sig. Den berømte engelske Romandigter Smollett, et Unikum af en Humorist, for saa vidt som han blev det allerede i en meget ung Alder, og selv dybt paavirket i sin Kunst af Cervantes, offentliggjorde 1755 en ofte senere oplagt Oversættelse; men hverken den eller de mange (delvis ganske fortræffelige), som indtil vore Dage er fulgt i hans Spor, har kunnet fortrænge Motteux' (1700-1712), fra den engelske Prosas modneste Periode, i Swifts stærke og rene Sprog. Den har dog stadig en Konkurrent i Shelton's (1612-20), der er samtidig med Originalen.

I Tyskland er det derimod en betydelig Digter, som er gaaet af med Sejren. Den første Oversættelse er her fra 1621, men den bedste skyldes Ludwig Tieck, som havde fordybet sig i Originalen, allerede da han i 1792 som ung Mand lukkede sig inde i Biblioteket i Göttingen. Til dette Arbejde knytter sig en gan-

ske speciel Interesse. Heine spottede i sin for Franskmænd bestemt Bog om tysk Litteratur Tieck, fordi han i denne beundringsværdige Gengivelse saa at sige skulde have skrevet sin egen Satire. Tieck, hvis Blik sværmerisk var vendt imod den svundne Tid, var han ikke Romantikkens skinbarlige Ridder af den bedrøvelige Skikkelse? Men i selve Sprogtonen, som han har lagt over sin ellers temmelig trofaste Oversættelse, og i Romantikernes Afhandlinger om Cervantes er der givet Svar paa Heines Vits. Disse Mænd læste Bogen paa en anden Maade end Renæssancetidens Mennesker. De fandt i den som Grundidé den evige Modsætning mellem Poesiens og Prosaens Aand. „Ophøjede Sjæle“, skrev saaledes deres Forbunds-fælle Sismondi, „sætter sig til Livsmaal at beskytte de Svage, at hjælpe de Undertrykte, at kæmpe ridderligt for Ret og Uskyld“. De læste Bogen som en humoristisk Martyrhistorie, saå i Helten *the perfect gentleman*, altid stor og værdig, skønt altid til Latter. Denne elegiske Opfattelse ogsaa af komisk Digtning var Romantikernes Kæphest — man erindre til Sammenligning Tegnér's Karakteristik af Bellman: Vemodstrækket over Panden, en Sorg i Rosenrødt. Vor Oehlschläger delte ejendommeligt nok ikke sine romantiske Venners Mening om Forstaaelsen af *Don Quixote*, som man bl. a. ser af hans Digt *Den vandrende Ridder* eller *Don Quixote den Yngre*, der er ikke saa lidt af en Kritik over Samtidsromantiken. Men Sismond's Opfattelse har haft mange Tilhængere, ogsaa i senere Tider. I Nietzsches Sprogbrug var *Don Quixoteri* en ædel Glose; i *Zur Genealogie der Moral* tilstaar han ligefrem: „Vi læser nutildags den hele Bog med en bitter Smag paa Tungen, næsten med Tortur.“ Denne Læsemaade er heller ingen blot og bar Misforstaaelse. Det er i Litteraturen kun Afmagten og Storheden tildelt at blive Genstand for slige Tydninger; Afmagten: fordi den svage Digter saa lidet har Stoffet i sin Magt, at vi Læsere ikke tager ham paa Ordet, men mener bedre at kende de Forhold, han har forgrebet sig paa; Storheden: fordi den fuldkomne Skaber i Digtetekunsten giver sine Værker fra sig i saa færdig en Skikkelse, at de lever deres eget Liv med en indre Uendelighed, som kan taale at opfattes fra mer end ét Synspunkt.

I intet Land er *Don Quixote* saa ofte oversat som i Frankrig, og man maa endda betænke, at Kendskabet til Spansk i gamle

Dage ikke var ualmindeligt blandt de Læsende i dette Land. Det kunde ogsaa nok gøres nødtigt i det 17. og 18. Aarhundrede, for den klassiske Tidsalders mange franske *Don Quichotte'r* — den ældste er fra 1616-18 — udmærker sig ved en henrivende Utroskab mod Grundskriften. Den vanskelige franske Smag kunde længe ikke give sig tilfreds med Cervantes' oprindelige Form; og de mange Udgaver meddeler Litteraturhistorikeren lærerige Indblik i de forskellige Epokers, Grupper og enkelte Skribenters æstetiske Begreber. Først langt op i det 19. Aarhundrede fik Frankrig Oversættelser af den enestaaende Præcision, som er dets Stolthed. Men løjerligt nok, saa fortræffelige disse Genivelser forekommer at være i en tilpas indviet Udlændings Øjne, har Læseverdenen ikke villet blive staaende ved dem; og adskilligt tyder paa, at den sidste Oversættelse, der nylig er givet i Handelen i Paris, ikke vil faa en mere enstemmig begejstret Modtagelse end sine Forgængere.

I vort Fædreland var *Don Quixote* forud læst meget og med Udbytte. Den var Holbergs Yndlingsbog, han har efterlignet den i *Peder Paars*, og uden Cervantes var hans Komedier (specielt *Erasmus Montanus*) daarligt tænkelige. Hans Egede Schacks *Phantasterne* er et Forsøg paa at modernisere den. Ogsaa vore Kunstnere har han interesseret; alle véd, hvilken Betydning han fik for Marstrand.

Til Ære for det gamle Danmark maa det siges, at vore Bedsteforældre havde en læselig dansk Oversættelse at ty til, og deres Bedsteforældre igen en endnu bedre. Schaldemoses, som foranledigede J. L. Heibergs kyndige og aandsoverlegne Essay i Maanedsskrift for Litteratur 1830, var et nogenlunde omhyggeligt Arbejde af en letløbende Pen. Men den, som opmærksomt læser Heibergs velvillige Bedømmelse, vil tro at forstaa, at hans Hjerte trods Anerkendelsen (og Heiberg var en Kender baade af det Danske og det Spanske) er hos Forgængeren, det prægtige gamle danske Prosaværk af den i sin Tid saa navnkundige Jomfru Biehl.

Denne Forfatterinde, som nu vel er glemt lige til Navnet, havde i 1760'erne en ret fremskudt Plads paa den danske Scene med Lystspil, der ganske vist ikke glimrede ved Smag og Opfindelsesevne, men baade ved Sans for teatralisk Effekt og Re-

plikbehandling. Endnu interessantere er hun ved sine velskrevne Memoireværker og ved Oversættelser, som den Dag i Dag kan læses med Behag. Hun fordanskede Cervantes' Noveller 1780-81 under Titelen *Lærere Fortællinger*; men hendes Monument i dansk Litteratur er Gengivelsen af *Don Quixote* (1776-77). Den blev straks modtaget med stor Anerkendelse; en Récensent i *Den kritiske Tilskuer* skrev bl. a.: „Blandt de originale Arbejder og Oversættelser, hvormed Jomfru Biehl har beriget sit Fædrelands Litteratur, fortjener nærværende ganske vist det øverste Sted. . . . Vi have sammenlignet de tvende tyske og den franske med denne danske Oversættelse, og fundet saa himmelvid en Forskel, at vi maa ønske vort Sprog til Ære med den eneste Efterligning af saa ypperlig en Original, som kan erstatte Enhver, der ikke forstaar det spanske Sprog, den Misforståelse ikke at kunne læse samme deri.“

Hendes Arbejde har ganske vist sine Svagheder. Hun var en god, om end ikke udadledig Stilist. Den Reform, Sneedorff og hans Gruppe havde underkastet dansk Prosa, har hun kun delvis gjort med. Det er imidlertid tvivlsomt, om man skal beklage dette; thi det er til en vis Grad Grunden til, at hun har kunnet holde sin komiske Diktion saa nær op ad Holberg, at vi ofte glæder os ved at genfinde Mesterens Vendinger deri. For Resten er det umiskendeligt, at hun med Overlæg har slaaet Sprogtonen holbergsk an og derved gjort godt igen, hvad han selv uden Tvivl vilde have fundet var forskyldt mod hans litterære Eftermæle i hendes Stykker, der er i en ganske anden Smag end hans, og just i den, han ikke for sin Død kunde lide.

Det er da med megen Ret, at Tom Smidth har valgt at lægge dette smukke Værk til Grund for sin Nybearbejdelse. Som Bogen nu gives danske Boglæsere i Hænde, vil de finde, at dens Forgængers gammeldags og fortrolige Tone er bevaret, saavidt Hensynet til deres moderne sproglige Indstilling tillader det. Forhaabentlig vil Perlen for alle Romaner i denne Skikkelse genvinde den Folkeyndest, som den i saa høj Grad fortjener.

PAUL V. RUBOW.

PALLADIUM'S BILLEDER

For den, der kender Cervantes' Kæmperoman, maatte det synes en ligesaa fortjenstfuld som vanskelig, ja, næsten uoverkommelig Opgave at filmatisere den. Thi paa den ene Side er den ubestrideligt handlingsmættet og nyder den største Folkeyndest, paa den anden Side bestaar dens Indhold af en Række forskellige Eventyr og er saaledes ikke let at samle til en fortløbende Udvikling, medens selve disse Eventyr vrimler af de forskellige Personer og Handlingens Sted ustandseligt skifter; tillige vilde det selvsagt kun ved et rent Tilfælde være muligt at finde to Skuespillere, der med den rette Glans kunde udfylde de to Hovedroller: Don Quixote og Sancho Panza. Naar det ikke desto mindre er lykkedes at overvinde alle Hindringer, naar Don Quixote-Filmen nu er en Kendsgerning, saa skyldes dette *Lau Lauritzens* Dygtighed, Smag og ukuelige Energi og dernæst den Omstændighed, at *Palladium* i *Schenstrøm* og *Madsen* besad to allerede verdenskendte Kræfter, hvis hele Apparition saa at sige forudbestemte dem til engang at løfte denne Opgave.

De to berømte Skikkelser virker overbevisende. Vi ser den gale Hidalgo og hans trofaste Følgesvend for os ganske saaledes, som vi er vant til at forestille os dem, det vil i Virkeligheden sige, saaledes som *Marstrand* ved sine mesterlige Tegninger har præget dem i vor Bevidsthed. Det er saaledes ikke Goyas fantastiske Ridder, Daumiers dystre Spanier, Gustave Dorés romantiske Eventyrsøger, vi ser paa disse Billeder, men Landadelsmanden, som virkelig i Sind og Skind er en Ridder, allerede førend hans Vanvid faar ham til at realisere sine Drømme, men som har sit Ydre og sin Tid imod sig; dette er *Marstrands* Opfattelse, og den er rigtig, beror paa hans Kendskab til selve Romanen, der ikke hos ham er farvet af Romantikens kunstige Lys eller Kulturkampens Satire. Størstedelen af Billederne er taget paa la Mancha Sletten, desuden i Sevilla, i Omegnen af Toledo og i Avila, den eneste spanske By, som endnu har bevaret sin Bymur hel og fuldstændig, saaledes som den saå ud i det tolvte Aarhundrede. Avila forestiller Øen Barataria, hvor Sancho er Statholder. Som bekendt udmunder første Del af

Don Quixote i en højst indviklet Historie om to elskende Par, der efter mange ulykkelige Omskiftelser endelig ved Ridderens Hjælp finder hinanden. Man har været tilbøjelig til at betragte denne Historie som en Art Ironi fra Cervantes' Side, hvilket sikkert ikke har været den store Forfatters Mening. Det viser sig da ogsaa, at denne Kærlighedshistorie skrællet for alle Omsvøb, saaledes som den viser sig i Filmen, gør et overordentlig nydeligt og romantisk Indtryk. Saavel den sorgbetyngede Cardenio som Hertugsønnen Fernando viser sig at have til Huse i herlige Pragtbygninger, og man faar i det hele taget Lejlighed til at se den vidunderligt skønne spanske Arkitektur som Baggrund for de bevægede Scener. Ogsaa de Optrin, som foregaar i Sierra Morena, viser os dejlige Naturscenerier.

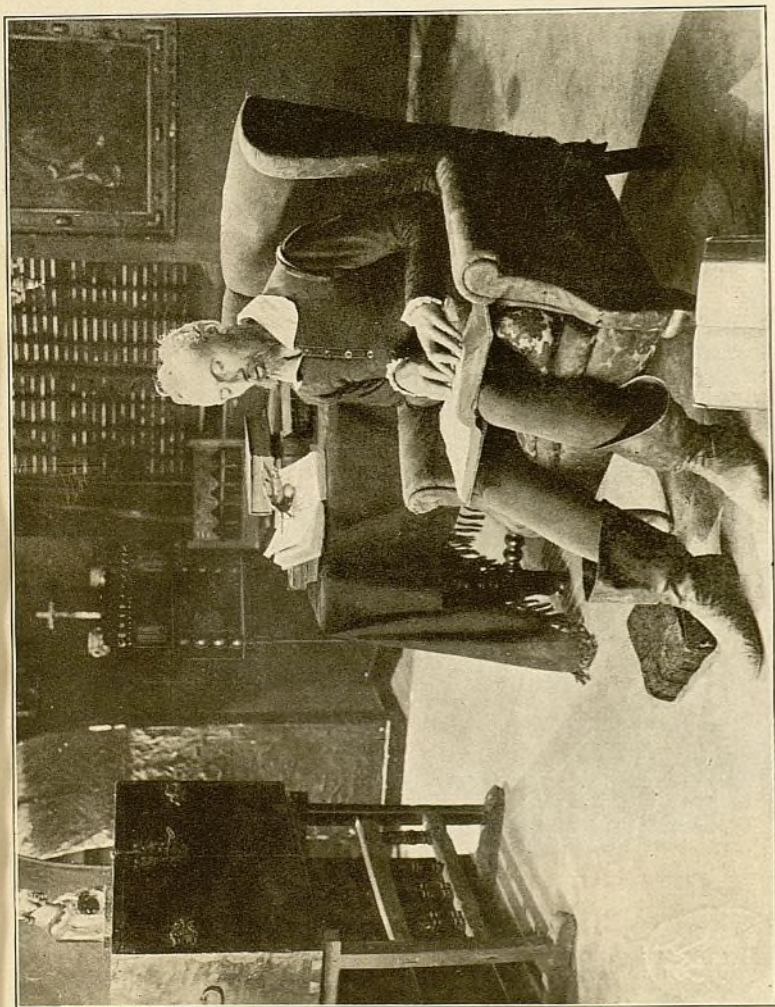
De utallige Bipersoner: Don Quixotes nærmeste Omgivelser, Præsten og Barberen, Baccalaureus'en, Husholdersken og Søsterdatteren; Folkene i de noksom bekendte Kroer: Vært og Værtinde, Maritornes, Tøsene og Mulæseldriverne; de karakteristiske Skikkelser fra Spaniens Landeveje paa hin Tid: Købmændene, Landsbyfolkene, Galejsslaverne, Bønder og Bondepiger, deriblandt selve Ridderens udvalgte Herskerinde Dulcinea af Toboso; alle disse er fortræffeligt karakteriserede og fremtræder overordentlig levende og virkelighedstro. Masseoptrinene, saaledes ved Hertugens Hof og i Barataria, er pragtfulde og ganske i Tidens Aand, Dragterne overalt historisk-korrekte og Maskerne gode. Filmen vil faa Premiére kort efter, at den ny Oversættelse af Romanen er udkommet, og vil uden Tvivl blive Aarets Begivenhed paa Billedteatrenes Omraade. Forhaabentlig vil den tillige lokke Publikum til at forny Bekendtskabet med det Mesterværk, hvorover den er bygget: Cervantes' udødelige Roman.

TOM SMIDTH.

Par,
ens
gte
ket
iser
Om-
tlig
Car-
se i
hed
Bag-
gaar

lser,
ster-
ært-
tiske
ene,
andt
alle
ntlig
Her-
dens
gode.
se af
iven-
illige
værk,

H.

DON QUIXOTE grundende over en Ridderroman.

FORTALE

RKESLØSE Læser! Du kan, uden at jeg aflægger Ed derpaa, tro mig, naar jeg siger, at jeg intet hellere saá, end at denne Bog, en Søn af min Aand, var den smukkeste, stateligste og aandrigeste, som tænkes kunde. Imidlertid har jeg dog ikke kunnet forandre Naturens Orden, ifølge hvilken enhver Ting frembringer sin Lige. Og hvorledes kunde da min ufrugtbare og udyrkede Aand frembringe andet i denne Historie end en tør, rynket og naragtig Søn, fuld af mangehaande Tanker, som aldrig er faldet nogen anden ind? En saadan Søn, som kan avles i et Fængsel, hvor alle mulige Ubekvemmeligheder har deres Bopæl, og al Slags modbydelig Støj og Tummel er til Huse. En fredelig Tilværelse, et behageligt Opholdssted, Markernes Skønhed, Himmelens Klarhed, Bækkenes Rislen og Ro i Sindet bidrager meget til, at de ufrugtbare Muser viser sig frugtbare og byder Publikum Frembringelser, ved hvilke det glædes og henrykkes i højeste Grad.

Dog hænder det, at en Fader har en Søn, der er hæslig og uden al Ynde, og at den Kærlighed, han nærer til ham, giver ham et Bind for Øjnene, saa at han ikke kan se hans Fejl, men tværtimod anser dem for vittige og elskværdige Træk og opregner dem for sine Venner som Tegn paa Skarpsindighed og Aandrigthed. Jeg derimod, der synes at være Don Quixotes Fader, men i Virkeligheden kun er hans Stiffader, vil ikke følge den

Don Quixote. I.

almindelige Skik, ikke, som saa mange gør, næsten med Taarer i Øjnene bede dig, min Læser, om at tilgive eller overse de Fejl, der maatte findes hos denne min Søn; thi du er hverken hans Paarørende eller hans Ven, du har selv Hjerne i Hovedet og din frie Villie saa godt som den alldygtigste her paa Jorden, du sidder i dit Hus, hvor du er Herre som Kongen over sine Skatteindtægter, og du kender jo Mundheldet: *Under min Kappe kan jeg slaa Knips ad Kongen*. Alt dette aflaster og befrier dig for ethvert Hensyn, enhver Forpligtelse, og du kan saaledes om denne Bog sige alt, hvad du har Lyst til, uden Frygt for at komme i Vanry for det onde eller blive belønnet for det gode, du kunde falde paa at sige om den.

Kun vilde jeg gerne have givet dig den nøgen og bar, uden at den var prydet med en Fortale og den lange Fortegnelse og talløse Hob af de sædvanlige Sonetter, Epigrammer og rosende Digte, som man plejer at sætte foran i alle vore Bøger. Thi jeg kan fortælle dig, at skønt det har voldt mig adskilligt Umag at skrive denne Historie, saa forekom intet mig dog vanskeligere end at udarbejde den Fortale, du nu læser. Ofte greb jeg Pennen for at nedskrive den, og lige saa ofte lod jeg den atter falde, fordi jeg ikke vidste, hvad jeg skulde skrive. Og engang, mens jeg saaledes sad tvivlraadig med Papiret foran mig, Pennen bag Øret, Albuen paa Skrivebordet og Haand under Kind og overvejede, hvad jeg skulde sige, traadte uformodet en Ven af mig ind, en Mand, der besidder Vid og megen Indsigt; og da han såå mig hensunken i dybe Tanker, spurgte han mig om Aarsagen dertil. Jeg betænkte mig ikke paa at fortælle ham den og sagde, at jeg pønsede paa den Fortale, jeg maatte skrive til Historien om Don Quixote, men at den kostede mig saa meget Bryderi, at jeg havde faaet i Sinde rent at lade det fare og slet ikke bringe denne ædle Ridders store Gerninger for Lyset. Thi man kan jo sagtens tænke sig, at den Forestilling: „Hvad vil den gamle Dommer, Mængden, sige dertil?“ maatte sætte mig i den største Forvirring, naar den vil faa at se, at jeg, efter i saa mange Aar at have ligget i Forglemmelsens og Tavshedens Dvale, nu med alle mine Aar paa Bagen vover mig frem med et Værk, der er saa tørt som Marehalm, uden Opfindsomhed, skrevet i en mager Stil, fattigt paa aandrige Ordspil, blottet for al Videnskab

og Lærdom, uden Citater i Randen og Anmærkninger i Slutningen; medens jeg dog ser, at andre Bøger har alt dette og, selv om deres Indhold er af opdigtet og verdslig Art, fremtræder saa fyldte med Sentenser af Aristoteles, Plato og samtlige Filosofer, at de vækker Beundring hos Læserne, som følgerig anser deres Forfattere for belæste, lærde og veltalende Mænd. Og hvor fortræffeligt forstaar de ikke at anføre den hellige Skrift! Man skulde sandelig tro, de var lutter hellige Thomas'er eller andre Kirkefædre; og derved iagttager de en saa sindrig Velanstændighed, at de i den ene Linie kan afmale en liderlig Nar og i den næste holde en kristelig Prædiken til Trøst og Opbyggelse for alle dem, som hører og læser dem. Alt dette mangler min Bog; jeg har ingen Citater at anbringe i Randen, ingen Anmærkninger at gøre ved Slutningen, og endnu mindre véd jeg, hvilke Forfattere jeg har betjent mig af, for, ligesom alle andre, at kunne anføre dem foran i Bogen i Bogstavorden: A.B.C., begyndende med Aristoteles og endende med Xenophon, Zoilus eller Xeuix — skønt den ene var Smæder og den anden en Maler. I lige Maade vil min Bog komme til at savne de Sonetter, der skal staa foran, i det mindste saadanne, som er forfattede af Hertuger, Marqueser, Grever, Biskopper, Adelsdamer eller verdensberømte Poeter. Vel sandt, hvis jeg bad to eller tre Haandværkssvende blandt mine Venner om nogle, saa véd jeg, at jeg vilde faa dem, og det oven i Købet nogle, der kunde holde dem Stangen, som skyldes de Herrer, der nyder det største Ry her i vort Spanien. „Kort sagt, ærede Herre og Ven,“ blev jeg ved, „jeg har besluttet at lade Don Quixote ligge begravet i sine Arkiver i la Mancha, indtil Himmelen sender en, der kan smykke ham med alle de Skønheder, han maa savne; dels fordi jeg paa Grund af min utilstrækkelige literære Dannelse føler mig ude af Stand til at afhjælpe disse Mangler; dels fordi jeg af Naturen er for magelig og træg til at gaa hen og knæfalde Forfattere om at sige det, som jeg selv kan sige lige saa godt som de. Det er Aarsagerne til, at De fandt mig saa raadvild og ophidset, og de er gyldige nok, som De selv vil se af det, jeg har forklaret Dem.“

Da min Ven hørte mig tale saaledes, slog han sig med Haanden for Panden, brast i en høj Latter og sagde: „Ved Gud,

Hr. Broder, først nu drages jeg ud af en Vildfarelse, som jeg har været hildet i, saa længe vi to har kendt hinanden; thi jeg har stedse anset Dem for tænksom og forstandig i alle Deres Handlinger. Men nu mærker jeg, at De er lige saa langt fra at være det, som Himmelen er fra Jorden. Hvor er det muligt, at saa ringe en Ting, der let kan afhjælpes, formaar at gøre en moden Aand som Deres tvivlraadig, en Aand, der er saa skikkaet til at overvinde langt større Vanskeligheder og rydde dem af Vejen? Paa Ære, det skyldes ikke Mangel paa Dygtighed, men alene for stor Magelighed og Tanketræghed! Undersøg blot, om det ikke er Sandhed, hvad jeg siger! Naar De vil skænke mig Deres Opmærksomhed, saa skal jeg i en Haandevending bortfjerne alle Vanskeligheder og raade Bod paa alle de Mangler, som De siger sætter Dem i Forlegenhed og gør Dem modløs, saa at De vil opgive at lade Historien om Don Quixote, Faklen og Spejlet for alle vandrende Riddere, se Dagens Lys.“

„Tal,“ sagde jeg, da jeg hørte dette, „paa hvilken Maade vil De opfylde min Bekymrings Tomrum og sprede Lys i min Forlegenheds Kaos?“

Hertil svarede han: „Den første Anstødssten, nemlig at De mangler Sonetter, Epigrammer eller Lovprisninger til at sætte foran i Bogen, og det saadanne, der er forfattede af Standspersoner eller Adelige, kan ryddes af Vejen derved, at De selv paatager Dem Arbejdet; sidenefter kan De døbe dem og sætte hvad Navn De vil nedenunder, lade dem lyse i Køn og Kuld af Præsten Johannes fra Indien eller Kejseren af Trapezunt, om hvem jeg véd, det meddeles, at de var berømmelige Poeter; men selv om de nu ikke har været det, og der skulde findes et Par Pedanter og halvstuderede Vaasere, der bagfra vilde bide ad Dem og skumle over dette Deres Foregivende, saa bryd Dem ikke for en Hvid derom; thi selv om det lykkes dem at overtude Dem om Usandhed, saa kan de jo dog ikke hugge den Haand af, hvormed De har skrevet det.

Hvad nu angaar, at De i Randen vil citere Navnene paa de Forfattere, hos hvem De har laant de Sentenser og Fyndord, som De anvender i Deres Historie, saa behøver De jo kun at indrette det saaledes, at der hist og her paa belejlige Steder forekommer nogle Mundheld eller latinske Brokker, som De maaske kan

udenad, eller som i det mindste ikke vil koste Dem megen Møje at oplede. Lad os sætte, at Stedet drejer sig om Frihed og Fangenskab, saa skriver De f. Eks.:

Non bene pro toto libertas venditur auro

og opfører straks i Randen Horats, eller hvem anden der kan have sagt det. Hvis Stedet drejer sig om Dødens Magt, saa straks frem med:

*Pallida mors æquo pulsata pede
Pauperum tabernas
Regumque turres.*

Tales der om det Venskab og den Kærlighed, som Gud befaler os at nære til vor Fjende, saa grib paa Øjeblikket i den hellige Skrift, hvad De uden stort Besvær kan overkomme, og laan intet ringere end Guds egne Ord:

Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros.

Drejer Stedet sig om de onde Tanker, saa ryk frem med Evangeliet:

De corde exeunt cogitationes malæ.

Angaar det Vennernes Ustadighed, saa har De jo Cato, der kan hjælpe Dem med sit Distichon:

*Donec eris felix, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.*

Ved slige latinske Brokker bliver De i det mindste anset for en Grammatiker, og det medfører ikke liden Ære og Fordel i disse Tider.

Hvad Anmærkningerne i Slutningen anbelanger, saa kan De sikkert gøre det saaledes: Ifald De i Deres Bog nævner en Kæmpe, saa lad det være Goliath, og allerede derved, hvilket saa godt som intet vil koste Dem, har De en lang Anmærkning, thi De kan sætte: „Kæmpen Goliath, eller Goliath, var en Filister, som Hyrden David dræbte ved et mægtigt Stenkast i Terebinthedalen, som det fortælles i Kongernes Bog det og det Kapitel, hvor De kan finde det skrevet.“

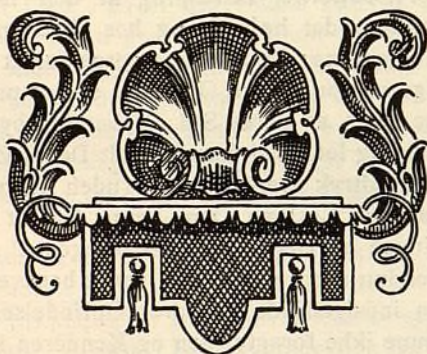
For ogsaa at vise, at De er velbevandret i Kosmografien og Humaniora, saa mag det saaledes, at De kommer til at tale om Tajo-Floden; straks vil De atter se Dem forsynet med en prægtig Anmærkning, idet De skriver: „Floden Tajo har sit Navn efter en af de spanske Konger; den tager sit Udspring fra det og det Sted og falder ud i Oceanet efter at have kysset Murene om den navnkundige Stad Lissabon, og man mener i Almindelighed, at den fører Guldsand, etc.“ Tales der om Røvere, saa skal jeg meddele Dem Historien om Cacus, som jeg kan paa mine Fingre; er det om letfærdige Kvinder, saa har vi Biskoppen af Mondonedo, der kan tilbyde Dem Lamia, Lais og Flora, en Anmærkning, der vil forskaffe Dem stor Anseelse; er det om grusomme, kan Ovid tjene Dem med Medea. Skal De bruge Troldekvinde og Hekse, saa har Homer Kalypso og Virgil Kirke. Vil De have en tapper Feltherre, saa fremstiller ingen ringere end Julius Cæsar sig selv som en saadan i sine Kommentarer, og Plutarch giver Dem tusinde Alexandere for én. Har De Kærlighed for Øje, saa kan De med to Unser af det toskanske Sprog faa hele Skæppen fuld hos Leone Ebreo. Og vil De ikke gaa til fremmede Lande, saa har De herhjemme Fonsecas: „Om Kærlighed til Gud“, hvori der findes udtrykt alt, hvad De og den mest kræsne kan ønske angaaende dette Emne. Kort sagt, De behøver kun at gøre Dem den Ulejlighed at nævne disse Navne eller berøre disse Historier, jeg her har anført, i Deres egen, og kan overlade mig Omsorgen for at vedføje Henvisningerne og Anmærkningerne; jeg sværger Dem til, at jeg skal fylde alle Randene og endda forøde et Dusin Blade i Slutningen af Bogen.

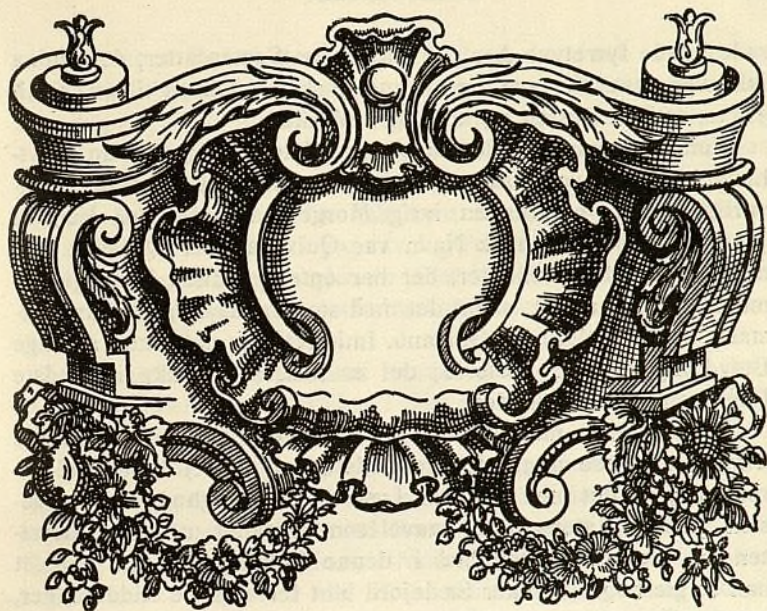
Vi kommer da nu til Listen over Forfattere, som sædvanligvis findes i andre Bøger, men mangler i Deres. Dette Savn er meget let at afhjælpe, thi De behøver kun at søge en Bog, hvor de allerede staar anførte i Bogstavorden lige fra A til Z, som De selv sagde, og saa indføre dem i Deres efter samme Alfabet. For selv om man ogsaa deraf, at De kun lidet havde nødig at benytte saa mange Forfattere, tydeligt kunde se Bedraget, saa ligger der ingen Vægt derpaa. Og maaske findes der alligevel et eller andet Tossehoved, der tror, at De i Deres jævne og ligefremme Bog har betjent Dem af dem alle. Gør denne vidtløftige For-

tegnelse ingen anden Nytte, saa vil den dog med ét Slag bringe Bogen i stor Anseelse. I øvrigt tager ingen saa megen Del deri, at de skulde ville eftersøge, om De har øst af disse Kilder eller ej. Og De kan saa meget mindre kræves til Regnskab for de Ting, De siger mangler i Deres Bog, som de ikke i ringeste Maade er nødvendige for den; thi hele Værket er kun et Angreb paa Ridderbøgerne, som Aristoteles aldrig har tænkt paa, Skt. Basilius aldrig talt om, og Cicero aldrig haft fat paa; og lige saa lidt venter man af dets skæmtsomme Opdigtelser den historiske Sandheds strenge Nøjagtighed eller Astrologiens Iagttagelser; ej heller Geometriens Udmaalinger eller Gendrivelse af de Bevisførelser, hvoraf Talekunsten benytter sig, er af Vigtighed for det. Lige saa lidt skal Værket prædike noget for nogen, og saaledes sammenblande det menneskelige med det guddommelige, en Sammenblanding, som ingen kristelig Aand bør bære til Skue. Det skal udelukkende beflitte sig paa Efterligning i alt, hvad det fremstiller, og jo mere fuldkommen denne bliver, des ypperligere bliver det, De skriver. Og da Øjemedet med Deres Værk kun er at berøve Ridderbøgerne den Anseelse og den Gunst, de nyder i Verden og hos Menigmand, saa behøver De ikke at tiltigge Dem Sentenser hos Filosoferne, Læresprog af den hellige Skrift, Fabler hos Digterne, det høje Sving hos Talekunstnerne eller Mirakler hos Helgenerne; De skal kun sørge for at betjene Dem af jævne, fyndige og sømmelige Ord, som sættes paa deres rette Plads, og stræbe efter, at Deres Stil og Sætningsbygning skrider frem velklingende og let. Lad frem for alt Deres Øjemed stikke frem overalt, og udtryk Deres Tanker uden tvetydige og forskruede Talemaader. Bestræb Dem ogsaa for, at den tungsindige ved Læsningen af Deres Historie bringes til at le, at den lattermilde ler endnu stærkere, at den jævnt begavede ikke følger Fortrydelse, den indsigtfulde beundrer Opfindelsen, den alvorlige og tænksomme ikke foragter den og Kenderen ikke kan undlade at rose den. Hav stedse for Øje at nedrive det paa saa daarligt Grundlag hvilende Bygværk i hine Ridderbøger, der afskyes af saa mange, men prises af et endnu større Antal Mennesker. Og hvis De naar det Maal, har De ikke naaet saa lidt endda."

I dyb Tavshed sad jeg og lyttede til min Vens Tale, og saa dybt prægede hans Ord sig i mine Tanker, at jeg uden at gøre Indvendinger indrømmede Rigtigheden af det, han sagde, og besluttede at benytte selve disse Ord til min Fortale. Af den vil du altsaa, kære Læser, kunne se min Vens Forstandighed og min gode Lykke: i et saa betrængt Øjeblik at finde en saadan Raadgiver, der endog er Kilde til din egen Tilfredshed over at modtage den berømte Don Quixote af Manchas Historie saa klar og ganske uden Omsvøb, Historien om den Mand, hvem alle Beboerne af Egnen ved Montiel var enige om at anse for den kyskeste Elsker og den drabeligste Ridder, der i mangfoldige Aar havde ladet sig se dør paa Egnen. Jeg vil ikke skatte den Tjeneste alt for højt, jeg beviser dig ved at gøre dig bekendt med saa ædel og rosværdig en Ridder; men jeg vil paastaa, at du bør vide mig Tak for Bekendtskabet med hans Væbner, Sancho Panza, i hvem jeg efter min Anskuelse fremfører Indbegrebet af alle vaabendragerlige Vittigheder, der spredte er at finde i den hele Samling af Ridderbøger. Og hermed Farvel. Gud skænke dig Held og glemme ikke mig! Lev vel!

I. KAPITEL

*Som handler om den berømte Ridder
DON QUIXOTE AF MANCHAS
Stand og Levevis.*

OR ikke længe siden levede der i la Mancha, paa et Sted, hvis Navn jeg nu ikke gider erindre, en Herremand af den Slags, som ejer en brækket, ophængt Lanse, et gammelt Harnisk, en mager Hest og en Vindhund. En Suppe paa noget, der kom Kokød nærmere end Lammekød, om Middagen, Finker af Levningerne om Aftenen, Linser om Fredagen, Smalhans Køkkenmester om Lørdagen og en stegt Due som Ekstraret om Søndagen opslugte de to Trediedele af hans Indkomster. Det øvrige gik med til at skaffe ham en Plyskofte, Fløjlsbukser og Tøfler af samme Stof til Festdagene, om Hverdagene gjorde han sig en Ære af at gaa i hjemmelavede Bondeklæder — men af fineste Art. Hans Husfolk bestod af en Husholderske, der alle-

rede havde fyrretyve Aar paa Bagen, en Søsterdatter, der endnu ikke var naaet de tyve, og en ung, rask Bondeknøs til at gaa til Torvs, strigle Hesten og arbejde i Marken.

Vor Adelsmands Alder beløb sig til temmelig nær de halvt-hundrede; han var stærk af Natur, mager og tør, havde et alvorligt Ansigt og var en ivrig Morgenmand og stor Ven af Jagten. Man siger, hans Navn var Quixada eller Quesada (thi heri afviger de Skribenter, der har optegnet disse Tildragelser, meget fra hinanden), skønt det med stor Sandsynlighed kan paa-staa, at han kaldte sig Quixano. Imidlertid er dette kun af ringe Betydning for vor Historie; det er nok, at vi ikke i mindste Punkt omgaar Sandheden.

Dernæst maa man vide, at nævnte Herremand i sine ledige Timer (og disse udgjorde Størstedelen af Aaret) læste Ridder-romaner, og det med saa stor Lyst og Begærlighed, at han næsten glemte Jagtens Idræt saavel som Opsynet med sit Husvæsen; ja, hans Umættelighed i denne Retning var saa stor, at han solgte nogle Stykker Sædejord blot for at købe Ridderbøger, og saa mange, han kunde skrabe sammen af den Slags, fandtes ogsaa i hans Hus. Ingen af dem behagede ham dog saa meget som de, der var forfattede af den berømte Feliciano de Silva, og det saavel paa Grund af hans ubundne Stils Klarhed som formedelst de deri forekommende indviklede Talemaader, der syntes ham at være sande Perler. Ved Fejde- og Kærlighedsbrevene hoppede Hjertet i Livet paa ham, og han læste dem atter og atter, især Steder som følgende: „Den fornuftige Ufornuft, med hvilken De behandler min Fornuft, har bragt et saadant Svind i min Fornuft, at jeg ikke uden Fornuft beklager mig over Deres Dejlighed“. Ikke mindre tilfreds var han med at læse: „Den høje Himmel, hvis Stjerner guddommeligt bekræfter Deres Guddommelighed, bevirker, at De fortjener den Fortjeneste, som Deres Højhed fortjener.“ Men over hele dette Forraad af Fornuft tabte den stakkels Herremand aldeles Forstanden ved at pine og plage sin stakkels Hjerne for at begribe og klargøre sig Meningen deraf, som selv Aristoteles, hvis han alene for den Sags Skyld var staaet op af Graven, ikke vilde have kunnet udgranske og forklare. I ikke mindre Bekneb var han med alle de Saar, Don Belianis havde uddelt og faaet, da han indsaa,

at hvor store Mestre der end havde lægt dem, saa maatte dog ufejlbarlig baade hans Ansigt og Krop være fulde af Skrammer og Ar. Men hvorom alting var, saa berømmede han dog Forfatteren, fordi han havde endt Bogen med Løfte om Fortsættelse af det mere end overnaturlige Eventyr, han ikke havde kunnet fuldende; ofte fik han Lyst til selv at gribe Pennen for at fuldbyrde Løftet i bogstavelig Forstand, og det var tilforladelig ogsaa sket, og han havde ladet Værket komme for Dagen, om ikke større og mere vedholdende Planer havde affholdt ham derfra.

Ofte diskuterede han med Landsbypræsten (der var en lærd Mand og havde taget Graden i Siguenza) om, hvorvidt Palmerin af England eller Amadis af Gallien havde været den ypperste Ridder. Men Mester Nicolas, Barber sammesteds, sagde, at ingen af dem alle kunde maale sig med Solens Ridder, men hvis nogen kunde lignes ved ham, saa maatte det være Don Galaor, Amadis af Galliens Broder, eftersom han ikke alene kunde skikke sig efter alle Folk, men endog hverken var en Kramdukke af en Ridder eller et Hylehoved som hans Broder, og ikke gav ham noget efter i Tapperhed.

Nok er det, at vor Herremand fordybede sig saaledes i denne Læsning, at han dermed tilbragte Natten indtil den lyse Dag og paa samme Maade Dagen indtil den mørke Nat. Og ved denne umaadeholdne Læsning og liden Søvn fortørredes hans Hjerne saa stærkt, at han mistede al Skønsomhed. Hans Fantasi blev ganske fyldt af alt det, han læste i disse Bøger, saavel om Fortryllelser som om alle mulige Trætter, Feltslag, Udfordringer, Saar, Kærlighed, smigrende Ord, ømme Klager, Storme paa Havet og umulige Taabeligheder; og de prentede sig saa stærkt i hans Sind, at han holdt de urimeligste Opdigtelser, han læste, for sande, og der efter hans Anskuelse ikke fandtes mere troværdige Historier i Verden. Han sagde, at Cid Ruy Diaz havde været en meget brav Ridder, men desuagtet kunde han ikke veje op mod Ridderen af det flammende Sværd, der med ét Hug havde kløvet to af de grummeste og umaadeligste Kæmper midt igennem. Han holdt mere af Bernardi del Carpio, fordi han ved Roncesvalles dræbte den usaarlige Roland ved det samme Kneb, som Hercules anvendte, da han kvalte

Anthæus, Jordens uhyre Søn, i sine Arme. Han talte med Agtelse om Kæmpen Morgante, fordi han af den hele Kæmpeslægt, der er stolt og plump, var den eneste venlige og velopdragne. Men ingen stod saa vel anskreven hos ham som Renaldo af Montalan, og allermest naar han i Aanden saå ham drage ud af sin Borg, udplyndre alle dem, han fik fat paa, og hist ovre paa den anden Side Havet bortrøve Mahomeds Afgudsbillede, der, efter hvad hans Historie fortæller, var af støbt Guld. Han sagde, at for at faa Lov at styre sit Mod paa Forræderen Ganelon ved at træde ham under Fødder vilde han med Fornøjelse give sin Husholderske bort, og sin Niece oven i Købet.

Ved denne stærke Svækkelse af sit sunde Skøn kom han paa det allerunderligste Indfald, som nogen Nar kunde falde paa; det forekom ham nemlig godt og nødvendigt, egnet til at forøge hans Ære og nyttigt for Almenheden, om han blev vandrende Ridder, i fuld Rustning og til Hest drog Verden om for at søge Eventyr, udøvede alt det, han havde læst, at de vandrende Riddere udøvede, raadete Bod paa alle Slags Foruretelser og udsatte sig for alle Slags Farer for derved at indlægge sig et udødeligt Navn og Rygte. Stakkelen saå sig allerede i Aanden kronet og belønnet, i det allerringeste med Kejserdømmet i Trapezunt, og denne fornøjelige Forestilling ledsaget af det umaadelige Behag, han fandt i den, lod ham hverken Rist eller Ro, førend han havde faaet sit Forsæt sat i Værk.

Det første, han foretog sig, var at polere den Rustning, der havde tilhørt hans Tipoldefader og var ganske opædt af Rust og overgroet med Skimmel, eftersom den i mere end hundrede Aar havde været henkastet og forglemt i en Krog. Han skurede og blankede den det bedste, han kunde, men blev tillige vár, at den havde en stor Fejl, nemlig at der ingen fuldstændig Hjelm var ved den, men kun en Stormhue. Dog derpaa bødede hans Opfindsomhed ved at forfærdige den underste Del af Hjelman af Pap og føje den saa net til Stormhuen, at den derved fik Udseende af at være en fuldstændig Hjelm. Ganske vist, da han for at prøve, om den kunde modstaa Hug, drog sit Sværd og gav den to vældige Slag, ødelagdes ved det første, hvad han havde tilvirket i en hel Uge. Han syntes just ikke særlig godt om, at

det havde kostet saa liden Møje at sønderhugge den, men han gav sig dog til at sammenflikke den paa ny, og for at sikre sig mod den Fare, den nylig havde udstaaet, befæstigede han den indvendig med Jernbaand, saaledes at han kunde forlade sig paa dens Styrke; og uden at gøre nye Eksperimenter med den lagde han den hen og ansaa den for en ganske udmærket Hjelm.

Nu skulde han til at beskue sin Hest, og skønt den havde flere Stengaller paa Hovene, end der gaar Skilling paa en Mark, og flere Fejl end Gonellas Hest, der *tantum pellis et ossa fuit*, forekom det ham dog, at hverken Alexanders Bucephalus eller Cids Babieca kunde maale sig med den. Der gik fire Dage blot med at pønse paa, hvad Navn han skulde give den, fordi (som han sagde til sig selv) det ikke kunde forsvares, at en saa berømt Ridders Hest, der besad saa store Egenskaber, skulde savne et anseligt Navn. Han stræbte derfor at indrette det saaledes, at der kunde være en vis Overensstemmelse imellem det Navn, den havde haft, førend han selv var blevet vandrende Ridder, og det, han nu efter sin Ophøjelse vilde give den; thi han forudsatte meget viseligt, at siden Herren havde forandret sin Stand, saa maatte Hesten ogsaa forandre Navn og belægges med et, der var berømt og klingende, og som passede til den nye Orden og det nye Kald, han selv allerede havde tiltraadt. Efter at han nu havde plaget sin Hukommelse og Indbildningskraft og dannet, udslettet, taget fra, lagt til, forvendt og fordrejet en Hoben Navne, kaldte han den omsider *Rosinante*, et efter hans Anskuelse højt, ædelt og velklingende Navn, der tillige angav det, den havde baaret, da den endnu var slet og ret *Rosin* (Rideøg).

Da hans Hest havde faaet et Navn efter hans Smag, vilde han ogsaa give sig selv et, og dermed hengik der andre otte Dage, efter hvilkes Forløb han kaldte sig *Don Quixote*. Heraf tog (som jeg før har sagt) Forfatterne af denne sandfærdige Historie Anledning til ikke længere at tvivle om, at han havde heddet Quixada og ikke Quesada, som andre vilde paastaa. Men da han besindede sig paa, at den tapre Amadis ikke havde ladet sig nøje med at kalde sig slet og ret Amadis, men dertil havde føjet sit Kongeriges og Fædrelands Navn for tillige at gøre det berømt, saa vilde han som trofast Ridder ogsaa til sit føje Nav-

net paa sit Fædreland og kalde sig Don Quixote af Mancha, og det forekom ham, at han ikke kraftigere kunde lægge sin Kærlighed til sit Fædreland for Dagen, ej heller ære det højere end ved at tage sig Tilnavn efter det.

Nu var da Rustningen poleret, Stormhuen var gjort til en Hjelm, hans Hest havde faaet Navn, hans eget var stadfæstet; der stod altsaa intet mere tilbage end at søge sig en Dame, han kunde være forelsket i, saasom en vandrende Ridder uden Forelskelse var at ligne ved et Træ uden Blade og Frugter og et Legeme uden Sjæl. Dersom jeg, sagde han til sig selv, enten for mine Synders Skyld eller ved min gunstige Skæbne skulde støde paa en eller anden Kæmpe, saaledes som det almindeligvis hænder vandrende Riddere, og jeg kastede ham til Jorden i Træfningen, enten straks, eller ved at kløve hans Krop midt igennem, eller langt om længe tvang ham til at overgive sig, saa var det en herlig Ting at have en at forære ham til; han skulde komme ind og kaste sig for min søde Herskerindes Fødder og med ydmyg og skælvende Røst sige: Jeg er Kæmpen Caraculiambro, Herre over Øen Malindrania, der er blevet overvunden i en Tvekamp af den aldrig noksom berømte Ridder *Don Quixote af Mancha*, og han har beordret mig at fremstille mig for Deres Velbyrdighed, paa det at Deres kongelige Højhed kan handle med mig efter Behag! Aa, hvor glad blev ikke vor gode Ridder over at have ført denne sirlige Tale, men endnu mere, da han fandt en, han kunde kalde sin Dame.

Dermed forholdt det sig vistnok saaledes. Et Sted, ikke langt fra hans Hjem, var der en ret køn Bondepige, i hvem han længe havde været forelsket, men uden at hun (efter hvad man hører) nogensinde havde vidst det eller blot haft Mistanke derom. Hun hed *Aldonza Lorenzo* og forekom ham meget vel skikket til at bære Titel af hans Tankers Herskerinde. Han søgte altsaa et Navn, der ikke stod for langt tilbage for hans eget og tillige var i en Slags Overensstemmelse med Prinsessernes og de fornemme Damers; derfor kaldte han hende *Dulcinea af Toboso* (thi dør var hun barnefødt), og dette Navn forekom ham lige saa harmonisk, sjældent og betydningsfuldt som alle de andre, han havde givet sig selv og sine Sager.

II. KAPITEL

Hvori berettes om det første Togt, den sindrige DON QUIXOTE begav sig ud paa fra sit Hjem.

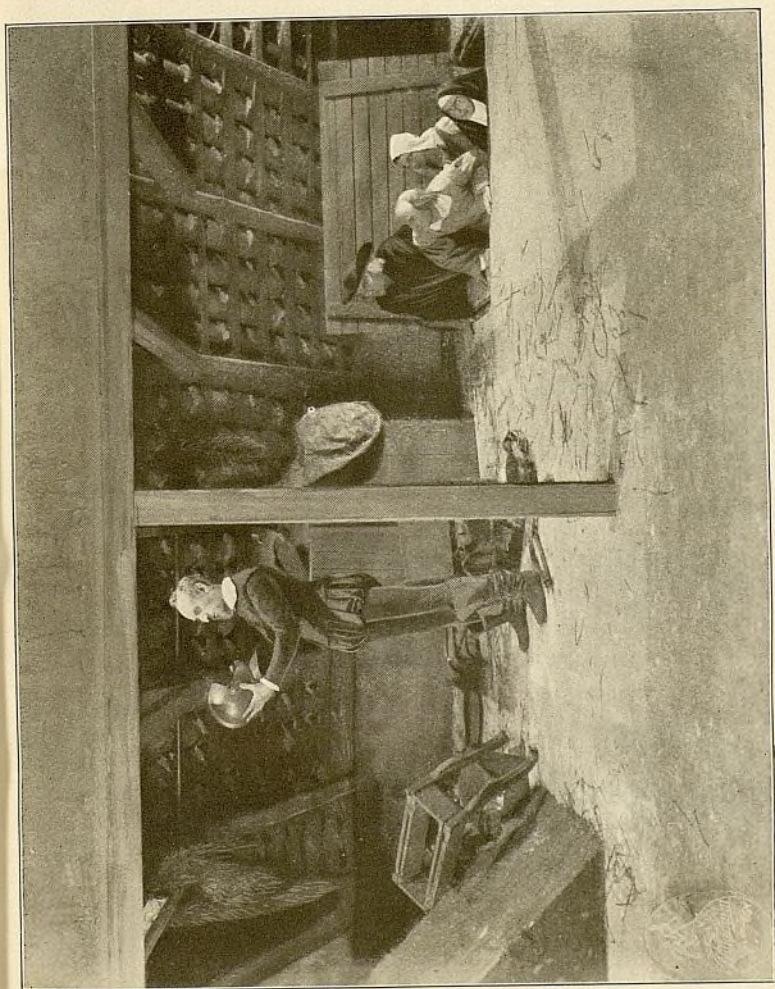
Da nu alle Forberedelser paa behørig Vis var trufne, kunde han ikke tøve længere med at sætte sit Forsæt i Værk, af Frygt for den Skade, hans Langsomhed kunde gøre Verden i Betragtning af al den Overlast, han vilde afværge, alle de Forurettelser, han vilde bøde paa, de mange ufornuftige, han vilde forbedre, de Misbrug, han vilde udrydde, kort sagt, de Pligter, han vilde opfylde. Uden at sige det mindste om sit Forsæt, og uden at nogen vidste det, stod han altsaa en Morgen op, før det blev lyst (og det paa en af de allerhedeste Dage i Juli Maaned), iførte sig sin fulde Rustning, steg op paa sin Rosinante og drog med sin ilde sammenflickede Hjelm paa Hovedet, sit Skjold paa Armen og sin Lanse i Haanden gennem Gaardens Bagport ud paa Marken, fuld af Glæde og Fornøjelse over at have gjort Begyndelsen til sit gode Forsæt med saa liden Vanskelighed. Men neppe saå han sig ude paa fri Mark, før der faldt ham saa græselig en Tanke ind, at der kun manglede lidet i, at han jo havde fortrudt sit begyndte Foretagende; det randt ham nemlig i Sinde, at han ikke var slaaet til Ridder, og at han derfor i Følge Ridderkabets Love hverken kunde eller burde binde an med nogen Ridder, ja, at han endog, selv om han var blevet optaget i Ordenen, dog som Novice skulde bære ganske blanke Vaaben og ikke maatte føre noget Sindbillede i sit Skjold, før han ved sin Styrke havde erhvervet sig et.

Disse Overvejelser gjorde ham vaklende i hans Forsæt, men da hans Galskab var stærkere end alle Fornuftens Indvendinger, besluttede han at lade sig slaa til Ridder af den første den bedste, han mødte, hvori han kun efterlignede utallige andre, der havde baaret sig saaledes ad før han, efter hvad Ridderbøgerne fortalte. Hvad de blanke Vaaben angik, vilde han, saa snart han havde naaet et Herberge, polere dem saa stærkt, at de skulde blive hvidere end en Hermelin. Disse Forsæt beroligede ham fuldkommen, saa at han fortsatte sin Vej, idet han overlod sin Hest at føre ham, hvorhen den fandt for godt, da han stadig

mente, at det var den eneste rette Maade, hvorpaa man burde søge Eventyr.

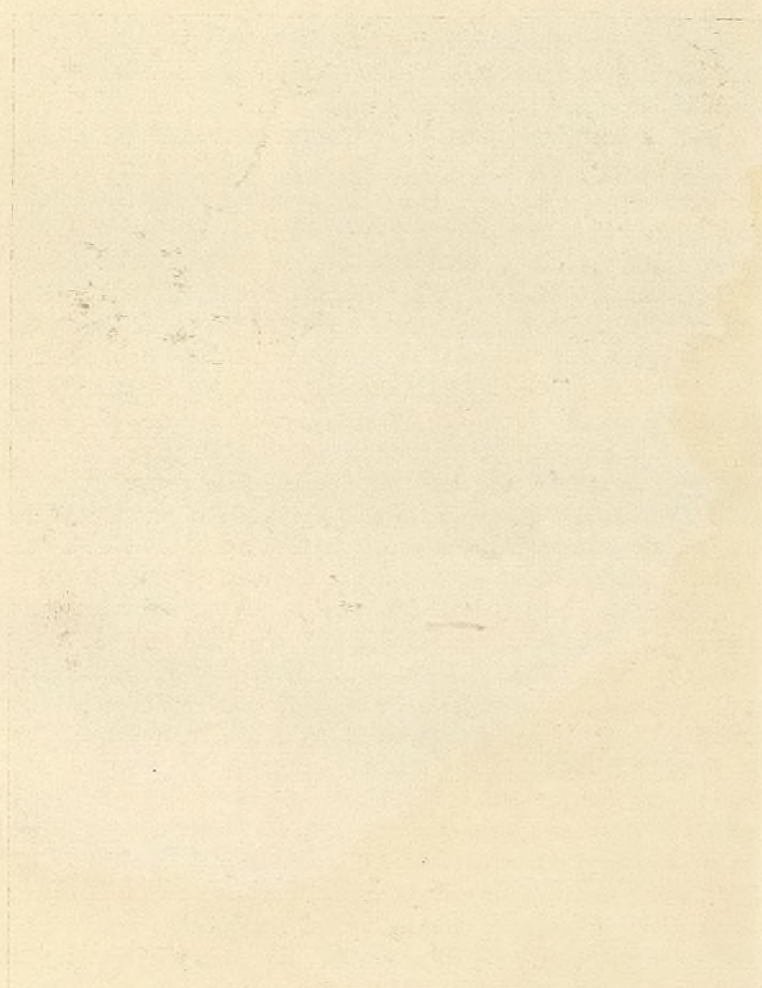
Alt som nu Hesten gik videre og videre, talte vor nye Ridder undervejs med sig selv og sagde: „Hvo kan tvivle om, at naar den sandfærdige Historie om mine berømmelige Bedrifter engang i Fremtiden bliver bragt for Dagens Lys, da vil den vise Mand, som beskriver dem, naar han kommer til Beretningen om mit første Udtog, der gik for sig saa aarle, begynde med disse Ord: „Neppe havde den rødkindede Apollo udbredt sit skinnende Hovedhaars gyldne Straaler over den vide og rummelige Jord, neppe havde den lille muntre Lærke ved sin hurtige Tunge med sød og liflig Harmoni hilst den purpurfarvede Auroras Ankomst, der forlod sin skinsyge Mands bløde Seng og igennem Vinduer og Døre paa den Manchanske Horisont viste sig for de dødelige, før den berømte Ridder Don Quixote af Mancha forlod de lade Fjer, hurtigt svang sig op paa sin berømte Hingst Rosinante og red ud over Montiels gamle og velbekendte Marker.“ Thi den Vej red han virkelig. „O lyksalige Tidsalder,“ vedblev han, „lykkelige Seculum, for hvilket Lyset af mine herlige Gerninger skal skinne, værdige til at indgraves i Metal, udhugges i Marmor og afmales paa Tavler til Efterslægtens Ihukommelse! Og du, vise Trolldmand, hvo du end er, hvem det er forbeholdt at beskrive saa sjælden en Begivenhed, jeg besværger dig ikke at forglemme min gode Rosinante, min uadskillelige Staldbroder paa alle mine Veje og Stier!“ Lidt efter begyndte han igen (ret som om han virkelig havde været forelsket): „O, Prinsesse Dulcinea! Herskerinde over dette fangne Hjerte! Hvor store Forurettelser er ikke blevet mig tilføjet ved at affærdiges og bandlyses med saa streng Egensindighed! Værdiges dog, ædle Frue, at erindre dette Dem ganske undergivne Hjerte, som af Kærlighed til Dem døjer saa meget ondt!“

Med disse og flere andre Daarskaber af den Art, som han havde lært af sine Bøger, hvis Stil han efterabede, saa godt han kunde, forgik Tiden, og Solen trængte saa stærkt ind paa ham, at den kunde have smeltet Hjernen i hans Hoved, i Fald den havde forefundet nogen. Næsten den hele Dag løb til Ende, uden at der tilstødte ham noget, hvorover han var ganske fortvivlet, fordi han gerne straks vilde have mødt nogen, paa hvem han kunde have prøvet sin stærke Arms Tapperhed.

DON QUIXOTE gør sin Rustning i Stand.

Don Ciriaco de la Cruz

var
Vej
her
om,
og l
af S

elle
Her
End
det
tene
der
Mør

den
nog
Men
tes
læst
den
led
erne
Slot
fra
nan
Taa
nær
læng
han
i ha
kom

(thi
fra
drag
ønsk
Do

Nogle Skribenter har sagt, at Eventyret i Bjergpasset Lápice var hans første, andre derimod paastaar, at det var dét med Vejrmøllerne; men alt, hvad jeg har kunnet bringe i Erfaring herom, og hvad der findes optegnet i la Manchas Aarbøger derom, er, at han den hele Dag fortsatte sit Ridt, og at baade han og hans Hest henimod Aften var helt udmattede og næsten døde af Sult.

Han saá sig idelig om til alle Sider for at faa Øje paa et eller andet Slot eller nogle Hyrdeboliger, hvor han kunde tage Herberge for at faa raadet Bod paa sine mange Fornødenheder. Endelig blev han en Kro vár ikke langt fra den Vej, han tog, og det var, som han saá en Stjerne, der kunde vejlede ham til Portene, om ikke helt ind i hans Forløsnings Slot. Han skyndte sig derfor af alle Kræfter at komme derhen og naaede den, just idet Mørket faldt paa.

Tilfældigvis stod der udenfor Porten to unge Fruentimmer af den Slags, man siger tilhører „det livlige Laug“; de fulgtes med nogle Mølæseldrivere til Sevilla og vilde tage Nattelogi i Kroen. Men da alt, hvad vor Ridder tænkte, saá og forestillede sig, syntes ham at være Tildragelser af samme Art som de, han havde læst om, saa fik han ikke saa snart Kroen i Sigte, før han ansaa den for et Slot med fire høje Taarne, paa hvis Spidser der hvilede klart skinnende Sølvkugler, ikke at forglemme Vindebroerne, de dybe Grave og alle de Herligheder, hvormed saadanne Slotte udstyres i Bøgerne. Da han nu kun var nogle faa Skridt fra Kroen, der forekom ham at være et Slot, standsede han Rosinante og ventede, at der skulde komme en Dværg frem paa Taarntinden og støde i en Trompet til Tegn paa, at en Ridder nærmede sig Slottet; men da han mærkede, at han tøvede noget længe, og Rosinante længtes inderligt efter Stalden, nærmede han sig Kroens Port, udenfor hvilken de to unge Tøse stod, der i hans Øjne var to dejlige Frøkener eller yndige Fruer, som var kommet ud i Slotsporten for at trække frisk Luft.

Tilfældigvis stødte en Svinehyrde, der drev en Flok Svin (thi det faar ikke hjælpe: saadan hedder de nu engang) hjem fra Stubmarkerne, i sit Horn, hvilket var Tegnet til, at de skulde drage hjemad, men i samme Øjeblik troede Don Quixote det, han ønskede, nemlig at en Dværg bebudede hans Komme, og med

umaadelig Fornøjelse nærmede han sig derfor straks Kroen og Damerne; da disse så en Mand komme hen imod dem bevæbnet paa denne Maade, med Hjelm og Lanse, skyndte de sig over Hals og Hoved ind i Kroen. Men Don Quixote, som af deres Flugt skønnede, at de blev bange, slog Papvisiret paa Hjelmen tilbage, fremviste sit indfaldne og støvede Ansigt og sagde med takkelige Lader og rolig Røst: „Flygt ikke, Deres Velbyrdighed! Ingen har noget ubehageligt at frygte af mig. Den ridderlige Orden, jeg er optaget i, tilsteder ikke noget saadant, allermindst overfor saa fornemme Møer som eder.“ Imidlertid gloede de stift paa ham og gjorde sig Umage for at opdage hans Ansigt, som det daarlige Visir næsten bedækkede, men ikke saa snart hørte de, at han titulerede dem Møer (et Navn, der slet ikke passede paa deres Haandtering), før de brast i Latter, og det saa skraldende, at Don Quixote maatte sætte dem i Rette derfor ved at sige: „Beskedenhed sømmer sig for og pryder Skønheden, men Latter uden Grund røber Daarskab og Letsindighed. Dog siger jeg ikke dette som en Fornærmelse eller for at lægge nogen ond Villie imod eder for Dagen, da jeg intet hellere ønsker end at være eder til Tjeneste.“ Dette Sprog forstod de ikke, og vor Ridders ynkelige Skikkelse forøgede Latteren hos dem og Fortrydelsen hos ham, saa det sikkert kunde være kommet meget vidt imellem dem, hvis ikke Kromanden just i det samme havde vist sig (en Mand, der, for at trives des bedre, var meget fredsommelig), og da han så denne underlige Skikkelse, udrustet med Vaaben, der passede saa slet til hinanden, som hans Tømme, Lanse, Hjelm og Brynje gjorde, var han nær ved højlydt at dele Nymfernes Morskab, men da han i Grunden var bange for denne krigsrustede Maskeradefigur, besluttede han at tale høfligt til ham og sagde altsaa: „Hr. Ridder! Dersom Deres Velbyrdighed søger Hus uden Seng — thi en saadan findes slet ikke her i Kroen — saa vil De forefinde alt andet her i stor Overflødighed.“ Da Don Quixote så, hvor ydmyg Kommandanten paa Slottet var, thi derfor ansaa han Kromanden, svarede han: „For mig, Hr. Kastellan, er lidet nok, thi

Al min Pryd er mine Vaaben,
og i Kampen er min Hvile!“

Værten troede, at han kaldte ham Kastellan, fordi han forekom ham at være en durkdreven Kastilier, skønt han var en Andalusier, men ganske vist fra Stranden ved San Lucar, lige saa stor en Udplyndrer som Cacus og saa spidsfindig og fuld af Skælmsstykker som en Pebling eller Page; derfor svarede han ogsaa straks: „Saa er uden Tvivl ogsaa

Eders Seng den haarde Klippe,
stadig Vaagen eders Søvn;

og i saa Fald kan I trøstigt stige af og trygt stole paa, at I her i denne Hytte kan faa Anledning til at vaage et helt Aar, end-sige en enkelt Nat.“ Da han havde sagt dette, holdt han Stigbøjlen for Don Quixote, der med stor Møje og Besværlighed kom ned; thi det var Aften, og han var endnu fastende. Derpaa bad han Værten om at paase, at der blev sørget omhyggeligt for hans Hest; thi blandt de Bæster, der aad Hø, var den det fortræffeligste i hele Verden. Kromanden betragtede den derpaa meget nøje, men fandt den ikke nær saa ypperlig, som Don Quixote sagde, ja, ikke engang halvt saa god.

Da han nu havde forsynet den i Stalden, vendte han tilbage for at høre, hvad hans Gæst forlangte, og fandt, at Fruentimmerne, som allerede havde gjort sig gode Venner med ham igen, var i Færd med at afføre ham hans Harnisk, men skønt de allerede havde faaet For- og Bagstykket af Brynjen af, kunde de dog trods al Møje hverken faa fjernet Halskraven eller den sammenflikkede Hjelm; denne sidste var med grønne Lidser bundet saa fast, at det var en fuldstændig Umulighed at løse den, med mindre de blev skaaret i Stykker, hvilket han ingenlunde vilde tilstede, men langt hellere bekvemme sig til at beholde Hjelmen paa hele Natten, hvilket frembød det mest komiske og sælsomme Syn, man kunde tænke sig. Imedens de af-førte ham Rustningen (thi han ansaa endnu disse Lokkeduer, der tog hans Harnisk af, for nogle af Slottets fornemme Fruer og Damer), sagde han med megen Anstand til dem:

„Endnu aldrig blev en Ridder
saadan som nu Don Quixote
vel betjent af skønne Damer,
da han hidkom fra sin Landsby;
ædle Møer sørged' for ham,
og Prinsesser for hans Hest

— eller hans Rosinante! Dette, mine Damer, er min Hests Navn, og Don Quixote af Mancha er mit, hvilket jeg ikke vilde have givet til Kende, før nogle drabelige Bedrifter, udført i Deres Tjeneste, havde aabenbaret det; men da der i den gamle Romance om Lancelot findes en Situation ganske Mage til denne, saa kunde jeg ikke lade være at anvende dens Ord paa det foreliggende Tilfælde, og det er Grunden til, at De faar mit Navn at vide i Utide; dog kommer vel den Tid, da Eders Højheder kalder paa mig, og da skal min Lydighed saavel som min Arms Tapperhed aabenbare det Ønske, jeg nærer om at tjene Dem!"

Pigebørnene, der ikke var vante til at høre saa sirlig Tale, svarede ikke et Ord, men spurgte ham i Stedet, om han ikke vilde have noget at spise.

„Jeg tager til Takke med hvad som helst,“ sagde Don Quixote, „thi jeg kan mærke, at det vil komme mig ret vel tilpas!“

Til alt Uheld var det just Fredag, og alt, hvad der fandtes i Kroen, var en Stokfisk, som i Kastilien kaldes „lille Abbed“, i Andalusien „Baccalaureus“ og andre Steder „smaa Foreller“. De spurgte ham altsaa, om han vilde have „smaa Foreller“ og tage til Takke dermed, da de ikke havde anden Fisk at sætte for ham. Han tog straks de „smaa Foreller“ for gode Varer og svarede: „Mange smaa Foreller udgør én stor, og hvorfor skulde jeg ikke tage otte En-Realer lige saa gerne som én Otte-Real? Er de kun smaa, saa gaar det med dem som med Kalven, der er lækrere end Koen, og Kiddet, der er bedre end Bukken. Men hvad det end er, saa lad mig faa det snart; thi haardt Arbejde og tunge Vaaben kan ikke bæres med tom Mave!“

For at han kunde sidde svalt, blev der dækket til ham udenfor Døren, og derpaa kom Værten frem med, hvad Huset formaaede, en daarligt udblødt og endnu værre udkogt Stokfisk, tillige med et Brød, der var lige saa sort og skimlet som Ridderens Harnisk. At se ham spise var til at le sig fordærvet over; thi da han havde Hjelmen paa og maatte holde Visiret aabent, var det ham umuligt selv at føre den mindste Bid til Munden; der maatte altsaa en anden til at give ham Mad, hvilken Forretning en af de formentlige Adelsfrøkener paatog sig; men det vilde have vist sig umuligt at give ham noget at drikke, hvis ikke Værten havde fundet paa at tage et Rør og stikke ham den ene

Ende i Munden, hvorefter han hældte Vinen i den anden, og alt dette fandt han sig i med Taalmodighed for ikke at skære de Lidser itu, der fastholdt hans Hjelm.

Imens dette gik for sig, kom der tilfældigt til Kroen en Svinegilder, som, da han naaede den, blæste fire-fem Gange i en Pibe, hvorved Don Quixote endnu mere bestyrkedes i den Tanke, at han befandt sig paa et fornemt Slot, at man opvartede ham med Musik, at Stokfisken var Foreller, Brødet den fineste Hvedekage, Tøsene fornemme Frøkener og Kromanden Slottets Kommandant, hvilket gjorde ham inderlig tilfreds med sin Beslutning og sit Togt. Men desuagtet laa det ham dog som en Sten paa Hjertet, at han endnu ikke var slaaet til Ridder, saasom det forekom ham, at han ikke med nogen Ret og Føje kunde friste Eventyr uden at være optaget i Ridderordenen.

III. KAPITEL

Hvori der fortælles om den herlige Maade, hvorpaa DON QUIXOTE blev slaaet til Ridder.

Denne Tanke løb saa stærkt om i hans Hoved, at den fik ham til at forkorte sit tarvelige Maaltid, og da han var kommet til Ende dermed, kaldte han Kromanden ud, lukkede sig inde med ham i Stalden, hvor han kastede sig paa Knæ for ham, og tiltalte ham saaledes: „Tapre Ridder! Jeg rejser mig ikke fra det Sted, hvor jeg nu ligger, før I ædelsindet har bevillet mig en Gunst, jeg vil udbede mig af eder, og som vil falde ud til eders Berømmelse og Menneskeslægtens Vel.“ Kromanden, der saå sin Gæst ligge for sine Fødder og hørte et saadant Forebringende, betragtede ham med største Forundring og vidste hverken, hvad han skulde sige eller gøre; men efter at han længe havde trættet med ham for at faa ham til at rejse sig uden at kunne formaa ham dertil, blev han nødt til at sige, at han bevilligede ham den Gunst, han bad ham om. „Jeg ventede mig heller ikke noget mindre af Eders Herlighed,“ svarede Don Quixote, „og jeg siger eder altsaa hermed, at den Gunst, jeg

har udbedt mig, og som I saa ædelmodigt har bevilliget mig, er, at I endnu i Morgen den Dag skal slaa mig til Ridder og tilstede mig i Nat at holde Vaabenvagt i eders Slotskapel og derpaa i Morgen, som jeg allerede har sagt, opfylde mit højeste Ønske, for at jeg derefter, som det sig hør og bør, kan flakke om i alle Verdens fire Hjørner og søge Eventyr til Bedste for de trængende, saaledes som de Riddere er forpligtede til, der regner sig til de Vandrende som jeg, og hvis Hu og Attraa ene og alene er rettet mod slige Bedrifter." Kromanden, der (som alt nævnt) havde en stor Skælm bag Øret og lige fra første Færd havde ment, at hans Gæst ikke var rigtig vel forvaret, fik Bekræftelse herpaa ved at høre de Grunde, han nu fremførte, og for at faa noget at le ad om Natten, besluttede han at lempe sig efter hans Griller og svarede ham derfor, at hans Attraa og Begæring skulde opfyldes, og at Forventningen herom kun var medfødt og naturlig hos en saa betydelig Ridder, som han forekom ham at være, og som hans ædle Skikkelse lagde for Dagen. Han tilføjede, at han selv i sine unge Aar havde været hengiven til denne ærefulde Idræt og havde gennemstrejft adskillige Dele af Verden for at søge Eventyr; at han ikke havde forladt Fiskerforstaden i Malaga og det Riaranske Kvarter der, Kirkepladsen i Sevilla, Segovias Kræmmertorv, Olivenpladsen i Valencia, Rondilla'en i Granada, San Lucars Strand, Torvet med Hestebrønden i Córdoba, Tolédos Værtshuse og mange andre Steder uden at have vist store Prøver paa sine Fødders Hurtighed og sine Hænders Behændighed, at han havde bevist mange Forurettelser, husvalet mange Enker, formindsket Antallet af Ungmøer, lukket Øjnene op paa adskillige Myndlinge og saaledes til sidst gjort sig kendt ved næsten alle Spaniens Domstole, hvorpaa han omsider havde slaaet sig til Ro paa dette Slot, hvor han levede af sit og andres og modtog alle vandrende Riddere, af hvad Stand og Vilkaar de end var, alene paa Grund af den store Forkærlighed, han nærede for dem, og for at de skulde dele deres Gods og Formue med ham som en Belønning for hans gode Hensigt. Han sagde ham tillige, at han her ved Slottet ikke havde noget Kapel, hvor han kunde holde Vaabenvagt, thi han havde ladet det bryde ned for at bygge det op fra nyt, men han vidste, at naar Nødvendigheden krævede det,

kunde den holdes, hvor det skulde være; naar han altsaa i Nat vilde vaage over sine Vaaben i en af Slotsgaardene, saa skulde, om Gud vilde, den store Højtidelighed finde Sted i Morgen: han skulde blive slaaet til Ridder, som han begærede, og det til en Ridder, hvis Mage ikke fandtes i hele Verden. Derpaa spurgte han, om han førte Penge med sig. „Ikke en Hvid,“ svarede Don Quixote, „thi jeg har aldrig i nogen Historie om de vandrede Riddere læst, at de gjorde det.“ Dertil svarede Kroman- den, at han gjorde sig skyldig i en Vildfarelse. Naar det ikke var blevet antegnet i Historierne, var det, fordi det havde forekommet Forfatterne overflødigt at anføre en saa øjensynlig Nødvendighed som Penge og rene Skjorter, da enhver let kunde slutte sig til, at det ikke havde manglet derpaa, og han ansaa det for vist og sandt, at alle de vandrede Riddere (med hvilke saa mange Bøger var fyldte og proppede) havde medført baade en velspækket Pung og Skjorter, saavel som et lille Skrin med Salve til de Saar, de fik, da der ikke altid i Felten og i de Udørkner, hvor de sloges og blev saarede, fandtes nogen, der kunde læge dem, med mindre de i Forvejen havde gjort sig gode Venner med en viis Trolldmand, der paa en Sky gennem Luften sendte dem en Frøken eller en Dværg med saa kraftig en Salve, at den neppe havde rørt Saaret, før de rejste sig saa friske og sunde, som om de aldrig havde fejlet noget; men da dette let kunde slaa fejl, ansaa de gamle Riddere det for paalideligere, at deres Vaabendragere forsynede sig med Penge og andre højst nødvendige Ting saasom Salve og Charpi. Hændte det nu (hvad dog meget sjældent var Tilfældet), at disse Riddere ingen Vaabendragere havde, saa pakkede de det hele i en ganske lille Tværsæk, der næsten ikke saá ud som en Tværsæk, bag paa Hesten, som om det kunde være noget andet af særlig Vigtighed. Thi var det ikke foranlediget af noget saadant, var det i Reglen ikke tilladt de vandrede Riddere at medtage Tværsække. Derfor vilde han raade ham til (da han jo endog kunde befale ham det som sin Gudsøn, hvad han snart vilde blive) ikke at fortsætte sin Vej uden at have forsynet sig med de anførte Fornødenheder, som han vilde befinde sig vel ved engang, naar han mindst ventede det. Don Quixote lovede at følge hans Raad med største Nøjagtighed,

og ordnede derpaa alt, saa at han kunde tiltræde sin Vaabenvagt i en stor Gaard, der laa ved Siden af Kroen. Da nu Don Quixote havde bragt sine Vaaben sammen, lagde han dem paa et Trug foran en Brønd tæt derved, tog Skjoldet paa Armen, Lansen paa Skulderen og gav sig til med ædel Anstand at gaa op og ned foran Truget; og da han begyndte at vandre, begyndte Nattens Mørke just at falde paa.

Kromanden fortalte alle dem, der var i Kroen, om sin Gæsts Galskab, hans Vaabenvagt og hans Haab om at blive slaaet til Ridder. De faldt alle i Forundring over denne besynderlige Art Forrykthed og løb hen for at beskue ham paa Afstand; de saå ham snart ganske roligt gaa frem og tilbage, snart støjte sig til sin Lanse, med Blikket stift fæstet paa Vaabnene, og stedse blive i Nærheden af dem. Natten var nu helt faldet paa, men Maanen skinnede saa klart, at dens Lys kunde maale sig med den Stjernes, som laante den sin Glans, og man ganske tydeligt kunde se, hvad den nye Ridder foretog sig.

Imidlertid fandt en af de Mulæselldrivere, der opholdt sig i Kroen, paa at gaa hen og vande sit Æsel; han vilde derfor fjerne Don Quixotes Vaaben, der laa over Brøndtruget, men idet han nærmede sig, skreg Don Quixote med høj Røst: „Forvovne Ridder, hvem du end er, der kommer for at røre ved den drabeligste vandrende Ridders Vaaben, der nogensinde har omgjordet sig med Sværd, se til, hvad du gør, og rør dem ikke, ifald du ikke med dit Liv vil bøde for din Forvovenhed!“ Mulæselldriveren kunde ikke faa disse Grunde i sit Hoved (skønt det havde været heldigt for ham, om de havde kunnet komme ind i det, for saa havde han sluppet for at faa nogle paa det), og trods de foregaaende Trusler greb han fat i Remmene og slængte Vaabnene et godt Stykke bort derfra. Da Don Quixote saå det, løftede han Øjnene mod Himlen, fæstede (som det viste sig) sine Tanker ved sin Dame, Dulcinea, og sagde: „O, min Herskerinde, il til min Undsætning ved denne den første Fornærmelse, som tilføjes det Hjerte, hvor du hersker, svigt mig ikke under den første Fare, ved hvilken jeg anraaber om din Gunst!“ Imens han fremførte disse og andre lignende Paakaldelser, lod han Skjoldet falde, løftede Lansen med begge Hænder og tildelte Mulæselldriveren et saa vældigt

Slag i Hovedet, at han kastedes mod Brostenene i en saadan Forfatning, at hvis han havde faaet blot ét lignende Slag til, vilde det have sparet ham for den Ulejlighed at opsøge en Barber, der kunde kurere paa ham. Da dette var forrettet, sankede han sine Vaaben sammen og begyndte at gaa frem og tilbage lige saa roligt som før.

Lidt efter kom en anden, der ikke vidste det mindste om, hvad der var foregaaet (da den første endnu ikke var vaagnet af sin Besvimelse); han nærmede sig med samme Forsæt: at vande sine Mulæsler; men da han bemægtigede sig Vaabnene for at fjerne dem fra Truget, lod Don Quixote, uden at sige et eneste Ord og uden at anmode om nogen Undsætning, for anden Gang Skjoldet falde, løftede for anden Gang Lansen, og uden at slaa denne i Stykker slog han dog Mulæseldriverens Hovede i mere end tre Stykker, for han knuste det i fire.

Ved denne græsselige Alarm kom alle Kroens Folk løbende til, og iblandt dem Kromanden. Da Don Quixote saå det, tog han Skjoldet paa Armen og lagde Haanden paa Sværdfæstet med de Ord: „O, Skønheds Dronning, mit svage Mods Kraft og Styrke, nu er det paa Tide, at Eders Højhed vender Blikket mod eders livegne Ridder, da der venter ham et saa storslaaet Eventyr!“ Under hendes Beskyttelse var han efter sin Formening saa tryg, at han ikke vilde være veget et Skridt, om saa Alverdens Mulæseldrivere havde overfaldet ham. De saaredes Kammerater, der saå, hvorledes de var tilredte, begyndte at overøse Don Quixote med Sten, mod hvilke han, saa godt han kunde, dækkede sig med Skjoldet, uden at turde vige fra Truget for ikke at forlade sine Vaaben. Kromanden skreg imidlertid af fuld Hals, at de skulde lade ham være i Fred; han havde jo sagt dem, at han var gal, og at han af den Aarsag vist ikke kom til at lide noget, om han saa slog dem ihjel allesammen. Men hvor højt han end skreg, saa skreg Don Quixote dog endnu højere: Han kaldte dem Skurke og Forrædere og Slotsherren en fejs og slettænkende Ridder, siden han taalte, at vandrende Riddere blev saaledes behandlede, og saafremt han blot havde været optaget i Ridderordenen, skulde han snart have givet ham Løn for hans Forræderi. „Om eder andre, I lave og gemene Pøbel, bekymrer jeg mig ikke det mindste.

Overfald mig, kast og slaa, kom hid og forgrib eder paa mig, saa stærkt I formaar! I skal faa at føle, hvad Betaling I vil modtage for eders Daarskab og Frækhed!" Han raabte dette i en saa kæk og modig Tone, at han indjog dem en græsselig Frygt, og dels derved, dels ved Kromandens Forestillinger lod de sig bevæge til at ophøre med at kaste Sten paa ham; han tillod, at de bar de saarede bort, og derpaa fortsatte han sin Vaabenvagt lige saa rolig og uanfægtet, som han havde begyndt den.

Kromanden syntes just ikke særlig godt om sin Gæsts gale Streger og besluttede at gøre en Ende paa dem ved at meddele ham den ulyksalige Orden, førend han afstedkom flere Ulykker. Han nærmede sig derfor til ham, bad ham undskylde den Uforsømmethed, som disse ubehøvlede Folk, uden at han vidste det mindste derom, havde vist ham; til Gengæld var de jo blevet dygtigt afstraffede for deres Forvovenhed. Han gentog, hvad han havde sagt, at der intet Kapel var ved Slottet, men det var ogsaa helt unødvendigt til det, som nu stod tilbage at forrette: Hovedsagen ved Indlemmelsen i Ridderordenen var Hals- og Skulderslaget, efter hvad han erindrede at have læst i Ordensartiklerne, og dette lod sig bekvemmest udføre paa aaben Mark; hans Vaabenvagt var allerede forbi, thi naar to Timer var tilstrækkelig til den, hvor meget mere maatte fire Timer da ikke være det.

Don Quixote troede alt, hvad han sagde, og svarede, at han var villig til at adlyde ham, men han bad ham fuldføre det saa hastigt som muligt; thi dersom han blev overfaldet for anden Gang og vidste sig væbnet som Ridder, saa skulde der ikke blive en levende Sjæl tilbage paa Slottet, undtagen de, som han, Slotsherren, bad om Naade for, og som han af Ærbødighed for ham lod undløbe.

Den saaledes advarede og frygtsomme Kommandant skyndte sig at hente en Bog, hvori han plejede at føre Regnskab med det Høj og den Havre, Mølæseldriverne fik, og med en lille Stump Lys, der blev baaret foran ham af en Dreng, og de to førømtalte Frøkener ved sin Side kom han tilbage til Don Quixote, befalede ham at knæle, mumlede noget over sin Regnskabsbog, som om han andægtig forrettede sin Bøn, hvorpaa han midt under Læsningen løftede Haanden og gav ham et dygtigt Slag paa

Halsen og straks derpaa et blidt Slag over Skuldrene med hans eget Sværd, mens han stadig brummede i Skægget, som om han læste. Da dette var sket, sagde han til en af Damerne, at hun skulde spænde Sværdet om ham, hvilket hun gjorde med megen Anstand og Omtanke, hvoraf der ikke krævedes saa lidt blot for at lade være med at le ved hver enkelt Handling under denne Ceremoni, men de Prøver, den nye Ridder havde aflagt, hæmmede Latteren. Idet hun spændte Sværdet om ham, sagde den gode Frøken: „Gud gøre Eders Velbyrdighed til en saare lykkelig Ridder og skænke eder altid Sejr i Striden!“ Don Quixote spurgte derpaa om hendes Navn, for at han nu og i Fremtiden kunde vide, hvem han var forbunden for den beviste Gunst, da det var hans Forsæt at gøre hende delagtig i den Ære, han vilde indlægge sig ved sin tapre Arm. Hun svarede med megen Ydmyghed, at hun hed Tolosa og var Datter af en Skoflikker, der stammede fra Tolédo og boede i en af Boderne i Sancho-Bienaya; iøvrigt var hun, hvor hun end opholdt sig, til hans Tjeneste i alt, hvad han vilde byde og befale. Don Quixote svarede herpaa, at han vilde betragte det som en Gunst, om hun for Fremtiden vilde føje et „Doña“ til sit Navn og kalde sig Doña Tolosa, hvilket hun lovede ham. Den anden spændte hans Sporer paa, og med hende førte han en næsten ligelydende Samtale som med den, der gav ham Sværdet. Han spurgte om hendes Navn; hun svarede, at hun blev kaldt Møllerpigen og var Datter af en ærlig Møller i Antequera, men desuagtet bad Don Quixote hende knytte „Doña“ til sit Navn og fremtidig kalde sig Doña Møllerpige, hvorefter han takkede hende og tilbød hende sin Tjeneste.

Da nu denne aldrig forhen sete Ceremoni var bragt til Ende i en saadan Huj og Hast, kunde Don Quixote ikke længere tøve med at stige til Hest og drage ud at søge Eventyr; Rosinante maatte derfor straks sadles, han kastede sig paa den, omfavnede sin Vært og fremkom med saa besynderlige Udtalelser som Tak for den Gunst, han havde vist ham ved at slaa ham til Ridder, at det er umuligt nøjagtigt at gengive dem her. For blot hurtigt at se ham vel udenfor Kroen besvarede Kromanden hans Tale med lignende Vendinger, men uden saa mange Ord, og uden at begære noget for hans Fortæring ønskede han ham en lykkelig Rejse.

IV. KAPITEL

Hvad der tildrog sig med vor Ridder, da han havde forladt Kroen.

Morgenrøden begyndte først at titte frem paa den Tid, da Don Quixote forlod Kroen, saa veltilfreds, glad og henrykt over allerede at være slaaet til Ridder, at endog Hestens Sadelgjord revnede derved. Men da Værtens Raad angaaende de Fornødenheder, fornemmelig Penge og Skjorter, det var tilbørligt at føre med sig, ved denne Lejlighed randt ham i Sinde, besluttede han at vende hjem for at forsyne sig med alt saadant og desuden med en Vaabendrager, til hvilken Stilling han tænkte paa at antage en Bonde i sin Landsby, der var fattig og havde Børn, men syntes overmaade velskikket til Ridderskabets Betjening som Væbner. Med dette Forsæt vendte han Rosinante imod Landsbyen, og ret som om den havde længtes efter sine gamle Bekendte, gav den sig til at løbe saa stærkt, at dens Fødder neppe rørte Jorden.

Før de endnu havde tilbagelagt noget større Stykke af Vejen, forekom det Don Quixote, at der fra Skovtykningen paa hans venstre Haand trængte en svag Skrigen frem som af et Menneske, der klagede sig ynkeligt; neppe havde han hørt det, før han sagde: „Himlen være lovet for den Naade, den beviser mig, ved saa hastigt at skaffe mig Lejlighed til at opfylde, hvad min Orden kræver, og til at høste Frugten af mit gode Forsæt. Denne Røst kommer uden Tvivl fra en Mand eller Kvinde, som lider Overlast og trænger til min Bistand og Beskyttelse.“ Hvorpaa han trak i Rosinantes Tømme og satte Kaa- sen hen ad den Kant, hvorfra Lyden kom. Saa snart han var naaet nogle Skridt ind i Skoven, saá han en Hoppe fastbundet ved en Eg, og ikke langt derfra en Dreng paa omtrent femten Aar, med den øverste Del af Kroppen blottet, bundet ved en anden; det var ham, der gav Hals, og det ikke uden Aarsag; thi en stærk, sværlemmet Bonde var i Færd med at give ham en ordentlig Dragt Prygl med en smal Rem og ledsagede hvert Slag med en Irettesættelse og en Formaning: „Lad Kæften hvile og hold Øjnene aabne!“ Hertil svarede Drengen: „Jeg

skal aldrig gøre det mere, Husbond, jeg skal aldrig gøre det mere, og jeg lover ved Gud og alle Helgene for Fremtiden at vogte Hjorden med den største Omhu.“ Da Don Quixote saå, hvad der gik for sig, raabte han med vred Stemme: „Ryggesløse Ridder! Det lader ilde at mishandle en, der ikke kan værges sig. Stig til Hest og tag eders Lanse (thi Bonden havde ogsaa et Spær, der stod lænet imod Egen, hvortil Hoppen var bunden), saa skal jeg lære eder, at kun fejge Uslinger foretager sig sligt.“ Bonden, der saå denne bevæbnede Skikkelse rette Lansen lige imod hans Ansigt, ansaa sig allerede for død og svarede meget høfligt og skælvende: „Hr. Ridder! Denne Dreng, som jeg her afstraffer, er i min Tjeneste og vogter en Flok Faar, der græsser her omkring, men han er saa skødesløs, at jeg savner ét hver Dag, og for at besmykke sin Skødesløshed eller Ondskab siger han, at jeg blot foregiver det af Gerrighed for at slippe for at betale ham den Løn, han har til Gode, og det er ved Gud og min Sjæl Løgn!“ „Løgn? Dette i min Nærværelse, grove Knægt!“ sagde Don Quixote. „Ved Solen, der lyser for os, jeg skal gennembore dig med denne Lanse! Betal ham straks og uden at kny, eller der skal ikke blive en Trevl tilbage af dig. Naa, fluks hen og løs ham!“ Bonden trak Hovedet ned mellem Skuldrene og løste Drengen uden at sige et Ord. Don Quixote spurgte ham, hvor meget han havde til Gode hos sin Herre. „Ni Maaneders Løn,“ svarede Drengen, „syv Realer om Maaneden.“ Don Quixote regnede det straks sammen og fandt, at Summen beløb sig til treogtresindstyve Realer, som han befalede Bonden straks at udrede, med mindre han vilde betale med sit Liv. Den frygtsomme Bonde svarede: Ved den Nød, hvori han befandt sig, og ved den Ed, han havde svoret (og dog havde han slet ikke svoret endnu), saa mange Realer var det ikke; thi der skulde først trækkes af i Regningen for tre Par Sko, Drengen havde faaet, og desuden en Real, som han havde betalt for at lade ham aarelade to Gange, mens han var syg. „Lad saa være,“ sagde Don Quixote, „men saa kan Skoene og Aareladningen gaa op imod de Hug, han uskyldigt har bekommet. Har han slidt Læderet paa eders Sko, saa har I slidt Læderet paa hans Krop, og har I betalt Barberen for at tappe Blod af ham, da han var syg, saa har I for eders Fornøjelses Skyld aareladt

ham, mens han var rask, og derfor skylder han eder intet.“ „Det værste er, Hr. Ridder,“ sagde Bonden, „at jeg ingen Penge har hos mig. Lad Andrés følge med mig hjem, saa vil jeg give ham en Real i Tilgift.“ „Jeg følge med ham!“ raabte Drengen, „jo, jo, saa fik jeg vist en køn Medfart! Nej, Hr. Ridder, ikke for aldrig det, thi saa snart han bliver ene med mig, vil han flaa mig som en Skt. Bartholomæus.“ „Det har ingen Fare,“ svarede Don Quixote, „det er tilstrækkeligt, at jeg har befalet ham det, da han jo har Ærbødighed for mig. Saa snart han altsaa ved den ridderlige Ordens Love, som han er indlemmet i, har afgivet det Løfte at lade eder gaa frit og uhindret, saa vil jeg indestaa eder for Betalingen.“ „Men velbyrdige Herre,“ sagde Drengen, „giv ogsaa vel Agt paa, hvad I siger! Min Husbond er ingen Ridder og lige saa lidt indlemmet i nogen Orden; det er den rige Juan Haldudo fra Quintanar.“ „Det gør lidet til Sagen,“ sagde Don Quixote, „der kan godt være Riddere blandt Haldudo'erne, enhver er jo Arving til sine Gerningers Ære.“ „Alt det kan være meget godt,“ sagde Drengen, „men min Husbonds Gerninger, hvis Ære han skal arve, bestaar i at forholde mig Lønnen for min Sved og sure Møje.“ „Jeg forholder dig den ikke, gode Andrés,“ svarede Bonden, „følg blot alene med mig hjem, saa sværger jeg dig til ved Alverdens Ridderordener, at jeg vil betale dig Real for Real, og det med Renters Rente!“ „Renterne vil jeg eftergive eder,“ sagde Don Quixote, „naar han blot faar sine Realer, saa skal jeg være tilfreds; men hvis I ikke holder den Ed, I har aflagt, saa vil jeg aflægge samme Ed paa at komme tilbage og afstraffe eder, om I saa var krøbet i et Musehul. Og dersom I vil vide, hvem der befaler eder dette, for saa meget desto nøjere at opfylde eders Forpligtelse, saa siger jeg eder hermed, at jeg er den tapre Don Quixote af Mancha, alle Forurettelsers Afværger, alle Ubilligheders Afstraffer. Hermed Farvel! Glem ikke eders Løfte og Ed, under Straf af den eder forkyndte Straf!“ Da han havde sagt dette, gav han Rosinante af Sporerne og forlod dem hastigt.

Bonden holdt stadig Øje med ham, og da han saá, at han allerede var ude af Skoven og saa langt borte, at han ikke mere kunde øjnes, vendte han sig til sin Dreng og sagde:

„Kom herhen, min Søn, saa skal jeg betale dig, hvad du har til Gode, som denne Forurettelsernes Afværger og Ubillighedernes Afstraffer har befalet mig det.“ „Jeg sværger eder ogsaa til,“ sagde Andrés, „at I handler fornuftigt i til Punkt og Prikke at opfylde de Befalinger, I modtog af denne gode Ridder (Gud lade ham leve i tusinde Aar). Thi saa sandt han baade er tapper og en retfærdig Dommer, vil han, hvis I alligevel tilbageholder min Løn, sikkert vende tilbage og fuldbyrde det, han har lovet.“ „Det vil jeg ogsaa sværge paa,“ sagde Bonden, „men da jeg har ham saa kær, vil jeg øge min Gæld for at kunne forøge Betalingen.“ Derpaa greb han ham ved Armen, bandt ham paa ny til Egen og tampede løs paa ham saa længe, at han hang som død, da han forlod ham. „Kald nu, Hr. Andrés, paa Forurettelsernes Afværger,“ sagde Bonden, „og prøv, hvorledes han kan afværge denne! Skønt jeg neppe synes, du har faaet nok endnu, for jeg har faaet Lyst til at flaa dig levende, som du før var bange for.“ Men endelig løste han ham og gav ham Lov til at gaa hen og søge sin Dommer, for at denne kunde fuldbyrde den Dom, han havde fældet. Andrés gik højlig forbitret bort og svor paa, at han vilde søge efter den tapre Don Quixote af Mancha og fortælle ham det hele fra først til sidst, og dersom han fandt ham, kunde Bonden være sikker paa at faa det syvfold betalt. Men trods alle disse Trusler gik han grædende bort, mens hans Husbond blev leende tilbage.

Paa denne Maade afværgede den drabelige Don Quixote Overlast, og inderlig fornøjet over sin gode Fremgang og over, som han syntes, at have gjort en stor og ædel Begyndelse paa sit Ridderskab, fortsatte han med den største Selvtilfredshed Vejen til sin Landsby, mens han halvhøjt talte hen for sig: „Du kan med Rette kaldes lykkelig frem for alle Dødelige eller frem for alle Skønne, du skønne Dulcinea af Toboso, eftersom du saa aldeles har betvunget en saa navnkundig og heltemodig Ridder som Don Quixote og underlagt ham din Villie og dit Forgodtbefindende. Skønt han, som Gud og hele Verden véd, først blev slaaet til Ridder i Gaar, har han allerede i Dag forhindret den største Forurettelse og Fornærmelse, som Ubillighed kan optænke og Grusomhed iværksætte! I Dag har han re-

vet Svøben ud af Haanden paa den ubarmhjertige Fjende, der uden Grund hudflettede hin spædlemmede Prins."

Da han var saa vidt i sin Tale, naaede han et Sted, hvor fire Veje stødte sammen. Straks forestillede han sig Korsvejene, ved hvilke de vandrende Riddere holdt stille for at overveje, hvilken de skulde følge. For nu at efterligne dem blev han i nogle Øjeblikke siddende ganske rolig, og efter nøje at have overlagt alting slap han Tømmen paa Rosinante og underkastede sig Hestens Villie; men denne fulgte sit første Forsæt, nemlig at trave tilbage til sin Stald. Da Don Quixote nu havde tilbagelagt omtrent to Mil, opdagede han en stor Mængde Mennesker, der (hvad han siden kom under Vejr med) var Købmænd fra Toledo, som drog til Murcia for at købe Silke. De var seks i Tallet, forsynede med Solskærme og havde med sig fire Tjenere til Hest og tre Mulæseldrivere til at føre Mulæslerne. Neppe havde Don Quixote øjnet dem, før han bildte sig ind, at det var et nyt Eventyr, og for saa vidt gør- ligt at efterabe det, han havde læst i sine Bøger, ved hvert Skridt, han foretog sig, syntes det ham at komme ganske tilpas til, at han kunde bestaa det paa ridderlig Vis. Desaaarsag satte han sig med ædel Forvovenhed fast i Stigbøjlerne, holdt Lansen i Vejret, dækkede Brystet med Skjoldet og anbragte sig i denne Stilling midt paa Vejen i det Haab, at en af disse vandrende Riddere (thi for saadanne havde han allerede længe anset dem) vilde komme imod ham; og saa snart de var kommet ham saa nær, at de kunde se og høre hinanden, opløftede Don Quixote sin Røst og sagde, med stolte Lader: „Hele Verden maa holde stille, saafremt hele Verden ikke vil indrømme, at der i hele Verden ikke findes en dejligere Dame end Kejserinden af Mancha, den mageløse Dulcinea af Toboso."

Købmændene undrede sig højligt over saavel disse Ord som over den besynderlige Skabning, der fremførte dem, og baade af Skikkelsen og Ordene kunde de slutte sig til, at hans Hjerne ikke var vel forvaret; men for at faa at vide, hvad Meningen egentlig var med den Tilstaaelse, der blev krævet af dem, holdt de stille, og en af dem, en meget forstandig og skæmtsom anlagt Mand, svarede: „Hr. Ridder, ingen af os véd, hvem den gode Dame er, som De taler om. Vis os hende, og hvis hun er saa

To unge Fruentimmer af »det livlige Laug.«

de
ka
mo
Fo
sa
jus
for
Ko
son
de
Jeg
„F
by
at
vi
til
Ke
ge
stø
et
og
for
her
de
vil
hv
me
rin
Mo
ska
Dy
don
de
inc
hv
og
me
I

dejlig, som De beskriver hende, saa skal vi straks følge Dem og kan, uden at fornærme nogen, tilstaa den Sandhed, De har anmodet os om at bevidne.“ „Hvis jeg viste eder hende, hvilken Fortjeneste indlagde I eder da ved at tilstaa en Sandhed, som I saa tydeligt var blevet overbevist om? Nej, Hovedpunktet er just, at I uden at se skal tro, bekende, bekræfte, besværges og forfægte det, med mindre I vil stille eder imod mig i Kamp. Kom hid, I plumpe og overmodige Karle! Kom hid, én for én, som ridderlig Brug er, eller ogsaa alle paa én Gang, som det er den nedrige Skik og Vane hos eders Lige! Kom an, om I tør! Jeg venter eder og forlader mig paa min Sags Retfærdighed!“ „Hr. Ridder,“ svarede Købmanden, „jeg besværges Deres Velbyrdighed i alle de her tilstedeværende Prinsers Navn om ikke at ville bebyrde vor Samvittighed med at bekende en Ting, som vi ikke véd det mindste om, ja, aldrig har hørt eller set, og det til Fornærmelse for saa mange alcarrianske og estremaduriske Kejserinder og Prinsesser. Vil Deres Velbyrdighed blot værdisiges at vise os et Portræt af denne Dame, om det saa ikke var større end et Hvedekorn! Thi selv Silketraad danner til sidst et stort Bundt, og ved dette Middel vilde vi blive tilfredsstillede og trygge og Deres Velbyrdighed faa sit Krav opfyldt og blive fornøjet. Desuden er vi allerede saa villige til at tro alt godt om hende, at om saa Portrættet fremstillede hende som blind paa det ene Øje, og der randt Svovl og Zinnober ud af det andet, vilde vi desuagtet for at takkes Deres Velbyrdighed sige alt, hvad der forlangtes, til hendes Fordel.“ „Det rinder ikke, gemene Pak!“ raabte Don Quixote ganske optændt af Vrede, „det rinder ikke, siger jeg, og flyder det over, er det af Ambra og Moskus, der væder hendes dunbløde Kinder; hun er hverken skæv eller blind, men rankere end en Ten fra Guadarnas Bjerge. Dyrt skal I betale den Bispottelse, I har udstødt imod saa guddommelig en Skønhed som min Frues!“ Da han havde sagt dette, rettede han Lansen mod den, der havde ført Ordet, og red ind paa ham med en saadan Heftighed og saa stort et Raseri, at hvis Rosinante ikke til største Held for Købmanden var snublet og havde lagt sig paa Halvvejen, var dennes Dristighed kommet ham dyrt at staa. Rosinante faldt som sagt og kastede sin

Herre et godt Stykke ind paa Marken; han anvendte alle sine Kræfter for at rejse sig igen, men det vilde ikke lykkes ham (thi han hindredes i sine Bevægelser af Lansen, Skjoldet, Sporerne og Hjelman foruden af Vægten af det gamle Harnisk), og mens han nu arbejdede for at komme op og ikke kunde, raabte han: „Undvig ikke, fejge Karle, nedrige Karle! Undvig ikke! Vel er jeg falden, men Skylden er ikke min, det er min Hests!“ En af de Mulæsel drivere, der fulgtes med Købmændene, havde set sig gal paa ham og kunde ikke taale at høre den stakkels faldne udstøde saa mange Forhaanelser uden at besvare dem paa hans Ribben. Han gik hen til ham, greb hans Lanse, og efter at have brækket den i mange Stykker tog han et af dem, hvormed han gav sig til at gennemtærskte Don Quixote i den Grad, at han til Trods for Harnisket søndermalede ham som Hvede i en Kværntragt. Hans Herrer raabte til ham, at det kunde være nok, og at han skulde holde op, men hans Blod var kommet saa stærkt i Kog, at han ikke kunde blive ked af Legen, og for ret at styre sin Harmes skyndte han sig at samle de øvrige Stykker af Lansen op og hamre dem endnu mindre paa den arme Græsrytter, der uagtet alle de Prygl, der regnede ned over ham, ikke kunde holde sin Mund, men truede Himmel, Jord og disse Stratenrøvere, som han antog dem for at være. Endelig blev Mulæsel driveren træt, Købmændene fortsatte deres Rejse, og den stakkels Afbankede gav dem Stof nok til indbyrdes Morskab paa Vejen.

Saa snart Don Quixote befandt sig alene, gjorde han sig nye Anstrengelser for at komme op. Men var det ikke lykkedes ham, da han var sund og rask, hvorledes skulde han saa kunne fuldbringe det nu, da han var mørbanket og ganske udmattet? Dog regnede han sig for lykkelig, fordi det syntes ham, at dette Uheld var af den Art, som de vandrende Ridderes Liv førte med sig, og fordi han kunde skyde hele Skylden paa Hesten. I denne Forfatning blev han derfor liggende, da hans blaa og gule Krop ikke vilde tillade ham at rejse sig.

V. KAPITEL

Hvori Fortællingen om vor Ridders Vanheld fortsættes.

Da han nu saå, at han slet ikke kunde røre sig, besluttede han at tage Tilflugt til sit sædvanlige Middel og opsøge en lignende Tildragelse i en af de Bøger, han havde læst. I sin Galsskab kom han en Vise ihu om Ridder Baldovinos og Markgreven af Mantua. Han mindedes just det Sted, hvor Carloto har efterladt den første saaret paa Bjerget (en Historie, som alle Børn kender, unge Mennesker ikke har glemt, og Oldinge skatter, ja, endog tror paa, og som desuagtet ikke er mere sand end Muhammeds Mirakler); den forekom ham altsaa at være et Forbillede paa det, der var hændet ham, og han gav sig til at vælte sig paa Jorden med Gebærder, der udtrykte den største Smerte, mens han med afmægtig Stemme og stønnende Aande fremførte det samme, som den saarede Ridder forhen havde sagt i Skoven:

„O, hvor er du, Herskerinde,
røres ej du ved min Smerte?
Enten véd du ikke om den,
eller troløst var dit Hjerte.“

Og han blev ved at følge Romancen, indtil han kom til det Vers, der siger:

„Ædle Markgreve af Mantua,
du min Onkel, Slægtens Herre!“

Idet han stønnede det frem, føjede Skæbnen det saaledes, at en Bonde fra hans Landsby, hans Nabo tilmed, kom forbi efter at have ført noget Hvede til Mølle. Da han saå en Mand ligge udstrakt paa Jorden, nærmede han sig ham, spurgte, hvem han var, og hvad der fejlede ham, siden han gav sig saa jammerligt. Don Quixote nærede ikke mindste Tvivl om, at dette jo var Markgreven, hans Onkel, og derfor svarede han heller ikke med andet end Fortsættelsen af Romancen, hvori han fortalte om sit Vanheld og den Forstaaelse, der var mellem Kejsrens Søn og

hans Gemalinde, altsammen i den Orden, hvori det staar i Sangen. Bonden stod ganske forundret over at høre dette naragtige Visvas; han løftede Visiret (som allerede ved Pryglene var gaaet i Stykker), tørrede hans Ansigt af, der var ganske dækket med Støv og Skarn, og neppe havde han faaet det aftørret, før han genkendte ham og sagde: „Hr. Quixada! (thi saaledes maa han vel have heddet, da han endnu var ved sin fulde Forstand og endnu ikke var steget fra en fredelig Herremand til en vandrede Ridder). Hvem har dog tilredt Deres Velbyrdighed saaledes?“ Men vor Ridder vedblev at besvare alle hans Spørgsmaal med Romancen. Da den gode Mand mærkede dette, hjalp han ham af Harnisket, saa godt han kunde, for at se, om han var saaret, men da han hverken fandt Blod eller noget andet Kendetegn derpaa, stræbte han at rejse ham op og fik ham om sider med ikke ringe Møje og Besvær bragt til Sæde paa sit Æsel. Derpaa samlede han Rustningen sammen, sankede hver en Stump af Lansen op og bandt det altsammen paa Rosinante, som han førte ved Tømmen; Æselet tog han ved Grimen og vandrede saaledes ind imod Landsbyen, meget eftertænksom ved alt det urimelige Tøjeri, han havde hørt Don Quixote fremkomme med.

Ikke mindre eftertænksom drog Don Quixote afsted; han var saa øm og vaandefuld, at han neppe kunde holde sig paa Æslet, og sendte fra Tid til anden dybe Suk mod Himlen, saa at Bonden paa ny blev tvunget til at spørge ham, hvad der var i Vejen. Men det var øjensynligt, at Fanden drev sit Spil ved at indgive ham Mindelser om alle de Fortællinger, der havde Lighed med hans eget Tilfælde. Neppe havde han glemt Baldovinos, før han erindrede Moren Abindarráez, da Guvernøren af Antequera, Rodrigo de Narváez, havde overvundet ham og førte ham fangen til sin Fæstning. Saa da Bonden gentog sit Spørgsmaal, besvarede han det med de samme Ord og anførte de samme Grunde, hvormed den fangne Abencerraje havde svaret Don Rodrigo de Narváez, ganske som han havde læst det i Jorge de Montemayors *Diana*, hvor det staar skrevet, og han anvendte det paa saa passende Maade, at Bonden ønskede sig tusind Gange Fanden i Vold fremfor at nødes til at høre paa disse Taabeligheder. Fuldt overbevist om, at hans Nabo var

gal, skyndte han sig alt, hvad han kunde, at naa Landsbyen for at blive befriet for den Kedsomhed, som Don Quixotes naragtige Tale forvoldte ham.

Til Slut sagde denne: „Deres Velbyrdighed, Hr. Rodrigo de Narváez maa vide, at den dejlige Xarifa, jeg har talt om, nu er den yndige Dulcinea af Toboso, for hvem jeg har udført, udfører og vil udføre de mest berømmelige Ridderbedrifter, som Verden har set, ser eller vil faa at se.“

Hertil svarede Bonden: „Husk Dem ret om, Deres Velbyrdighed! Thi Gud forlade mig min slemme Synd, saa sandt jeg hverken er Don Rodrigo de Narváez eller Markgreven af Mantua, men eders Nabo Pedro Alonzo. Deres Velbyrdighed er ingenlunde heller Baldovinos, og lige saa lidt Abindarráez, men den velagtede Herremand Don Quixada!“

„Jeg véd, hvem jeg er,“ sagde Don Quixote, „og véd ogsaa, at jeg ikke alene kunde være enhver af de Helte, jeg har omtalt, men ogsaa samtlige Pairs af Frankrig, ja, endog de ni Navnkundige. Thi mine Gerninger vil opveje de Bedrifter, de alle tilsammen og hver for sig har udført.“

Under saadanne Samtaler naaede de med Nød og neppe henimod Mørkningen Stedet, men Bonden vilde ikke tage ind i Byen, førend det blev helt mørkt, for at ingen skulde se, hvor daarligt bereden den mørbankede Herremand var. Da det nu syntes Bonden at være paa rette Tid, drog han ind i Byen og lige til Don Quixotes Hus, hvor alle var i den yderste Forvirring. Præsten og Barberen, som var Don Quixotes meget gode Venner, var just gaaet derhen, og til dem sagde Husholdersken: „Hvad tænker Deres Velbyrdighed Hr. Licentiat Pedro Perez (thi saaledes hed Præsten) vel om min Herres Uheld? Nu er der gaaet seks Dage, hvor vi hverken har set ham, hans Hest, Lanse, Hjelm eller Harnisk! Himlen bevare mig for al Ulykke, men jeg vil dø paa, at det er de forbandede Ridderbøger, som han hang over baade Dag og Nat, der har forrykket Hjernen paa ham (og deri talte hun sandt); thi nu besinder jeg mig paa, at jeg ofte, naar han talte med sig selv, har hørt ham sige, at han vilde være vandrende Ridder og drage ud i Verden for at søge Eventyr. Gid dog Satan og Barrabas vilde hente alle de Bøger, der har forvirret det fineste Hoved, der fandtes i hele

la Mancha!" Søsterdatteren sagde det samme, ja, mere endnu: „Véd De vel, Mester Nicolas (det var Barberens Navn), at det meget ofte er hændet, at min Onkel, naar han to Nætter og Dage til Ende havde siddet og læst i disse ulyksalige Slag- og Eventyrbøger, med ét har kastet Bogen af Haanden, draget Kaarden og hugget og stukket i Væggen af alle Livsens Kræfter, og naar han saa var ganske udmattet, sagt, at han havde kløvet fire Kæmper saa høje som Taarne midt igennem. Sveden, der ved den stærke Bevægelse løb ned ad ham, sagde han var Blodet af de Saar, han havde faaet i Slaget; derpaa drak han et stort Glas koldt Vand, blev straks ganske frisk og veltilfreds og sagde, at dette Vand var et kosteligt Lægemiddel, som han havde faaet af den vise Halvskæve (Alquife), der var en stor Troldmand og hans gode Ven. Nu bebrejder jeg mig selv, at jeg har været Aarsag til al denne Ulykke, fordi jeg ikke har betroet Deres Velbyrdighed min Morbroders Galskaber, saa man kunde have foregrebet dem, førend det gik saa vidt, som det nu er gaaet, og brændt alle disse bandsatte Bøger (som han besidder mange af); thi *de* fortjener lige saa vel at komme paa Baalet som Kætterne.“ „Det samme siger jeg,“ sagde Præsten, „og Dagen i Morgen skal ikke gaa til Ende, uden at der bliver fældet offentlig Dom over dem, og de bliver kastet paa Ilden, for at de ikke for Fremtiden skal give en, der læser dem, Anledning til at gøre, hvad min kære Ven maa have gjort.“

Alt dette hørte Bonden udenfor, og da han nu ikke mere nærede mindste Tvivl om sin Nabos Galskab, gav han sig til at raabe af fuld Hals: „Deres Velbyrdigheder! Luk op for Hr. Baldovinos og Markgreven af Mantua, der kommer her saare ilde tilredt, og for Hr. Moren Abindarráez, der fangen føres afsted af den tapre Rodrigo af Narváez, Guvernør i Antequera!“

Ved dette Raab fo'r de allesammen ud, og da nogle af dem straks genkendte deres Ven, andre deres Herre og Morbroder, der endnu ikke var steget ned af Æslet, fordi han ikke kunde, saa løb de alle til for at omfavne ham. „Lad mig i Fred,“ sagde han, „ved min Hests Forseelse er jeg meget haardt saaret; bring mig derfor straks til Sengs, og hvis det lader sig gøre, saa hent den vise Urganda, at hun kan forbinde og læge mine Saar.“ „Dér hører vi, hvad Klokken er slagen,“ sagde straks Hus-

holdersken, „jo, mit Hjerte sagde mig nok, hvor Skoen trykkede Herren! Vær De kun rolig, Deres Velbyrdighed, De skal nok blive helbredet, uden at denne Urganda har nødig at umage sig. Men jeg siger endnu en Gang, og det er saa godt som hundredre: Forbandet være disse Ridderbøger, der saaledes har tilrakkert Deres Velbyrdighed!“

Derpaa bragte de ham i Seng og søgte efter hans Saar uden at finde noget. Han sagde, at han kun var blevet kvæstet, fordi hans Hest, Rosinante, havde kastet ham af, da han var i Kamp med ti af de uhyrligste og grummeste Kæmper, som man kunde finde vidt og bredt paa denne Jord.

„Aha,“ sagde Præsten, „saa der er Kæmper med i Legen? Men forlad Dem paa mig: jeg skal signe dem, førend Sol gaar af Himlen i Morgen!“

De gjorde Don Quixote tusinde Spørgsmaal, paa hvilke han ikke svarede andet end, at de skulde give ham noget at spise og saa lade ham faa Ro til at sove; thi det var det vigtigste. De gjorde, som han forlangte, og derpaa erkyndigede Præsten sig vidt og bredt hos Bonden om, hvorledes han havde fundet Don Quixote. Han fortalte det altsammen og glemte ikke noget af den gale Snak, han var kommet med, saavel da han fandt ham, som undervejs, hvilket bestyrkede Licentiaten i at gøre det, som han foretog sig næste Dag, nemlig at tilkalde sin Ven, Mester Nicolas, og sammen med ham gaa til Don Quixotes Hus.

VI. KAPITEL

Om den muntre og grundige Undersøgelse, som Præsten og Barberen foretog i vor sindrige Herremands Bibliotek.

Don Quixote laa endnu i tryk Søvn, da Præsten og Barberen forlangte Nøglerne til det Kabinet, hvor Bøgerne, Ulykkens Anstiftere, befandt sig, af Søsterdatteren, som meget villig gav dem fra sig. De gik allesammen derind, og med dem Husholdersken, og fandt over hundrede mægtigt store, velindbundne Bøger, foruden flere mindre. Saa snart Husholdersken fik Øje

paa dem, vendte hun hastigt om og fo'r ned ad Trapperne. Hun kom lige saa hurtigt tilbage med en stor Skaal fuld af Vievand tillige med en Stænkekost og sagde: „Dèr, tag dét, Hr. Licentiat, og bestænk Kammeret, at ikke nogen af de mange Troldmænd, der findes i disse Bøger, skal forhekse os til Straf for den Straf, vi paalægger dem, naar vi skaffer dem ud af Verden.“

Licentiaten smilede over Husholderskens Enfoldighed og bad Barberen tage Bøgerne frem én for én, at han kunde se deres Indhold, saa ingen blev dømt til Baalet, som ikke fortjente det. „Nej,“ sagde Søsterdatteren, „der er ingen Grund til at skaane nogen af dem, for de har alle til Hobe været Ulykkesstiftere. Bedst vilde det være at kaste dem gennem Vinduet ned i Forgaarden, lægge dem i en Bunke dèr og stikke Ild paa dem, eller bære dem ud i den store Baggaard og stable Baalet op dèr, for ikke at blive besværet af Røgen.“ Husholdersken sagde det samme (saa forhippede var de to paa disse uskyldige Smaabørns Død), men Præsten vilde ikke gaa ind derpaa uden i det mindste at have læst Titleerne.

Det første, Mester Nicolas gav ham i Hænde, var de fire Bøger *Amadis af Gallien*, og Præsten sagde: „Heri synes at ligge noget mærkeligt, thi efter hvad jeg har hørt, var dette den første Ridderbog, der blev trykt i Spanien, og alle de andre har deres Oprindelse af den. Derfor mener jeg, at denne Amadis, som Forkynder af en Vranglære og Stifter af en saa skadelig Sekt, uden Barmhjertighed bør dømmes til Baalet.“ „Nej, Herre!“ sagde Barberen, „thi jeg har hørt sige, at det er den bedste af alle de Bøger, der er skrevet i den Smag, og altsaa bør den som enestaaende indenfor sin Kunstart benaades.“ „Det er ogsaa sandt,“ sagde Præsten, „og af den Aarsag skal Livet være den skænket for denne Gang. Lad os nu se den anden dèr, som staar ved Siden af.“ „Det er *Esplandians Bedrifter*,“ sagde Barberen, „Amadis af Frankrigs ægtefødte Søn.“ „Nu,“ sagde Præsten, „Faderens Fortræffelighed skal sandelig ikke regnes Sønnen til Gode. Tag De den altsaa, Fru Husholderske, luk Vinduet op og kast den ned i Gaarden for at lægge Grunden til Baalet.“ Det gjorde Husholdersken med Hjertens Glæde, og den gode Esplandian maatte danse ned i Gaarden, hvor han med den største Taalmodighed laa og ventede paa de Luer, der

truede ham. „Videre!“ sagde Præsten. „Den, der nu kommer,“ sagde Barberen, „er *Amadis af Grækenland*, og alle de andre paa denne Række er, tror jeg, ogsaa af samme *Amadis' Slægt*.“ „Saa lad dem alle vandre ned i Gaarden,“ sagde Præsten; „thi før jeg vilde skaane Dronning Pintiquinestra, Hyrden Darinel og hans Hyrdedigte og Forfatterens fordømte, urimelige Sammensurium for Ilden, vilde jeg brænde min egen Fader, hvis han optraadte i en vandrende Ridders Skikkelse.“ „Af den Mening er jeg ogsaa,“ sagde Barberen. „Og jeg med,“ tilføjede Søsterdatteren. „Naar det forholder sig saadan,“ sagde Husholdersken, „saa lad mig blot faa dem, og ned i Gaarden med dem!“ Man rakte hende dem (der var mange af dem), og hun sparede sig for Trapperne og kastede dem ud af Vinduet. „Hvad er det for en Tykkert?“ spurgte Præsten. „Det er *Don Olivante de Laura*,“ svarede Barberen. „Denne Bog,“ sagde Præsten, „er af samme Forfatter som *Blomsterhaven*, og jeg har sandelig ondt ved at afgøre, hvilken af de to Bøger der er mest sandfærdig, eller rettere sagt: mindst løgnagtig; men *dét* véd jeg, at denne, der er uforskammet og fræk, skal vandre ned i Gaarden!“ „Den følgende Bog er *Felixmarte af Hyrkanien*,“ sagde Barberen. „Saa dør har vi Hr. Felixmarte?“ svarede Præsten, „han skal min Tro til Trods for sin forunderlige Fødsel og sine drømmelignende Eventyr ned i Gaarden i en Fart, om ikke for andet, saa for sin haarde og tørre Stils Skyld. Ud i Gaarden med den, Fru Husholderske!“ „Det kan jeg lide, Herre!“ svarede hun og gjorde med stor Fornøjelse, hvad han havde paalagt hende. „Dette er *Ridder Platir*,“ sagde Barberen. „Det er en meget gammel Bog,“ sagde Præsten, „men da den ikke indeholder noget, der kan gøre den værdig til Benaadning, saa lad den uden Undersøgelse gøre de andre Selskab.“ Som sagt, saa gjort. En anden Bog blev slaaet op, og de saå, at dens Titel var *Ridderen af Korset*. „For et saa helligt Navns Skyld, som denne Bog bærer, havde man vel kunnet se igennem Fingre med dens Dumhed. Men man siger jo ogsaa, at bag Korset lurer Djævelen. Paa Ilden med den!“ Barberen tog en anden Bog frem og sagde: „Dette er *Ridderskabets Spejl*.“ „Jeg kender Hans Velbyrdighed,“ sagde Præsten, „i den optræder Hr. Rinaldo af Montalban, hans Venner og Staldbrødre, der er større

Røvere end Cacus, saavel som de tolv Pairs og den sandfærdige Historieskriver Turpin. Og virkelig er jeg tilbøjelig til ikke at dømmе dem til mere end evig Forvisning, om ikke af anden Aarsag, saa fordi de har Del i den Mateo Bojardos Digting, hvorfra atter den kristelige Digter Ludovico Ariosto har hentet sit Stof; og i Fald ogsaa *han* skulde findes her og taler et andet Sprog end sit eget, saa har jeg ikke den ringeste Agtelse for ham, men hvis han taler sit eget Maal, vil jeg bøje mit Hoved for ham i Ærefrygt.“ „Godt; jeg har ham paa Italiensk,“ sagde Barberen, „men jeg forstaar ham ikke.“ „Det vilde ikke engang være godt, om De forstod ham,“ sagde Præsten, „og derfor havde vi ikke været kede af, om den Hr. Kaptajn havde sparet sig Ulejligheden ved at bringe ham til Spanien og gøre ham til Castilianer, for han har berøvet ham meget af hans oprindelige Værd. Og samme Skæbne vil møde enhver, der oversætter Værker, der er skrevet paa Vers, til et andet Sprog; thi hvor megen Flid han end anvender, og hvor velskikketheden end er dertil, saa bliver de dog aldrig saa fuldendte, som de var i deres første Skikkelse. Hvad nu angaar denne Bog og alle de andre, der handler om disse franske Historier, saa mener jeg, at de bør kastes i en udtørret Brønd og gemmes dør, til vi faar Stunder til en nøjere Undersøgelse. Herfra vil jeg dog undtage en vis *Bernardo del Carpio*, der vanker om i Verden, og en anden Bog ved Navn *Roncesvalles*. Thi saa snart de falder i mine Hænder, skal de gaa over i Husholderskens og derfra i Ilden uden Naade og Barmhertighed.“

Denne Dom bekræftede Barberen og fandt den rigtig og velovervejeth, thi han vidste, at Præsten var saa god en Kristen og saa stor en Ven af Sandheden, at han ikke for alt i Verden nogensinde vilde have sagt andet end netop Sandheden. Derpaa kom friske Bøger for en Dag, og han fandt, at det var *Palmerín de Oliva* og, ved Siden af den, *Palmerín af England*. Da Licentiaten så dem, sagde han: „Dette Oliventræ skal slaas i Splinter og brændes, saa at ikke engang Asken af det bliver tilbage. Men den Palme fra England dør bør bevares og for sin Koste-ligheds Skyld lægges i et Skrin som det, Alexander fandt mellem Byttet, han tog fra Darius, og bestemte til Opbevaring af *Homers* Værker. Denne Bog, Hr. Svoger, agtes af to Grunde

meget højt, for det første, fordi den virkelig er god, for det andet, fordi den efter Sigende skal være skrevet af en aandfuld Konge af Portugal. Alle Tildragelserne paa Slottet Miraguarda er fortræffelige og udarbejdede med stor Kunst; Samtalerne, holdt i et klart og sømmeligt Sprog, iagttager og overholder altid, hvad der er karakteristisk for den talende Person paa en Maade, der røber den største Indsigt og Forstaaelse. Vi vil altsaa (dog med Respekt for Deres Mening, Mester Nicolas) forskaane denne og *Amadis af Gallien* for Ilden, og uden videre Ransagning og Undersøgelse kaste alle de øvrige paa Baalet.“ „Nej, Hr. Svoger,“ svarede Barberen, „thi her har jeg den vidtberømte *Don Belianís*.“ „Ja, den, med dens anden, tredie og fjerde Del,“ sagde Præsten, „synes at trænge til en Portion Rhabarber for at blive rensat for en græsselig Overflod af Galde; i lige Maade er det nødvendigt at bortrydde Rygtets Slot og flere andre ret betydelige Urimeligheder. Hertil maa der gives en vis Frist ligesom til Stævninger over Havet, og alt efter de Forbedringer, der da maaske indtræder, vil man kunne udøve Naade eller Ret imod dem. Forvar dem saa længe i Deres Hus, Hr. Svoger, men lad frem for alt ikke nogen læse i dem.“ „Det kan jeg billige,“ sagde Barberen, og uden at ville trætte sig med at gennemse flere Ridderbøger befalede Præsten Husholdersken at tage alle de store Bind og kaste dem ned i Gaarden. Dette blev ikke prædiket for døve Øren; thi hun havde større Lyst til at brænde dem end til at lægge et helt Stykke Lærred til Rette for Væveren, selv om det var nok saa stort og fint. Hun bemægtigede sig altsaa henvend otte paa én Gang og kastede dem ud af Vinduet. Da hun tog saa mange ad Gangen, faldt en fra hende ned for Barberens Fødder. Denne fik Lyst at se, hvad det var for en, og fandt, at den hed: *Historien om den berømte Ridder Tirante den Hvide*. „Hjælpe mig Gud!“ skreg Præsten med høj Røst, „findes ogsaa *Tirante den Hvide* her! Fly mig den, Svoger, og forlad Dem paa, at den, der ejer den Bog, besidder en sand Skat af Fornøjelser og en uudtømmelig Kilde til Tidsfordriv. Her har man den tapre Ridder Kyrieleison de Montalbán og hans Broder Tomás de Montalbán, Ridder de Fonseca, den Kamp, som den drabelige Ridder de Tirante bestod imod Bulbideren, Frøken Plazerdemividas (Mit-Livs-Lyst) kloge Ind-

fald, Enken Reposadas (Sat-og-rolig) Elskovshistorier og Løgne og Fru Kejserinden, der er forelsket i Væbneren Hippolyt. Jeg kan forsikre Dem, Hr. Svoger, at det paa sin Vis er den bedste Bog i Verden. Her spiser Ridderne dog i det mindste og dør i deres Senge og gør Testamente, før de dør, og mange andre Ting, som savnes i alle de andre Ridderbøger. Med alt dette fortjente Forfatteren, fordi han med Forsæt har skrevet saa store Taabeligheder, om ikke at dømmes til Baalet som de øvrige, saa dog at blive sendt til Galejerne for Livstid. Tag ham med hjem og læs ham, saa skal De se, at alt, hvad jeg har sagt om ham, er Sandhed.“ „Det er jeg villig til,“ sagde Barberen, „men hvad skal jeg gøre med disse smaa Bøger, som er tilbage her?“ „Det kan vel ikke være Ridderbøger, men er formodentlig Digterværker.“ Han slog op i en af dem, saå, at det var *Diana* af Jorge de Montemayor, og sagde i den Tanke, at alle de andre var af samme Art: „De fortjener ikke at brændes som de andre; thi de anstifter ikke og vil aldrig anstifte saa megen Skade, som Ridderbøgerne har gjort. Det er Bøger af aandelig Værd, og de kan ikke skade Trediemand.“ „Ak, Herre!“ sagde Søsterdatteren, „desuagtet kunde Deres Velbyrdighed gerne befale, at de skulde brændes. Thi det vilde ikke være at undres over, om min Onkel, naar han var kommet sig af Riddersygen og læste disse, fik Lyst til at blive Hyrde og vandre syngende og spillende gennem Skov og Eng eller, hvad der vilde være endnu værre, til at blive Digter, hvilket, efter hvad der siges, skal være en smitsom og uhelbredelig Sygdom.“ „Frøkenen har virkelig Ret,“ sagde Præsten, „det var bedst at rydde denne Anstødssten af Vejen for vor Ven. Og da jeg nu er begyndt med Montemayors *Diana*, saa er jeg af den Anskuelse, at den ikke bør brændes, men at man bør bortskære alt dét, der angaar den vise Felicia og det forheksede Vand, ligesom de fleste af Versene i længere Versemaal, mens den i Guds Navn kan beholde sin Prosa og den Ære at være det første Værk af denne Art.“ „Den næste,“ sagde Barberen, „er anden Del af *Diana*, sædvanlig kaldt *Den anden Diana* af „Salmantineren“, og denne er en anden, som bærer samme Titel og er skrevet af Forfatteren Gil Polo.“ „Saa skal den, der er af Digteren fra Salamanca, øge Antallet af dem, der er dømt til at kastes ned

i Gaarden, mens Gil Polos skal bevares, som om den var af Apollo selv. Og gaa nu videre, Svoger, for Tiden lider!“ „Denne Bog,“ sagde Barberen og aabnede en ny, „hedder: *De ti Bøger om Elskovslykken*, forfattet af Antonio de Lopraso, en sardinsk Digter.“ „Ved den hellige Orden, jeg er indlemmet i,“ sagde Præsten, „saa længe Apollo har været Apollo, Muserne Muser og Poeter Poeter, er der ikke skrevet en saa underholdende og splittertosset Bog som den; paa sin Vis er det den bedste og mest udsøgte af alle dem, der har set Lyset indenfor denne Kunstart, og hvem der ikke har læst den, kan ikke rose sig af at have læst det fineste i den Smag. Giv mig den, Svoger; thi at have fundet den anser jeg for en større Lykke, end om man havde givet mig en Præstekjole af florentinsk Atlask.“ Han lagde den med megen Glæde til Side, og Barberen vedblev: „De følgende er: *Hyrden fra Iberien*, *Nymferne og Hyrderne fra Henares* og *Lægedom for Skinsyge*.“ „Naa,“ sagde Præsten, „det bedste, vi kan gøre ved dem, er at overgive dem til Fru Husholderskens verdslige Arm og ikke sige hvorfor; thi ellers bliver vi aldrig færdige.“ „Den, der nu kommer, er *Hyrden Filidas*.“ „Han er ikke nogen Hyrde, men en saare aandrig Hofmand; den skal bevares som en kostelig Juvel.“ „Den tykke, der nu kommer, er *En Skat af forskelligeartede Digte*.“ „Hvis der ikke var saa mange,“ sagde Præsten, „saa vilde den være af større Værd. Denne Bog skulde luges og renses for en hel Del ordinære Ting, der findes mellem alt det skønne, den indeholder. Den bør opbevares, fordi dens Forfatter er en Ven af mig, og af Hensyn til andre, mere betydende og ophøjede Værker, han har skrevet.“ „Denne,“ vedblev Barberen, „er Lopez Maldonados *Sange*.“ „Ogsaa Forfatteren af denne Bog er en god Ven af mig,“ svarede Præsten, „og i hans egen Mund henrykker hans Vers enhver, der hører dem; saa sød og liflig klinger hans Stemme, at

hvad der fra hans Læber klang,
mætter Sjælens dybe Trang.

Han er meget vidtløftig i sine Hyrdedigte; men af det gode kan man jo aldrig give for meget. Den Bog hører ogsaa til blandt de udvalgte. Men hvad er det for en Bog, der staar ved Siden af

denne?" „*Galathea* af Miguel de Cervantes.“ „Vi har i mange Aar været fortrolige Venner, og jeg véd, at han er mere øvet i Genvordigheder end i at skrive Vers. Opfindelsen i hans Bog er ganske god, men han fremsætter saa mange Ting og fører ingen af dem til Ende. Man maa afvente den anden Del, som han har lovet skal komme. Maaske vil han senere forbedre sig og fuldstændig fortjene den milde Dom, som man nu maa nægte ham. Hold ham imidlertid indespærret i Deres Bolig, Svoger!“ „Det skal jeg,“ svarede Barberen, „og nu følger der tre paa én Gang: *Araucana* af Don Alonso de Ercilla, *Austriada* af Juan Rufo, Medlem af Cordobas Byraad, og *Monserate* af Digteren Cristobal de Virués fra Valencia.“ „Alle disse Bøger,“ sagde Præsten, „er de bedste, der er skrevet i otteføddede Vers paa Spansk, og kan maale sig med de berømteste italienske. De skal opbevares som de rigeste Panter i Poesien, Spanien ejer.“ Nu var Præsten træt af at ransage flere Bøger og dømte derfor uden Undersøgelse de øvrige til at brændes, men Barberen havde allerede slaaet op i en, der kaldtes: *Angelikas Taarer*. „Taarer vilde jeg selv have udgydt,“ sagde Præsten, da han hørte dette Navn, „hvis jeg havde befalet at brænde en saadan Bog; thi dens Forfatter er en af de berømteste Digtere, ikke alene i Spanien, men i hele Verden, og har ogsaa været meget heldig med Oversættelsen af nogle af Ovids Fortællinger.“

VII. KAPITEL

*Om vor fortræffelige Ridder DON. QUIXOTE AF MANCHAS
andet Udtog.*

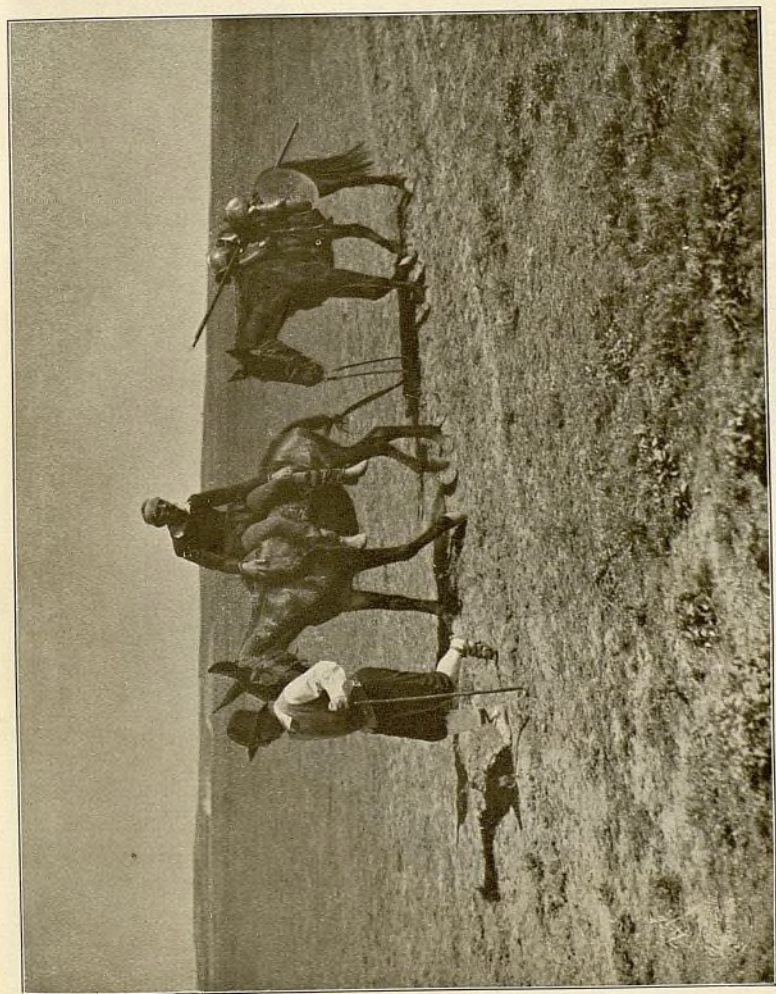
Saa vidt var de kommet, da Don Quixote begyndte at give Hals og raabte: „Herhid! Herhid, tapre Riddere! Her er det nødvendigt, I viser Styrken af eders tapre Arme, at ikke Hoffets Riddere skal løbe af med de bedste Belønninger i Turneringen!“ For at de straks kunde skynde sig ind til ham ved dette Skrig og Bulder, blev Undersøgelsen af de øvrige Bøger ikke fortsat, og af den Aarsag, tror man, van-

drede baade *Carolea, León, Spaniens Løve* og *Kejserens Bedrifter*, forfattet af Don Luís de Avila, som uden Tvivl har været iblandt de tiloversblevne, til Ilden. Og maaske havde de, hvis Præsten havde set dem, undgaaet saa streng en Dom.

Da de kom ind til Don Quixote, var han allerede oppe af Sengen og vedblev med sin Skrigen og sin Galskab, huggede og stak til alle Sider og var saa vaagen, som om der aldrig havde været Søvn i hans Øjne. De slog Armene om ham og kastede ham med Magt paa Sengen; da han havde sundet sig lidt dør, vendte han sig til Præsten og sagde: „Hr. Ærkebisp Turpin! Det er tilvisse en stor Skændsel for os, der kalder os de tolv Pairs, at vi saaledes uden videre lader Hoffets Riddere berøve os Sejren i denne Turnering, da vi vandrede Riddere dog har vundet Prisen de tre foregaaende Dage.“ „Tys, tys, Deres Velbyrdighed,“ sagde Præsten, „det vil maaske behage Gud, at lade Lykken vende sig, og hvad der tabes i Dag, kan vindes i Morgen. For Øjeblikket maa Deres Velbyrdighed kun sørge for at faa Deres Helbred igen; thi De maa være umaadelig udmattet, hvis De ikke er haardt saaret.“ „Saaret er jeg ikke,“ sagde Don Quixote, „men gennempryglet og mørbanket; thi den Slegfredsøn Roland har tampet løs paa mig med en Egestamme, og det kun af Misundelse, fordi han ser, at jeg er den eneste, der kan holde hans Tapperhed Stangen. Men jeg vilde ikke hedde Rinaldo de Montalbán, om han ikke, saa snart jeg har rejst mig af denne Seng, skal faa det betalt, trods alle sine Trolddomskunster. Men foreløbig maa I bringe mig noget at spise, thi jeg véd, at det er det, jeg mest trænger til, og min Hævn skal jeg nok selv sørge for at skaffe mig.“ Hans Forlangende blev straks opfyldt, og da han havde spist, lagde han sig paa ny til at sove, og de andre undrede sig atter over hans Galskab. Samme Nat udryddede Husholdersken ved Baal og Brand alle de Bøger, der laa i Gaarden, og desuden alle dem, hun hist og her kom over i Huset. Upaatvivlelig blev der under denne almindelige Forfølgelse ofret nogle, som havde fortjent at opbevares i Arkiverne til evig Tid, dersom deres onde Skæbne og Kommissionens Magelighed ikke havde været, og paa dem blev Ordsproget opfyldt, der siger: at den uskyldige maa lide med

den skyldige. Et af de Midler, som Præsten og Barberen efter megen Overvejelse opfandt til at helbrede deres Ven, var at lade Døren til Biblioteket mure til, for at han ikke skulde kunne finde det, naar han kom op (fordi Virkningen maa-ske vilde ophøre, naar Aarsagen var fjernet), og de vilde foregive, at en Troldmand var løbet af med det hele. Denne Plan blev gennemført i stor Hast.

Efter to Dages Forløb forlod Don Quixote Sengen, og det første, han foretog sig, var at gaa hen til sine Bøger; men da han ikke fandt Kabinettet, hvor han havde forladt det, gav han sig til at søge det paa en anden Kant. Straks efter nærmede han sig dog paa ny det Sted, hvor Døren havde været. Han beføjte det baade foroven og forneden, han vendte Øjnene snart hid, snart did, uden at sige et eneste Ord. Endelig efter en god Stunds Forløb spurgte han Husholdersken, hvor paa Lag Kabinettet med hans Bøger var. Husholdersken, der i Forvejen var underrettet om, hvad hun skulde sige, svarede: „Hvilket Kabinet? Hvor kan Deres Velbyrdighed søge noget, hvor intet er? Her i dette Hus er der hverken Kabinet eller Bøger mere; det har Fanden taget altsammen.“ „Ikke just Fanden,“ tog Søsterdatteren Ordet, „men en Troldmand, som Natten efter, at Deres Velbyrdighed var taget herfra, kom ned i en Sky, steg af den Drage, han red paa, og gik ind i Kabinettet. Hvad han gjorde dør, maa Gud vide, men efter at han havde været der lidt, fo'r han op igennem Taget og efterlod hele Huset fuldt af Røg og Damp, hvorpaa vi, der vilde se efter, hvad han havde foretaget sig dør, hverken fandt Bøger eller Kabinet mere; dog, baade jeg og Husholdersken kan erindre, at da denne gamle Knægt fo'r af Sted, skreg han med fæl og hul Røst til os, at han af hemmeligt Fjendskab til Kabinettets og Bøgernes Ejerman havde tilføjet Huset denne Skade. Siden kom vi efter, at han hed Den vise Muñaton.“ „Freston, har han sagt,“ svarede Don Quixote. „Jeg véd ikke,“ sagde Husholdersken, „om det var Freston eller Friton, men saa meget er jeg vis paa, at det endte paa -ton.“ „Det er alt nok,“ sagde Don Quixote. „Han er en viis Troldmand og min bitre Fjende, der bærer et inderligt Nag til mig, fordi han af sine Bøger og ved sin Kunst har erfaret, at den

DON QUIXOTES sørgelige Hjemfart.

Tid kommer, da jeg i en Tvekamp skal overvinde en ung Ridder, som han tager sig meget af, uden at det staar i hans Magt at forhindre det, og af den Aarsag gør han mig al optænkelig Fortræd, men han burde vide, at det er forgæves at tænke paa at afværge, hvad Himlen har besluttet.“ „Det tvivler ingen om,“ sagde Søsterdatteren, „men hvem driver Dem, Hr. Morbroder, til at blande Dem i alle disse Stridigheder? Var det ikke bedre at leve smukt roligt og fornøjet hjemme end at løbe Verden om efter bedre Brød end det bedste uden at betænke, at

Mangen drog tykudet frem,
vendte dygtig klippet hjem.“

„O, min gode Søsterdatter,“ sagde Don Quixote, „dér gør I Regning uden Vært. Den, der vilde sætte sig for at klippe mig, skulde, førend han kom til at røre et eneste af mine Haar, baade lade Haar og Skæg i Stikken.“ Da de saá, at han begyndte at blive vred, turde ingen af de to sige et Ord mere.

Efter denne Tildragelse holdt han sig fjorten Dage ganske rolig i sit Hus uden i mindste Maade at ytre nogen Lyst til at fortsætte med de Narrerier, han var begyndt paa; denne Tid tilbragte han med behagelige Samtaler med sine Venner Præsten og Barberen, i hvilke han søgte at overbevise dem om, at en af de allernødvendigste Ting i Verden var de vandrende Ridderes Orden, og at den nu blev fornyet ved ham. Undertiden sagde Præsten ham imod, undertiden gav han efter, for ikke paa én Gang at falde med Døren ind i Huset, men ved dette Kunstgreb gøre ham opmærksom paa sine Indvendinger.

Paa samme Tid tilskyndede Don Quixote i Hemmelighed ivrigt en Bondeknøs til at følge med ham; denne Bonde var hans Nabo, en skikkelig Mand (saafremt man da kan give dette Navn til en, der er fattig), som i øvrigt ikke stod i Fare for at blive hængt for noget Forræderi, han selv havde udpønset. For nu at bringe ham dertil benyttede Don Quixote sig snart af Overtalelser, snart af Løfter, saa den fattige Landsbymand omsider besluttede sig til at drage ud med ham og tjene ham som Væbner. Blandt andet sagde Don Quixote, at han gladelig kun-

Don Quixote. I.

de følge med ham, da der tit og ofte vilde vise sig Lejlighe-
der, hvor der var noget anseligt at vinde, saa at han endnu
kunde komme til at bytte sin Hytte for en Ø, over hvilken han
vilde gøre ham til Statholder. Lokket af disse og lignende Løfter
forlod Sancho Panza (saaledes hed Bonden) Kone og Børn og
tiltraadte Tjenesten som Vaabendrager hos sin Nabo.

Nu maatte Don Quixote tænke paa at forsyne sig med Penge,
og ved at sælge noget og pantsætte andet bragte han (skønt han
altid slap daarligt fra sine Handler) dog en ganske anselig
Sum tilveje. Ligesaa anskaffede han sig et Skjold, som han
laante hos en af sine Venner, og da han, saa godt han kunde,
havde sammenflicket sin sønderbrudte Hjelm, gav han sin Vaa-
bendrager Sancho Besked om Dagen og Timen, da han vilde
drage ud, for at denne paa sin Side kunde træffe de nødvendige
Foranstaltninger. Af alt det, han havde givet ham en Forteg-
nelse over, anbefalede han ham især at huske paa Tværsækken.
Sancho sagde, at han nok skulde forsyne sig med den, og at han
ogsaa tænkte paa at tage sit Æsel med, da han ikke var vant til
at gaa meget til Fods. Don Quixote studsede noget ved at høre
Tale om Æslet; han overvejede, om det nu ogsaa var pas-
sende, og om nogen vandrende Ridders Væbner nogensinde
havde været Æselrytter; han kunde dog ikke komme i Tanker
om nogen, men drog desuagtet den Slutning, at han vilde lade
det trave med og saa ved første givne Lejlighed erstatte det
med et mere ærefuldt Ridedyr, saa snart han havde kastet en
Ridder, der mødte ham, af Sadlen. Han forsynede sig ligeledes
med Skjorter og hvad andre Sager han kunde faa fat paa, alt
ifølge det Raad, Kromanden havde givet ham.

Da de nu havde alle deres Sager klappede og klare, drog
de en Nat, uden at Panza sagde Farvel til Kone og Børn eller
Don Quixote til sin Søsterdatter og Husholderske, ja, endog uden
at noget Menneske vidste deraf, deres Vej og skyndte sig saa
stærkt, at de ved Daggry ikke mere havde Aarsag til at frygte
for, at man skulde kunne indhente dem, selv om man søgte
efter dem. Sancho Panza travede som en Patriark paa sit Æsel,
med Tværsækken og Vinkanden, og følte den inderligste Længsel
efter at se sig selv som Statholder over den Ø, hans Herre havde
lovet ham. Tilfældigvis drog Don Quixote ad samme Vej og Sti,

som han havde valgt paa sin første Rejse, nemlig over Montiels Marker, men dog med mindre Besværlighed end første Gang, eftersom det nu var i den tidlige Morgen og Solens Straaler hverken brændte eller udmattede ham.

Derpaa gav Sancho Panza sig til at tale med sin Herre og sagde: „Min Hr. vandrende Ridder, Deres Velbyrdighed vil nok være saa venlig ikke at forglemme den Ø, De har lovet mig, og som jeg nok skal vide at regere over, hvor stor den end er.“ Dertil svarede Don Quixote: „Du skal vide, min Ven Sancho Panza, at det var en meget udbredt Skik hos de gamle vandrende Riddere at gøre deres Vaabendragere til Statholdere over de Øer og Kongeriger, de erobrede, og jeg for min Del har besluttet ikke at vige fra saa priselig en Sædvane, men endog forbedre den, da de andre undertiden, og maaske som oftest, tøvende, indtil deres Vaabendragere var gamle og havde udstaaet onde Dage og værre Nætter, før de gav dem en Grevetitel eller gjorde dem til Marquis i en Egn eller lille Provins, som ikke sagde stort fra eller til; hvis du imidlertid bliver i Live og jeg med, saa kan du være forvissat om, at jeg sikkert, inden der er gaaet seks Dage, har erobret et Kongerige, der atter har andre under sig, hvilket vil komme mig ret tilpas, da jeg saa kan lade dig krone til Konge over et af dem. Du maa endelig ikke tro, at det er noget overdrevent højt Ønske, tværtimod er det en af de Ting, som falder vandrende Riddere i Hænde, uden at de tænker særligt over Udveje dertil, altsaa vil det heller ikke blive mig vanskeligt at holde mere, end jeg har lovet dig.“ „Men for en Ufærd,“ sagde Sancho Panza, „naar det forholder sig saaledes, saa maa min Hustru, Marie Gutierrez, naar jeg ved et af de Mirakler, som Deres Velbyrdighed taler om, er blevet Konge, ogsaa blive Dronning og mine Knægte Prinser?“ „Kan du tvivle derom?“ spurgte Don Quixote. „Ja, det nærer jeg stor Tvivl om,“ svarede Sancho Panza, „thi om Gud saa lod det regne med Kroner ned over Jorden, saa vilde efter mit Tykke dog ingen af dem passe paa Marie Gutierrez' Hoved. De kan tro mig, om De vil, Herre, men hun skikker sig ikke mere til Dronning end det femte Hjul til en Vogn; Grevinde kunde maaske gaa an, og Gud naade hende endda!“ „Overlad ogsaa blot til Ham at drage Omsorg for alt saadant, Sancho,“

sagde Don Quixote, „han vil beskikke dig, hvad der tjener dig bedst. Men lad ikke dit Mod synke i den Grad, at du nøjes med mindre end et Statholderskab.“ „Det skal jeg nok tage mig i Agt for,“ sagde Sancho, „især da jeg i Deres Velbyrdighed har saa ypperlig en Herre, der forstaar at give mig det, jeg har behov, og som jeg duer til.“

VIII. KAPITEL

Om det gode Udfald for den tapre DON QUIXOTE i det færdelige og uhørte Eventyr med Vejrmøllerne, saavel som andre Begivenheder, værdige at ihukommles.

Derpaa fik de Øje paa tredive til fyrretyve Vejrmøller af den Art, som findes der paa Egnen. Saa snart Don Quixote saa dem, sagde han til sin Vaabendrager: „Vi har sandfærdig Lykken med os, og den følger det bedre for os, end vi turde haabe og ønske; thi her, min Ven Sancho Panza, opdager jeg nu paa én Gang tredive, om ikke flere, af de allergræsseligste Kæmper, med hvilke det er min Agt at give mig i Strid og dræbe dem alle til Hobe. Det Bytte, vi gør hos dem, skal lægge Grundvolden til vor Rigdom, og det er en lovlig og Gud velbehagelig Krig at rense Jorden for saa mange Ulykkestiftere.“ „Hvilke Kæmper?“ spurgte Sancho Panza. „Dem, du ser hist henne,“ svarede hans Herre, „dem med de lange Arme, hvoraf nogle er paa næsten to Mil.“ „Se Dem for, Deres Velbyrdighed,“ sagde Sancho, „thi det, som viser sig derhenne, er ikke Kæmper, men Vejrmøller, og det, der forekommer Dem at være Arme, er Vingerne, der drejes af Vinden for at sætte Møllestenene i Gang.“ „Det er let at mærke,“ sagde Don Quixote, „at du ikke er nogen Kender af Eventyr. Det er Kæmper, og hvis du er bange, saa kryb hen i en Krog og bed, mens jeg bestaar denne grusomme og ulige Kamp.“ Idet han sagde dette, gav han Rosinante af Sporerne uden at give Agt paa, at hans Vaabendrager skreg af fuld Hals og advarede ham om, at det ikke

var Kæmper, men ganske utvivlsomt Vejrmøller, han vilde binde an med.

Han var imidlertid saa fuldt og fast overtødet om, at det var Kæmper, at han hverken hørte efter sin Væbners Raab eller selv erkendte, hvad det var, skønt han allerede var dem saa nær. I Stedet for raabte han med høj Røst: „Undvig ikke, fejge og nedrige Skabninger! Det er kun en eneste Ridder, der angriber eder!“ I det samme tog Vinden lidt til i Styrke, og de store Vinger begyndte at bevæge sig. Saa snart Don Quixote saa det, sagde han: „Om I saa svingede med flere Arme, end Kæmpen Briareus havde, saa skal I dog undgælde derfor.“ Og mens han sagde dette, anbefalede han sig af ganske Hjerter til sin Herskerinde Dulcinea med Bøn om, at hun vilde staa ham bi i Faren, og derpaa rendte han, vel dækket bag Skjoldet og med udstrakt Lanse, saa stærkt Rosinante formaaede, løs paa den første Vejrmølle. Stødet traf en af Vingerne, som, da Vinden blæste temmelig stærkt, ikke alene splittede Lansen ad, men tillige gav Mand og Hest et saa eftertrykkeligt Puf, at de fløj et godt Stykke hen i Marken. Sancho Panza ilede, saa hurtigt hans Æsel kunde bære ham, hen til sin Herre, og da han naaede ham, fandt han, at han ikke kunde røre sig, saa stærkt var det Spring, han havde gjort med Rosinante. „Gud forbarme sig dog,“ raabte Sancho, „sagde jeg ikke nok til Deres Velbyrdighed, at De skulde se Dem vel for, hvad De gjorde, fordi det ikke var andet end Vindmøller, og hvem der ikke kunde se det, maatte selv have Vindmøller i Hovedet.“ „Tys, min Ven,“ sagde Don Quixote, „intet i Verden er saa mange Omskiftelser underkastet som Krigen, og det saa meget mere i dette Tilfælde, som jeg ikke alene tror, men for ganske vist véd, at den vise Friston, som røvede mit Kabinet og mine Bøger fra mig, har forvandlet disse Kæmper til Vejrmøller for at berøve mig Æren ved at overvinde dem, thi saa vidt gaar hans Fjendskab imod mig; men til syvende og sidst skal dog alle hans Kunster blive gjort til Skamme ved Kraften af mit Sværd.“ „Det give Gud; han formaar det!“ sagde Sancho Panza, hvorpaa han hjalp sin Herre fra Jorden og op paa Rosinante, hvis Ryg næsten var brækket itu.

I fuld Samtale om denne Tildragelse slog de ind paa Vejen

til Bjergpasset Lápice, fordi det, som Don Quixote sagde, var umuligt andet end, at der paa saa stor og befærdet en Vej maatte gives Anledning til forskellige Eventyr. I øvrigt var han meget ilde til Mode, fordi han havde mistet sin Lanse, og sagde til sin Vaabendrager: „Min Ven Sancho! Jeg erindrer at have læst om en spansk Ridder ved Navn Diego Pérez de Vargas, at da hans Sværd sprang itu, brækkede han en tyk Gren eller Stamme af en Eg og udførte den Dag saa store Bedrifter med den, knuste saa utallige Mohrer, at han fik Tilnavnet Machuca (Knuseren), og saavel han som hans Efterkommere kalder sig den Dag i Dag for Vargas y Machuca. Jeg har fortalt dig dette, fordi det er min Agt at oprykke den første Kristtorn eller Eg, jeg faar i Sigte, forudsat at den i alle Maader er lige saa god, som jeg forestiller mig, den anden har været, og med den agter jeg at udføre saa vældige Bedrifter, at du kan prise dig lykkelig, at du er fundet værdig at overvære dem og blive Øjenvidne til Ting, der grænser til det utrolige.“ „Det give Gud!“ sagde Sancho, „alt, hvad Deres Velbyrdighed siger, er Trosartikler for mig. Men rejs Dem dog lidt i Vejret, De falder rent over til den ene Side, og det lader til, De er meget øm efter Faldet.“ „Saaledes forholder det sig virkelig,“ sagde Don Quixote, „og naar jeg ikke klager over Smerter, er det kun, fordi det ikke er vandrende Riddere tilladt at beklage sig, om saa Tarmene hang ud af Saarene.“ „Naar saa er,“ sagde Sancho, „saa har jeg intet at indvende derimod; men Gud skal ellers vide, at det vilde være mig en Hjertens Glæde at høre Deres Velbyrdighed klage sig, naar der var noget, der gjorde ondt paa Dem; for det siger jeg forud, at jeg vrider og vaander mig ved den mindste Smerte, med mindre Forbudet mod at klage ogsaa strækker sig til de vandrende Ridders Vaabendragere.“ Don Quixote kunde ikke bare sig for at smile over sin Væbners Enfoldighed og forsikrede ham, at han meget gerne maatte beklage sig, naar og hvorledes han vilde, med eller uden Grund; thi han mindedes aldrig at have læst noget i Ridderskabets Anordninger, der kunde tale derimod.

Lidt efter sagde Sancho, at det vel nu var paa Tide at faa noget at spise. Hans Herre svarede, at han for sin Part endnu ikke trængte til noget, men han kunde spise, om han havde

Lyst. Efter at have faaet denne Tilladelse satte Sancho sig til Rette paa Æselet saa godt han kunde, tog noget af det frem, som han havde været saa forsynlig at fylde Tværsækken med, og ridende bagefter sin Herre blev han et godt Stykke Vej ved med at spise og skyllede af og til Maden ned med en god Slurk af Læderflasken, og det smagte ham saa godt, at selv den største Lækkermund blandt alle Málagas Kroværter vilde have betragtet ham med Misundelse. Mens han paa denne fornøjelige Maade fortsatte Rejsen, tænkte han ikke paa et eneste af de Løfter, hans Herre havde givet ham, ikke heller holdt han det for noget Besvær saaledes at søge Eventyr, men for en virkelig Forlystelse, hvor farlige de saa end kunde være. Det blev besluttet, at de skulde tilbringe denne Nat under Træerne; af et af dem brød Don Quixote en tør Gren, som han til Nød kunde anvende som Lanse, og forsynede den straks med Jernodden, som han havde taget af den sønderbrudte. Hele Natten lukkede Don Quixote ikke et Øje, men tænkte paa sin Herskerinde Dulcinea, hvorved han holdt sig det efterretteligt, som han havde læst i sine Bøger, nemlig at Riddere ofte tilbragte Nætterne i Skove og paa øde Steder uden Søvn og vederkvægede sig ved Erindringen om deres Damer. Paa en ganske anden Maade fik Sancho Natten til at gaa, thi da han havde fyldt sin Mave, og det ikke med Cikorievand, faldt han straks i saa fast en Søvn, at hvis hans Herre ikke havde vækket ham, vilde hverken Solens Straaler, der stak ham lige i Ansigtet, eller Fuglene, der hilste Morgenens Komme med høj og frydefuld Sang, have kunnet faa ham vaagen. Saa snart han var staaet op, løftede han sin Læderflaske og fandt den adskilligt slappere end Aftenen før, hvilket smertede ham ikke lidt, da han ikke saá nogen Udvej til at faa denne Fejl rettet for det første. Don Quixote derimod trængte ikke til nogen Frokost, fordi han, som allerede nævnt, mættede sig med sine behagelige Erindringer.

Don Quixote og Sancho Panza fortsatte deres Ridt mod Passet Lárice, og da det var blevet noget op ad Dagen, fik de Øje paa det. „Her, Ven Sancho,“ sagde Don Quixote, „kan vi faa begge Hænder fulde af det, man kalder Eventyr; men jeg maa advare dig imod, selv om du ser mig i den største Fare af Verden, at gribe til Sværdet for at forsvare mig, saafremt

du da ikke allerede har set, at det er Pøbel og Ros, der anfalder mig, thi i saa Fald kan du komme mig til Hjælp; men er det Riddere, saa tillader Ridderskabets Love ingenlunde, at du iler mig til Undsætning, medmindre du i Forvejen er slaaet til Ridder.“ „Forlad Dem paa, Herre,“ svarede Sancho, „at heri skal Deres Velbyrdigheds Befaling paa det nøjeste blive efterlevet; og det saa meget mere, som jeg af Naturen er fredsommelig og en stor Hader af at blande mig i Klammeri og Slagsmaal. Ganske vist bryder jeg mig fejl om alle disse Love, naar det kommer an paa at forsvare min egen Trøje, da Guds og Øvrighedens Love jo tillader at slaa fra sig, naar man lider Overlast.“ „Det mener jeg med,“ sagde Don Quixote, „men hvad det angaar at hjælpe mig mod Riddere, saa maa du styre din medfødte Hidsighed.“ „Jeg har jo sagt,“ svarede Sancho, „at det skal ske, og jeg skal holde dette Bud lige saa helligt som Søndagen.“

Da de var midt i denne Samtale, øjnede de to Benediktinermunke paa Landevejen; de red paa Dromedarer, thi ikke mindre var de Mulæsler, der i al Magelighed bar dem frem; begge Munke var forsynede med Solskærme. Et Stykke bag dem kom en Vogn, omgivet af fire eller fem Personer til Hest, og to Æsel drivere til Fods. I Vognen sad, som man senere fik at vide, en Dame fra Biscaya, som drog til Sevilla, hvor hendes Mand opholdt sig, og hvorfra han skulde rejse til Indien for dèr at overtage et meget vigtigt Embede. De to Munke hørte ikke til Selskabet, skønt de drog samme Vej; men neppe var Don Quixote blevet dem var, før han sagde til sin Vaabendrager: „Enten bedrager mit Syn mig, eller dette maa være et af de betydeligste Eventyr, der nogensinde er hørt eller set; for disse sorte, bevægelige Klumper maa være, ja, *er* uden al Tvivl nogle Troldmænd, der bortfører en eller anden Prinsesse i den Vogn, en Forurettelse, som jeg af alle Kræfter maa søge at afværge.“ „Dette er endnu værre end Vejrmøllerne,“ sagde Sancho; „se dog ret til, Herre, det er jo to Benediktinermunke; og i Vognen er der formodentlig rejsende Folk. Se Dem for, siger jeg, se Dem for, at ikke Fanden igen skal have sit Spil med Dem.“ „Jeg har allerede sagt dig, Sancho,“ svarede Don Quixote, „at du ikke véd, hvad Eventyr er; det forholder sig, som jeg siger, og nu skal du snart blive overbevist derom.“ Idet han sagde

dette, fo'r han af Sted, anbragte sig i Vejen for Munkene, og da de var kommet ham saa nær, at han troede, de kunde høre, hvad han sagde, skreg han med høj Røst: „I djævleblænde og bandsatte Karle! Sæt paa Øjeblikket de Prinsesser, I dør bortfører med Vold, i Frihed igen. Og hvis ikke, saa bered eder paa at modtage Døden af min Haand som Straf for eders onde Gerninger!“ Munkene holdt stille og var lige saa forundrede over Don Quixotes Skikkelse som over hans Ord, hvortil den ene svarede: „Hr. Ridder! Vi staar ikke i Forbund med Djævelen, ikke heller er vi bandsatte, nej, vi er kun to Benediktinermunke, som gaar vore lovlige Veje, og vi véd intet som helst om, hvorvidt der i Vognen bagved os er voldførte Prinsesser eller ej.“ „Jeg lader mig ikke smøre om Munden med søde Ord,“ svarede Don Quixote, „dertil kender jeg eder alt for nøje, I mensvorne Pak!“ Og uden at oppebie videre Svar gav han Rosinante af Sporerne og rendte med udstrakt Lanse og saa stor Heftighed ind paa den forreste Munk, at dersom han ikke selv havde kastet sig ned af Mulæslet, havde han imod sin Villie maattet bide i Græsset, og hvad værre var, maaske meget slemt saaret, om ikke stendød. Da den anden Munk så, hvorledes hans Ordensbroder blev medhandlet, trykkede han Haserne ind i Siderne paa sit gode Mulæsel og skyndte sig af Sted saa hurtigt, som om han blev baaret af Vinden.

Sancho Panza, der så Munken ligge paa Jorden, steg meget behændigt ned af sit Æsel, tog fat paa Munken og begyndte at afføre ham hans Klæder. Munkenes Æsel drivere gik hen til ham og spurgte, hvorfor han tog hans Klæder af. Sancho svarede, at de med Rette tilkom ham som Bytte i det Feltslag, hans Herre, Don Quixote, havde vundet. Men da Æseldriverne, som ikke forstod Spøg og lige saa lidt vidste, hvad Bytte og Feltslag var, så, at Don Quixote allerede var langt borte, holdt stille og samtalede henne ved Vognen, tog de fat paa Sancho, kastede ham om paa Jorden under sig, levnede neppe et Haar i hans Skæg, sparkede og traadte ham saa længe under Fødder, at han til sidst laa udstrakt paa Marken uden Sans og Samling, hvorpaa de uden at spilde mere Tid paa ham gik hen og hjalp Munken op; han skælvede og bævede som et Espeløv og var saa hvid i Ansigtet som et Lagen. Saa snart han var kommet i Sa-

delen, skyndte han sig at naa sin Rejsefælle, der holdt stille og saå til et godt Stykke Vej derfra for at iagttage, hvilket Udfald denne skrækkelige Historie vilde faa; men ikke saa snart var de samlede, før de uden at bryde sig om Slutningen af det paa-begyndte Eventyr fortsatte deres Vej under saa megen Signen og Korsen sig, som om Fanden havde været i Hælene paa dem.

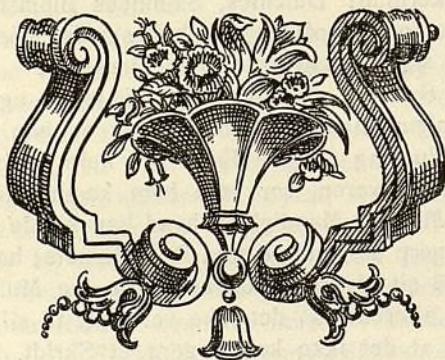
Don Quixote var, som sagt, fordybet i Samtale med Fruen i Vognen, til hvem han sagde: „Dejlige Frue, nu kan De frit foretage Dem med Deres Person, hvad der maatte behage Dem; thi Deres Bortføreres Hovmod er allerede stækket og vælter sig i Støvet ved denne min stærke Arm; og for at De ikke skal længes efter at erfare Deres Befriers Navn, saa hedder jeg Don Quixote af Mancha og er en vandrende og lykkelig Ridder, den skønne Fru Dulcinea af Tobosos Træl. Den eneste Løn, jeg begærer for den Velgerning, jeg har vist Dem, er, at De vil vende om og tage tilbage til Toboso for dør paa mine Vegne at fremstille Dem for denne Frue og fortælle hende, hvad jeg har gjort for at sætte Dem i Frihed.“

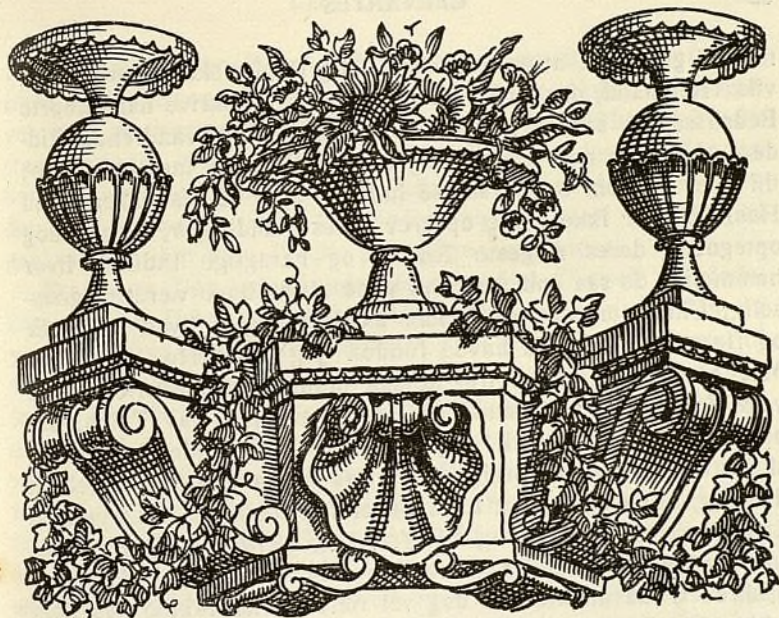
Alt det, Don Quixote fremførte, hørte en af Staldmestrene, der fulgte med Vognen. Det var en Biscayer, og da han saå, at Don Quixote modsatte sig, at Vognen kørte videre, og krævede, at den skulde vende tilbage til Toboso, traadte han hen til Don Quixote, greb fat om hans Lanse og tiltalte ham paa daarligt Castillansk og endnu slettere Biscayisk, som følger: „Af Vej, Ridder! Ikke bliv længer dør, eller ved Gud, skabt mig har, hvis Vogn forlader ej, slaar ihjel dig, saa sandt jeg er Biscayer.“ Don Quixote forstod ham ganske godt og svarede roligt: „Der-som du var en Ridder, hvad du ikke er, havde jeg allerede straffet dig for din Frækhed og Formastelighed, din lave Skabning!“ Hertil svarede Biscayeren: „At jeg ikke Ridder, sværg ved Gud, det løjet som en Krist. Om Lansen slippe og Sværdet drage, snart se, hvordan Bækken gennem Katten du trækker. Biscayer til Vands, Adelsmand til Lands, Adelsmand for Djævelen, og løjet er, som andet sige tør!“ „Det skal I straks faa at se, sagde Agrages,“ svarede Don Quixote, kastede Lansen til Jorden, drog sit Sværd, tog Skjoldet paa Armen og anfaldt Biscayeren i den faste Beslutning at berøve ham Livet. Biscayeren, der saaledes saå ham komme imod sig, havde (skønt han gerne

vilde have været ned af Mulæslet; thi da det var et usselt Lejebæst, turde han ikke slaa Lid til det) nu ikke mere Stunder til at trække sit Sværd, men da han til alt Held holdt nær ved Vognen, rev han et Hynde ud af den og betjente sig af det som Skjold; derpaa gik de saa heftigt løs paa hinanden, som om de havde været de dødeligste Fjender. De andre Folk søgte at stifte Fred imellem dem, men Biscayeren svor i sit forvirrede Sprog paa, at hvis de ikke lod ham føre sin Kamp til Ende, saa vilde han selv dræbe sin Frue og alle dem, der vilde holde ham tilbage. Fruen i Vognen, der var lige saa forundret som forskrækket over det, hun saá, befalede Kusken at køre lidt af Vejen, men blive holdende saaledes, at hun paa Afstand kunde betragte den haardnakkede Kamp. Medens hun sagde dette, gav Biscayeren Don Quixote en saa vældig Kvant over Skjoldet ned paa Skulderbladet, at hvis han ikke havde afbød det, vilde han have kløvet ham lige ned til Bæltet. Don Quixote, der følte Vægten af dette ugudelige Hug, skreg med høj Røst: „O min Sjæls Beherskerinde! Dulcinea, Skønheds Blomst! Staa eders Ridder bi, der for at opfylde det, han skylder eders store Godhed, befinder sig i denne græsselige Dødsfare!“ At sige dette, gribe fat om Sværdet, dække sig bag Skjoldet og anfælde Biscayeren var altsammen et Øjebliks Sag; og han udførte det i den faste Beslutning at gøre Ende paa hele Eventyret med et eneste Hug. Biscayeren, som saá ham komme imod sig, forstod af hans Mod og Mandighed, hvad han kunde vente sig, og besluttede at gøre det samme som Don Quixote; han bedækkede sig altsaa med sit Hynde, uden at kunne faa Mulæslet af Stedet, fordi det allerede, da det ikke var vant til slige Løjer, var saa udmattet, at det ikke kunde gøre et Skridt. Don Quixote kom, som sagt, hen imod den forsigtige Biscayer med Sværdet højt løftet og i det faste Forsæt at kløve ham midt igennem. Biscayeren ventede ligeledes med hævet Sværd og vel dækket bag sit Hynde. Alle Omstændighederne var rædsomme, og Udslaget hang alene ved Vægten af de Hug, hvormed de truede hinanden. Fruen i Vognen og hendes øvrige Tjenere aflagde tusinde Løfter til alle de Helgenbilleder og Bedehuse, der fandtes i hele Spanien, for at Gud skulde frelse Staldmesteren og dem alle af den overhængende Fare, hvori de svævede.

Det er Jammerskade, at den første Forfatter af vor Historie just bryder af midt i Stridens største Hede og til sin Undskyldning anfører, at han om Don Quixotes Bedrifter ikke har fundet mere opskrevet, end hvad han har anført. Vel er det sandt, at den anden Forfatter af dette Værk ikke kan tro, at en saa interessant Historie skulde kunne være Forglemmelsens Love underkastet, eller at Manchas Literater skulde have lagt saa lidet Vind paa at efterforske Papirer, der angik vor navnkundige Ridder, at der ikke i deres Arkiver eller Skrivepulte skulde ligge Oplysninger om ham. I Betragtning heraf tvivlede han ingenlunde om at finde Slutningen paa denne tiltrækkende Historie. Og da Himlen var ham gunstig, har han virkelig ogsaa fundet den, paa den Maade, som det fortælles i det følgende Kapitel.

HER ENDER FØRSTE BOG

IX. KAPITEL

Hvori den skrækkelige Kamp mellem den tapre Biscayer og den drabelige Manchaner slttes og tager Ende.

første Bog af denne Historie forlod vi den tapre Biscayer og den berømte Don Quixote med dragne og højtloftede Sværd, i Begreb med at føre et rasende Hug ovenfra mod hinanden, og det saa vældigt, at hvis det havde ramt rigtigt, saa vilde de begge være blevet spaltede og kløvede fra øverst til nederst og flækkede som et Granatæble. Men just paa dette mislige Punkt blev denne tiltrækkende Historie afbrudt, uden at Forfatteren gav mindste Anvisning til at finde det, der manglede. Dette forvoldte mig stor Misfornøjelse, da det Behag, hvormed jeg havde læst den mindre Del, forvandlede til Mishag ved at tænke paa, hvor mørk og uransagelig Vejen viste sig til at finde den større Del, som efter min Mening savnedes i denne morsomme Fortælling. Det forekom mig umuligt og stridende

mod al god Skik, at en saa fortræffelig Ridder skulde mangle en viis Troldmand, der havde paataget sig at nedskrive hans uhørte Bedrifter; en saadan havde aldrig nogen af de vandrende Rid-dere, der, som man siger, drog ud paa Eventyr, maattet savne; thi hver af dem havde stedse haft en eller to vise Mænd ved Haanden, der ikke alene opskrev deres Handlinger, men endog optegnede deres ringeste Tanker og naragtige Indfald, hvor hemmelige de saa end var. Det vilde altsaa have været et græs-seligt Uheld, om slig en Ridder havde manglet, hvad en Platir og flere af hans Lige havde fundet. Jeg var derfor paa ingen Maade tilbøjelig til at tro, at saa munter en Historie skulde være forblevet ufuldstændig og lemlæstet, men gav Tiden, der opsluger og fortærer alt, Skyld for ogsaa at holde denne Bog skjult eller have tilintetgjort den. Paa den anden Side forekom det mig, at da der blandt hans Bøger fandtes nogle saa nye som *Lægedom for Skinsyge og Nymferne og Hyrderne fra Henares*, saa maatte Historien ogsaa være ny, og selv om den ikke var opskrevet, saa maatte den dog vel være i frisk Minde hos Folk i hans Landsby og i Nabolaget.

Disse Forestillinger gjorde mig urolig og begærlig efter at faa sand og nøjagtig Kundskab om vor berømte Spanier Don Quixote af Manchass hele Liv og Undergerninger, om ham, dette Lys og Spejl for det ganske manchanske Ridderskab, den før-ste, der i vore Dage og i disse saa fordærvede Tider havde paa-taget sig den Byrde og Besværlighed at bære de vandrende Rid-deres Vaaben og det Kald at afværge Forurettelser, bistaa En-ker, beskytte Jomfruer af den Klasse, som med Ridepisk paa deres Pasgængere, belæssede med hele deres Jomfruelighed drog fra Bjerg til Bjerg og fra Dal til Dal. Thi forudsat, at ikke nogen uvorn Tølper, en gemen Karl med Økse og Jernhat eller en grov Kæmpe tog dem med Vold, saa gaves der i for-gangne Dage Jomfruer, som i deres firsindstyvende Aar, uden i den lange, lange Tid at have sovet en eneste Nat under Tag, blev lagt i Graven saa uberørte som deres Mødre, der havde født dem.

For denne og mange andre Aarsagers Skyld, siger jeg, for-tjener vor herlige Don Quixote evigvarende Lovprisninger, vær-dige at opbevares i Erindringen, og saadanne bør ogsaa blive

mig til Del for den Flid og Møje, jeg har anvendt paa at søge efter Afslutningen paa denne muntre Historie, skønt jeg meget vel véd, at dersom ikke Himlen, Lykken eller Tilfældet havde staaet mig bi, saa havde Verden maattet være den foruden og havde mistet den Fornøjelse og Tidsfordriv, som den, der læser den med Opmærksomhed, kan nyde i nogle Timer. Dog, lad os gaa videre; den blev fundet paa følgende Maade:

Da jeg en Dag befandt mig paa Alcaná'et (Torvet) i Toledo, kom der en Dreng og vilde sælge nogle beskrevne Hefter og gamle Papirer til en Silkehandler; og da jeg er saa hengiven til at læse, at jeg endog sanker Papirlapper op paa Gaden, saa fulgte jeg straks min naturlige Tilbøjelighed ved at bemægtige mig et af de Hefter, Drengen vilde sælge, og saá af Bogstaverne, at det maatte være Arabisk. Men uagtet jeg kendte dem, forstod jeg dog ikke at læse dem; jeg maatte derfor se at faa fat paa en af disse Moriskere, der taler daarligt Spansk, for at han kunde læse det for mig. Det faldt heller ikke meget vanskeligt at finde en saadan Fortolker; thi selv om man havde søgt en til et langt ældre og vanskeligere Sprog, saa kunde han findes her. Kort sagt, Skæbnen forsynede mig med en, der kunde stille min Attraa. Han tog Heftet i Haanden, aabnede det omtrent ved Midten, og da han havde læst lidt, stak han i at le. Jeg spurgte ham, hvad han lo ad. Han svarede, at det var over en Anmærkning, der var skrevet i Marginen. Jeg bad ham fortælle mig, hvad det var, og uden at holde op med at le sagde han: „Det, der staaer skrevet i Marginen, er: *Der siges, at den i denne Historie saa ofte nævnte Dulcinea af Toboso blandt alle Fruentimmer i Mancha havde den lykkeligste Haand til at salte Svin.*“ Saa snart jeg hørte ham nævne Dulcinea af Toboso, stod jeg ganske forundret og henrykt, eftersom jeg straks forestillede mig, at denne Pakke indeholdt Don Quixotes Historie.

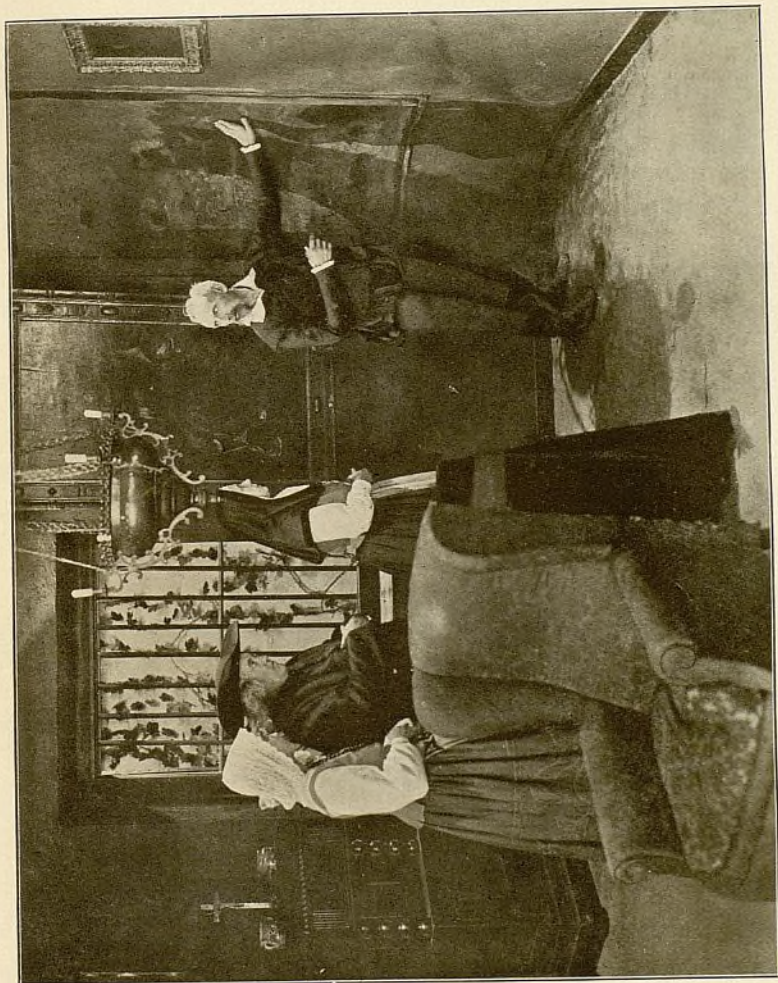
I denne Tro sagde jeg meget hurtigt til ham, at han maatte læse Titelbladet for mig, og da han havde gjort det, oversatte han det paa staaende Fod fra Arabisk til Castillansk og sagde, at det var: Historien om Don Quixote af Mancha, skrevet af Sidi Hamét Benengeli, arabisk Historiograf. Der udkrævedes megen Selvbeherskelse til at skjule den Glæde, jeg følte, da jeg hørte Bogens Titel. Jeg løb straks tilbage til Silkehandleren og

købte alle de Hefter og Papirer, Drengen havde, for en halv Real; men havde han været klog og vidst, hvor begærlig jeg var efter at faa fat i dem, kunde han gerne have faaet seks Realer for dem. Derpaa fulgtes jeg med Morisken gennem Domkirkens Korsgang og bad ham om at oversætte for mig til Spansk alt, hvad der i disse Papirer angik Don Quixote, uden at tage det mindste fra eller lægge noget til, mod Løfte om at betale ham alt, hvad han vilde have, derfor. Han krævede tre Lispund Rosiner og to Skæpper Hvede og lovede til Gengæld at oversætte det godt, nøjagtigt og saa hurtigt som muligt; men for at gøre ham det mageligere og ikke lade saa herligt et Fund slippe mig af Hænde tog jeg ham i mit Hus, hvor han i Løbet af seks Uger oversatte det altsammen saaledes, som det fremføres her.

I det første Hefte var der en Afbildning af Kampen imellem Don Quixote og Biscayeren, malet efter Naturen. Man saá dem i den samme Stilling, som Historien beretter om, med løftede Sværd, den ene dækket bag sit Skjold, den anden bag sit Hynde, og Biscayerens Mulæsel var saa livagtigt aftegnet, at man endog paa et Bueskuds Afstand kunde kende det som et Lejejøg. Under Biscayerens Fødder stod der en Indskrift, der lød: *Don Sancho de Azpeitia* (hvilket uden Tvivl maa have været hans Navn), og under Rosinante saas en anden med Navnet *Don Quixote*. Rosinante var umaadelig veltruffen, saa lang og udstrakt, saa tør og mager, med saa udstaaende Rygrad og saa svindsottig, at det tilfulde laa for Dagen, med hvor stor Ret og Adkomst den havde faaet Navnet *Rosinante*. Tæt ved den stod Sancho Panza, der holdt sit Æsel ved Grimen; under hans Fødder var ligeledes en Seddel, paa hvilken stod at læse: *Sancho Zancas* (Skævbæn, Tyndbæn), aabenbart fordi han, som Billedet viste, havde en tyk Vom, kort Liv og lange tynde Skinneben, hvorfor man nok ogsaa har kaldt ham Panza (Tykvom) og Zancas; thi begge disse Navne tillægges ham vekselvis i Historien. Der kunde vel endnu være et Par Smaating at bemærke ved denne Tegning, men de er af liden Vigtighed og har ingen Indflydelse paa den sanddru Beretning af denne Historie. Og det er sikkert, at ingen Historie er slet, naar den blot er sanddru. Den eneste Indvending, der med Grund kunde gøres mod dens

halv
jeg
seks
nem
g til
iden
n at
tre
gæld
men
Fund
øbet
rem-

llem
dem
tede
nde,
ndog
Un-
Don
nans
Don
ud-
saa
t og
stod
Fød-
ncho
edet
ben,
og
Hi-
be-
har
orie.
and-
dens

DON QUIXOTE søger forgæves efter det borttryllede Bibliotek.

Sandfærdighed, vilde være, at Forfatteren er en Araber, eftersom disse jo er saa løgnagtige. Men da de tillige er vore Fjender, saa kan man forudsætte, at Forfatteren snarere har sagt for lidt end for meget; i det mindste forekommer det mig, at ved Lejligheder, hvor han burde brede sig til en saa fortræffelig Ridders Berømmelse, dør forbigaar han det i Tavshed. En slet Handlemaade, der har sin Aarsag i et endnu mere forkasteligt Sindelag; thi en Historieskriver skal og maa være nøjagtig, sanddru og upartisk. Hverken Fordele, Frygt, Had eller Gunst maa lede ham fra Sandhedens Bane, hvis Moder er Historien, Tidens Rivalinde, Bedrifternes Opbevarerske, et Vidne om det Forbigangne, et Forbillede og en Belæring for det Nærværende, en Advarsel for det Tilkommende. I denne vor Historie véd jeg, at der findes alt, hvad man kan kræve selv af den allermest underholdende, og hvis der alligevel er noget at udsætte paa den, saa er jeg overbevist om, at Skylden snarere maa tilskrives Forfatteren end Stoffet. Kort og godt: i Følge Oversættelsen begyndte Anden Bog saaledes:

Vore tvende tapre og modige Stridsmænd syntes med deres Sværd at true Himlen, Jorden og Afgrunden, saa kække og standhaftige viste de sig! Den første, der fuldførte sit Hug, var alt-saa den opbragte Biscayer, og det med en saadan Heftighed og saa stort Eftertryk, at dersom Sværdet ikke havde drejet sig til Siden undervejs, saa havde dette ene Hug været nok til at gøre Ende paa denne haarde Kamp og alle vor Ridders Eventyr. Men en god Skæbne, der sparede ham til vigtigere Ting, drejede Sværdet saaledes, at skønt Hugget traf hans venstre Skulderblad, saa tilføjede det ham dog ingen anden Skade end at skille ham ved Rustningen paa hele denne Side og paa Vejen tage et Stykke af Hjelmen og det halve Øre med sig, som i et græsseligt Hultertil-Bulter faldt til Jorden og efterlod ham i en elendig Tilstand.

Men almægtige Gud! Hvorledes skal jeg kunne give en fuldstændig Beskrivelse af det Raseri, der bemægtigede sig vor Manchaner, da han så sig medhandlet paa denne Vis! Jeg formaar ikke at udtrykke det bedre end, at han paa ny trykkede sig fast i Stigbøjlerne og efter med begge Hænder at have grebet

om Sværdet fuld af Raseri huggede ind paa Biscayeren; det lykkedes ham ogsaa at anbringe Hugget saa vel over Hyndet og hans Hoved, at han trods sin gode Forstand følte det, som om der blev væltet et Bjerg ned over ham, og Blodet begyndte at styrte ud gennem hans Næse, Mund og Øren. Han var ved at glide ned af Mulæslet og vilde sikkert ogsaa være faldet, dersom han ikke havde holdt sig fast om dets Hals; men da Fødderne desuagtet slap Stigbøjlerne og Armene sank matte og kraftsløse ned, saa gav Mulæslet, der var blevet sky ved det forfærdelige Hug, sig til at rende ud over Marken, og efter nogle Krumspring kastede det sin Herre af, saa han faldt til Jorden.

Don Quixote saå under alt dette til med den største Lige-gyldighed, men saa snart han havde set ham falde, sprang han af Hesten, nærmede sig ham med let og hurtig Gang, holdt ham Spidsen af sit Sværd for Øjnene og sagde, at han skulde overgive sig, ellers kløvede han hans Hoved. Biscayeren var saa aldeles fra Sans og Samling, at han ikke kunde svare et Ord, og det vilde have bekommet ham meget ilde (saa forblindet af Vrede, som Don Quixote var), om ikke Fruen i Vognen, som hidtil med stor Ængstelse havde været Tilskuer ved Striden, var kommet derhen og indstændigt havde bedt ham vise hende den Gunst og Naade at skænke hendes Staldmester Livet. Hvorpaa Don Quixote med megen Højhed og Alvor gav til Svar: „Jeg vil med største Fornøjelse opfylde eders Begæring, dejlige Frue, men paa det Vilkaar, at denne Ridder maa love mig at gaa til Toboso og paa mine Vegne fremstille sig for den mageløse Doña Dulcinea, paa det at hun kan foretage sig med ham, hvad hun lyster.“ Den frygtsomme og utrøstelige Frue lovede — uden at bede om nogen Forklaring paa Don Quixotes Begæring eller spørge ham, hvem Dulcinea var — højt og helligt, at Staldmesteren skulde opfylde alt, hvad han havde paalagt ham. „Nu vel,“ svarede Don Quixote, „saa giver jeg Dem mit Løfte om ikke at tilføje ham videre Skade, skønt han nok kunde have fortjent det af mig.“

X. KAPITEL

Den Samtale, der forefaldt imellem DON QUIXOTE og hans gode Vaabendrager SANCHE PANZA.

Sancho Panza, der blev saa ilde medhandlet af Munkenes Æsel drivere, var imidlertid kommet paa Benene igen og havde været en opmærksom Tilskuer ved sin Herre, Don Quixotes Kamp; han bad af sit inderste Hjerter til Gud om, at han vilde være saa naadig at skænke hans Herre Sejr, og at han maatte vinde en eller anden Ø, over hvilken han kunde gøre ham til Statholder, som han havde lovet. Da han saa, at Striden var endt, og at hans Herre vilde stige til Hest igen, løb han til og holdt Stigbøjlen, og før han ret var kommet i Sadlen, faldt han paa Knæ for ham, tog hans Haand, kyssede den og sagde: „Hr. Don Quixote af Mancha, vil Deres Velbyrdighed nu have den Naade at give mig Regeringen over den Ø, De har vundet i denne haarde Kamp; thi hvor stor den end maatte være, saa føler jeg mig stærk nok til at regere den lige saa godt som andre, der har regeret over Øer her i Verden.“ Don Quixote svarede ham: „Du maa vide, Ven Sancho, at dette og de andre deslige Eventyr ikke er af den Slags, hvorved man erhverver Øer, men Korstog, ved hvilke der ikke vindes andet end et forslaaet Hoved og et Øre mindre. Hav imidlertid blot Taalmodighed, indtil vi finder Eventyr af den Art, at jeg ikke alene kan gøre dig til Statholder, men vel endog til det, som mere er.“ Sancho sagde ham uendelig Tak, kyssede for anden Gang hans Haand tillige med Kanten af hans Kjortel, hjalp ham op paa hans Rosinante og fulgte efter sin Herre, der uden at sige Farvel eller tale videre med dem, der var i Vognen, red bort og kom ind i den Skov, hvorigenennem Vejen gik.

Sancho fulgte ham, saa godt hans Æsel formaaede, men Rosinante sprang saa let af Sted, at Sancho, da den havde faaet for stort et Forspring, blev tvungen til at raabe til sin Herre om at bie og tage ham med. Det gjorde Don Quixote og holdt Rosinante tilbage, indtil hans trætte Vaabendrager naaede hen til ham, og da han var kommet derhen, sagde denne: „Jeg synes, Herre, at det vilde være fornuftigst, om vi søgte Tilflugt i en

Kirke; thi vi forlod den Mand, De baksedes med, saare ilde tilredt, og saa er det muligt, at denne Tildragelse vil blive forebragt Den hellige Hermandat, der nemt kunde tage os ved Ørene, og faar de først Kløer i os, saa vil der, min Sandten, rinde meget Vand over Bække, inden de slipper os igen.“ „Hold din Mund,“ svarede Don Quixote, „naar har du vel nogensinde hørt eller læst, at vandrende Riddere er faldet i Rettens Hænder for de Manddrab, de har begaaet?“ „Jeg kender intet til Manddraberi,“ sagde Sancho, „jeg har aldrig i mit Liv haft noget Udestaaende med nogen; men saa meget véd jeg, at Den hellige Hermandat tager dem ved Hovedet, som slaas med hinanden, og det øvrige rager mig ikke.“ „Ven Sancho!“ sagde Don Quixote, „vær kun ganske ubekymret! Jeg skulde rive dig ud af Chaldæernes Hænder, hvor meget mere da ud af Den hellige Hermandats. Men sig mig engang, om du paa hele Jordens Kreds har set en drabeligere Ridder end mig? Har du i Historierne læst om nogen, der gør eller gjorde et heftigere Angreb, har været mere utrættelig i at fortsætte det, behændigere i at saare eller mere forfaren i den Kunst at kaste af Sadlen?“ „Jeg skal ikke nægte,“ sagde Sancho, „at jeg aldrig har læst sligt, for jeg kan hverken læse eller skrive, men jeg tør vædde paa, at jeg aldrig i mine livfødte Dage har tjent en større Vovehals af en Herre, end De er. Gud give blot, at Deres Forvovenhed ikke faar sin Betaling hos dem, jeg omtalte. Alt, hvad jeg vil bede Deres Velbyrdighed om, er at erindre, at Deres Øre bløder stærkt, og at jeg har Salve og Charpi i Tværsækken.“ „Alt dette havde været aldeles unødvendigt,“ svarede Don Quixote, „hvis jeg havde besindet mig paa at tilberede en Krukke af Fierabras' Balsam; en eneste Draabe af den havde sparet os for al denne Tidsspilde og Medicin.“ „Hvad er det for en Krukke og en Balsam?“ spurgte Sancho. „Det er en Balsam,“ svarede Don Quixote, „paa hvilken jeg kan Opskriften udenad, og ved hvis Kraft man kan le ad Dødens Magt, fordi man ikke behøver at frygte for at dø af noget Saar. Saa snart jeg har forskaffet mig den og flyet den til dig, skal du blot, naar du ser, at jeg i en Kamp bliver hugget midt over (hvilket ofte plejer at ske), straks tage den Del af Legemet, der ligger paa Jorden, og endnu medens Blodet er varmt, behændigt sætte den

paa den Del, der er blevet i Sadelen, men frem for alt passe godt paa, at den bliver sat lige og slutter nøje sammen med den anden; og naar du har givet mig to Slurke at drikke af den Balsam, jeg her har talt om, vil du i samme Øjeblik se mig saa frisk og munter som en Fisk.“ „Naar saa er,“ sagde Sancho, „frasiger jeg mig paa staaende Fod Regeringen over den Ø, De har lovet mig, og forlanger ingen anden Betaling for mine mange og tro Tjenester, end at Deres Velbyrdighed vil give mig Opskriften paa denne uforlignelige Drik; thi jeg kan ikke se andet, end at den, som trænger til den, jo med Kyshaand vilde give to Realer for et Fingerbøl fuldt af den, og flere Penge trænger jeg ikke til for at kunne tilbringe min Tid i Ro og Mangelighed. Dog maa jeg først vide, om det koster meget at lave den?“ „For mindre end tre Realer kan man faa tre Potter.“ „Gud forlade mig mine Synder!“ raabte Sancho, „hvad nøler Deres Velbyrdighed da efter? Hvorfor laver De den ikke straks og lærer mig det?“ „Tys, tys,“ svarede Don Quixote, „jeg agter at lære dig endnu langt større Hemmeligheder og fortjene større Tak af dig; men lad os nu drage Omsorg for mit Øre, der smerter mig mere, end jeg har ladet mig mærke med.“

Sancho trak Salve og Charpi frem af Tværsækken; men da Don Quixote fik at se, at hans Hjelm var i Stykker, var han nær ved at gaa fra Forstanden; han lagde Haanden paa Sværdgrebet, løftede Øjnene mod Himlen og sagde: „Jeg sværger ved Skaberen af alle Ting og de fire Evangelier, som om jeg havde dem udførligt skrevne her foran mig, at føre samme Liv, som Markgreven af Mantua førte, da han svor at hævne sin Søstersøn Baldovinos' Død, nemlig: aldrig at spise Brød paa bredt Dug, aldrig at spøge med sin Kone, og mange andre Ting, som, skønt jeg ikke erindrer dem nu, indbefattes herunder, før jeg har taget en fuldstændig Hævn over den, som har tilføjet mig denne Fornærmelse.“ Da Sancho hørte dette, sagde han: „Jeg maa erindre Deres Velbyrdighed, Don Quixote af Mancha, om, at hvis Ridderen fuldbyrder det, De har paalagt ham, og gaar hen og fremstiller sig for den naadige Frue, Dulcinea af Toboso, saa har De intet mere at kræve af ham, og han fortjener ingen Straf, dersom han ingen nye Forbrydelser begaar.“ „Vel talt, Sancho,“ sagde Don Quixote, „dine Grunde har Fynd, og derfor

erklærer jeg her Eden for ude af Kraft, saavidt det angaar at tage ny Hævn, men jeg gentager og bekræfter paa ny, at jeg vil føre det Liv, jeg har sagt, indtil jeg med Magt har taget en Hjelm af samme Beskaffenhed og lige saa god som denne fra en anden Ridder. Tænk ikke, Sancho, at det er Overmod af mig, hvad jeg gør, jeg har berømte Fodspor at træde i; thi just det samme har Ord til andet tildraget sig med Mambrins' Hjelm, som kom Sacripante saa dyrt at staa." „Herre," sagde Sancho, „det har Djævelen skabt at aflægge den Slags Eder, som Deres Velbyrdighed her har aflagt; ikke alene er det meget skadeligt for Helbredet, men ogsaa en svar Byrde paa Samvittigheden. Sig mig engang for Løjers Skyld, hvad vil der nu ske, hvis I efter mange Dages Forløb ikke har truffet en Karl med en Hjelm? Skal Eden saa endda holdes til Trods for al Ulejlighed og Ubekvemmelighed, saasom at sove uafklædt, aldrig paa et beboet Sted, og tusinde andre Urimeligheder, som indbefattes i den Ed, som den gamle Nar, Markgreven af Mantua, aflagde, og som Deres Velbyrdighed lige nu vil forny? Deres Velbyrdighed ser jo vel, at der ikke er et bevæbnet Menneske at finde paa den hele Vej, men lutter Fragtmand og Mølæseldrivere, som ikke alene ikke bærer Hjelm, men maaske aldrig i deres Liv har hørt en nævne." „Heri bedrager du dig," sagde Don Quixote, „thi inden vi har redet om paa disse Korsveje i to Timer, faar vi flere bevæbnede Folk at se, end der kom til Albraca for at finde den skønne Angelica." „Nu, lad saa være," sagde Sancho, „Gud give blot, at det maa faa et godt Udfald for Deres Velbyrdighed, og at Tiden allerede var kommet til at vinde den Ø, jeg slæber saa surt for, thi saa havde jeg intet videre at gøre end at dø." „Jeg har jo allerede sagt dig, Sancho," svarede Don Quixote, „at du i den Henseende kan være ganske ubekymret. Thi selv om det skulde slaa fejl med Øen, saa er der jo Kongerigerne Danmark og Sobradisa, og et af dem kunde passe saa net for dig som en Ring paa en Finger, og da det er fast Land, maatte du være saa meget gladere for dem. Men lad os nu gemme det til sin Tid og se, om der ikke i Tværsækken er noget at spise, da jeg gerne vilde naa et Slot, hvor jeg kan faa Husly i Nat og tillave den Balsam, jeg omtalte for dig; thi jeg vidner for Gud, at mit Øre smerter mig meget." „Her er et Løg, et Stykke Ost og jeg

véd ikke selv, hvor stor en Humpel gammelt Brød," sagde Sancho, „men det er ikke noget at sætte for saa tapper en Ridder som Deres Velbyrdighed.“ „Deri farer du vild," sagde Don Quixote; „du maa vide, Sancho, at det er en Ære for de vandrende Riddere kun at spise én Gang om Maaneden; og naar de saa spiser, tager de, hvad der er for Haanden; du vilde være ganske overbevist derom, dersom du var saa vel bevandret i deres Historier som jeg; men hvor nøje jeg end har eftersøgt det, har jeg aldrig i nogen af dem fundet en Beretning om de vandrende Ridders Maaltider, undtagen det traf sig rent tilfældigt, eller der blev anrettet prægtige Gæstebud for dem; de øvrige Dage tilbragte de med smukke Talemaader. Nu følger det af sig selv, at de ikke har kunnet leve uden Mad og uden at fyldestgøre de øvrige naturlige Nødvendigheder; det maa derfor udtydes saaledes, at da de har tilbragt deres meste Tid i Skovene og uden Kokke, saa har deres fleste Maaltider bestaaet af saadan grov Kost, som du nu byder mig. Altsaa, min Ven Sancho, vær ikke bedrøvet over det, som er mig til Behag, og gør dig ingen Umage for at omskifte de vandrende Ridders Natur.“ „Deres Velbyrdighed maa ikke tage det ilde op," sagde Sancho, „men siden jeg, som jeg før har sagt, hverken kan læse eller skrive, saa kender jeg intet til og har aldrig drømt om Artiklerne for den ridderlige Haandtering; men for Fremtiden skal jeg forsyne Tværsækken med tørre Frugter til Deres Velbyrdighed, som er Ridder, og til mig, som ikke er det, med lidt drøjere og kraftigere Føde.“ „Jeg siger ikke, Sancho," sagde Don Quixote, „at det er vandrende Riddere paalagt ikke at spise andet end tørre Frugter; jeg siger kun, at deres meste Kost maa have bestaaet heri og i adskillige Urter, som vokser paa Marken, og som de alle kender, og jeg ligeledes kender.“ „Det er en herlig Sag," sagde Sancho, „at kende disse Urter; thi det bæres mig for, at vi vil komme til at leve den Dag, da denne Kundskab bliver meget nødvendig.“

Idet han sagde dette, drog han sit Forraad frem, og de spiste med hinanden i største Samdrægtighed. Da de imidlertid længtes meget efter at skaffe sig Nattely, fuldendte de deres magre og fattige Maaltid i største Hast. De steg til Hest og ilede af alle Kræfter for at komme til Folk, førend Natten faldt

paa; men Solen forlod dem, og de maatte opgive Haabet om at komme under Tag og slaa sig ned hos nogle Gedehyrder, som de traf. Saa fortrædelig Sancho var over ikke at være kommet til en By, saa fornøjet var hans Herre over at have Himlen til Sengedækken; thi saa ofte sligt mødte ham, syntes det ham som et uomstødeligt Bevis at bekræfte hans Ridderskab.

XI. KAPITEL

Hvad der tildrog sig med DON QUIXOTE hos Gedevogterne.

Gedevogterne tog imod dem af et godt Hjertelag, og da Sancho havde sørget for Rosinante og sit Æsel, saa godt han kunde, blev han vejledt af den Damp, der opsteg fra nogle Stykker Gede-kød, som stod og kogte i en Kedel over Ilden. Skønt han, saa snart han fik Øje paa dem, gerne vilde have transporteret dem lige fra Kedelen ned i Maven, lod han dog være, fordi Gede-hyrderne tog dem af Ilden, bredte nogle Huder paa Jorden, i største Hast dækkede Bondetaflet og derpaa af et godt og re-deligt Hjerte bad deres Gæster tage til Takke med, hvad de havde. De var seks om denne Hytte, og alle satte sig nu om-kring Huderne, efter at de først med mange ubehøvlede Cere-monier havde bedt Don Quixote tage Plads paa et omvendt Trug. Don Quixote satte sig, og Sancho blev staaende bag ved ham for at skænke i hans Bæger, der var af Horn. Hans Herre vendte sig om til ham og sagde: „For at du skal se, Sancho, hvad godt der flyder af at tilhøre det vandrende Ridderskab, og hvor hurtigt de, som i mindste Maade har at gøre dermed, kommer til Ære og Værdighed i Verden, vil jeg, at du skal sætte dig ved min Side her i disse gode Folks Selskab, hvor der ingen Forskel skal gøres paa dig og mig, som efter Fødslen er din Husbond og Herre, og du skal spise af Fad og drikke af Bæger med mig, for at man skal kunne sige det samme om det vandrende Ridderskab som om Kærlighed, nemlig at det gør alle lige.“ „Tusind Tak,“ sagde Sancho, „men jeg maa sige Deres Velbyrdighed, at naar jeg blot faar godt at spise, saa er

jeg lige saa vel og bedre faren ved at spise for mig selv som ved Siden af en Kejser; thi skal jeg tale rent ud af Posen, saa smager mig det, jeg spiser i en Krog, om det saa kun var Brød og Løg, langt bedre, fordi jeg saa ikke behøver at gøre nogen Slags Kredenser og Ceremonier, end selv den bedste kalkunske Høne i et Selskab, hvor jeg er tvungen til at tygge langsomt, drikke lidet, idelig viske mig om Munden og, i Fald det kom over mig, hverken turde nyse, hoste eller foretage mig andre Ting, som Frihed og Ensomhed giver Forlov til. Altsaa, Herre, den Ære, Deres Velbyrdighed viser mig som den, der hører til det vandrende Ridderskab, hvilket jeg som Deres Vaabendrager ogsaa gør, kan De forvandle til andre Ting, der er mere passende og fordelagtigere for mig, og denne vil jeg, skønt jeg er lige saa erkendtlig for den, som om jeg havde nydt den, dog frasige mig fra nu og til evig Tid.“ „Hvorom alting er,“ sagde Don Quixote, „saa vil jeg, at du skal sætte dig; thi hvo sig selv fornedrer, ham vil Gud ophøje.“ Derpaa greb han ham om Armen og tvang ham saaledes, hvad enten han pib eller sang, til at sætte sig ned.

Gedehyrderne forstod ikke det mindste af al denne Sniksnak om Vaabendrager og vandrende Riddere; de aabnede derfor heller ikke Munden undtagen for at spise og betragtede deres Gæster, som ingenlunde spyttede i Fadet, men opslugte Stykker saa store som en Haand. Da Kødet var fortæret, blev der lagt en Del tørrede Agern paa Huderne og tillige fremsat en halv Ost, haardere, end om den havde været gjort af Kalksten. Hornbægeret hvilede heller ikke i Mellemtiden, men gik idelig fra Mand til Mand hele Bordet rundt (snart fuldt, snart tomt som en Spand ved Brønden), saa at inden man så sig om, var den ene af de to Vinsække, der var lagt frem, helt tømt. Efter at Don Quixote havde tilfredsstillet sin Mave, tog han en Slump Agern i Haanden, betragtede dem med stor Opmærksomhed og brød ud i følgende Ord:

„Lyksalige Sekler, lyksalige Tidsalder, som vore Forfædre gav Navnet den gyldne, ingenlunde fordi Guldet (som man sætter saa stor Pris paa i vor Jernalder) i hin lyksalige Tid erholdtes uden Møje, men fordi de, som levede i den, var uvidende om de tvende Ord: Mit og Dit! I hin velsignede Tid var alting fælles, enhver fik, hvad Naturen krævede til sit Under-

hold, ved at hæve Haanden op til den stærke Eg, der med smilende Gavmildhed fremrakte sine søde og mættende Frugter. De klare Bække og rislende Kildevæld skænkede med prægtig Overdaadighed et spillende og velmagende Vand. I Klippernes Revner og Træernes Aabning oprettede de flittige og stræbsomme Bier deres Samfund og tilbød uden mindste Vederlag den rige Høst af deres søde Arbejde til Brug for enhver. Det mægtige Korktræ afførte sig frivilligt og uden Øksens Tvang sin brede og lette Bark, med hvilken Menneskene begyndte at takke deres Boliger, der hvilede paa plumpe Pæle, for at skærme dem mod Luftens Umildhed. Alting var Fred, Samdrægtighed og Venskab. Plovens dybtstkærende Jern havde endnu ikke formastet sig til at sønderrive og ransage vor første Moder, Jordens, Indvolde for at aftvinge hende de Gaver, hun godvilligt tilbød af sit vide og frugtbare Skød til de Børns Underhold, Mættelse og Forfriskelse, der beboede hende. Uskyldig Dejlighed var ikke udsat for nogen Fare eller nogen Efterstræbelse. De unge Skønheder ilede rolige fra Dal til Dal, fra Eng til Eng; deres Klæder var Billedet paa deres Sjæle: enfoldige tjente de ligesom kun Blufærdigheden til et Skjul og lignede i ingen Maade de nuværende. Der saas ingen tyrisk Purpur, heller ej Silkeormens paa saa utallige Maader forarbejdede Spind. En Krans af grønne Snerleblade og Vedbend udgjorde hele deres Pragt og forhøjede maaske deres naturlige Skønhed mere end alle de Kostbarheder, Smykker og sjældne og forbavsende Paafund, som ørkesløs Vindskibelighed har frembragt, og hvormed vore Hofdamer nu viser sig. Kærlighedens Sprog var dengang lige saa ukunstlet som det Hjerte, hvorfra det trængte sig frem, det udtrykte kun, hvad Hjertet følte, og søgte ikke efter kunstige Vendinger og Talemaader for at give dem et fornemt Anstrøg. Falskhed, Bedrageri og Ondskab dristede sig endnu ikke til at nærme sig Sandhed og Oprigtighed. Ret og Billighed haandhævedes i deres egentlige Forstand uden at lide mindste Skaar af Had, Gunst eller Egenfordel, som i vor Tid forfølger, forurener og forjager dem. Loven var endnu ikke blevet fordrejet eller ilde fortolket af en Dommer, fordi der paa den Tid ingen Stridigheder var at dømme i og ingen at fælde Dom over. Ærbarhed var Jomfruernes bestandige Ledsager, og førte af den vandrede de, som jeg alt har sagt, overalt uden Frygt for,

at andres Frækhed eller urene Attraa skulde skade dem, og Ukyskhed opkom hos dem kun af deres egen Tilbøjelighed og fri Villie. Men i vor afskyelige Tidsalder er Ærbarheden saa aldeles forjaget, at der ingen Sikkerhed er at finde for nogen, om de saa opsøgte og gemte sig i en ny kretisk Labyrinth, fordi Elskovspestens ved et fordærveligt, listigt Begær trænger sig ind gennem hver Sprække ligesom Luften og byder al Forsigtighed Trods. Da nu Sikkerheden tog mere og mere af og Fordærvelsen mere og mere til, blev for at beskærme dem de vandrende Ridderes Orden indstiftet, at den kunde forsvare Jomfruerne, beskytte Enkerne, bistaa de forældreløse og nødstedte. Til denne Orden, I gode Gedevogtere, hører ogsaa jeg, og jeg erkender med Taksigelse den venlige og gæstfrie Modtagelse, jeg og min Vaabendrager har fundet hos eder. Thi skønt enhver levende efter Naturloven er forpligtet til at vise Tjenstvillighed over for de vandrende Riddere, saa skal jeg dog stedse erindre, at I uden at vide noget om denne Forpligtelse har modtaget og beværtet mig, og jeg skal bestræbe mig for at vise mig erkendtlig af et lige saa villigt Hjerte som det, hvormed I er kommet mig i Møde.“

Hele denne lange Tale (som han lige saa gerne kunde have sparet sig) holdt vor Ridder, blot fordi de Agern, man bød ham, bragte ham den gyldne Alder i Erindring og gav ham Lyst til at fremføre denne utidige Snak for Gedehyrderne, som uden at sige et eneste Ord spærrede Mund og Øjne op for at høre paa ham. Sancho selv tav, spiste Agern og besøgte meget flittigt den anden Vinsæk, som, for at Vinen skulde være des køligere, var hængt op i et tykt Træ.

Don Quixote havde talt saa længe, at Maaltidet var endt, og henimod Slutningen af det sagde en af Gedevogterne: „Hr. vandrende Ridder, for at Deres Velbyrdighed med større Føje kan sige, at vi har gjort Dem til Gode af et villigt Hjerte, vil vi søge at gøre Dem endnu en lille Fornøjelse med en af vore Kammeraters Sang; han kommer nok lige straks. Det er en flink Knægt, saa forliebt som en Rotte, og han kan oven i Købet læse og skrive og stryger sin Fiol trods den bedste.“ Neppe havde Gedevogteren talt ud, før de hørte Tonerne af en Violin, og snart kom ogsaa Violinspilleren selv, en ung Karl paa et Par og tyve Aar med et yderst behageligt Væsen. Hans Kam-

merater spurgte, om han allerede havde spist, og hertil svarede han Ja. „Naar saa er, Antonio,“ sagde den, der havde gjort Ridderen Tilbudet, „kunde du være saa god at synge lidt, for at vor Hr. Gæst kan se, at der ogsaa mellem Klipperne og i Skovene findes Folk, som forstaar sig paa Musik. Vi har fortalt ham om din Kunstfærdighed, nu maa du ogsaa lade den høre, for at han ikke skal tro, at vi har løjet for ham. Derfor beder jeg dig ret indstændigt: Sæt dig ned, og syng den Vise til din Kæreste, som din Farbror Kapellanen har forfattet, og som alle Folk holder saa meget af.“ „Det skal jeg gerne,“ sagde Antonio, og uden at lade sig nøde længer satte han sig paa en halvt afhugget Egestub, stemte sin Violin og begyndte straks derefter med behagelige Lader at synge følgende:

Til Olalla.

Ja, du elsker mig, jeg véd det,
skønt din Mund har stedse tiet;
heller ej dit Blik forraader,
du til Elskov har dig viet.

Oh, jeg véd, du er forstandig,
vælg da mig, hvem du kan lide!
Ærlig Elskov, som ej skjules,
kan fortjene Kaar saa blide.

Oftre har du dog, Olalla,
harmet mig med Ord saa stride,
som dit hvide Bryst var Marmor,
Hjertet Sten kun i din Side.

Men — selv i den knibske Vrede,
som for Ærbarhed man priser,
sig en Flig af Haabets Kjortel
undertiden for mig viser.

Ved din Lokken fløj mit Hjerte
dig i Møde. Ingensinde
ulmed Gløden ved din Vrede,
flammed op ved Gunst at vinde.

Men kan Smil som Elskov tolkes,
slutter jeg af dine Miner,
at min Drøm skal blive Sandhed,
Længslen slukkes, der mig piner.

Hvis man ved bestandig Hyldest
dog kan stolte Hjerter vinde,
har jeg meget gjort, hvori du
kan en trofast Bejlen finde.

Har du agtet paa min Færden,
maa du sagtens ogsaa vide,
at man tit en Mandag saå mig
frem i Søndagstøjet skride.

Hang til Pynt og smukke Klæder
skal just til en Elsker ligge;
derfor i min bedste Dragt kun
vil jeg møde dine Blikke.

Dig i Dans jeg vilde tækkes,
dig kun Serenader bringe.....
Nok herom! Ved Nat du hørte
indtil Hanegal dem klinge.

Om min Lovsang til din Skønhed
heller intet her jeg siger;
skønt kun Sandhed, har den opvakt
Nag til mig hos mange Piger.

En fra Berrocal, Teresa,
sagde, da jeg nys dig priste:
„Mangen saå forliebt en Engel,
hvor sig snart en Markat viste.

Falske Fletninger det skyldes,
Ringe, Baand, hvormed de glimrer,
sminket Skønheds laante Glans, der
selv for Amors Øjne flimrer.“

„Løgn!“ jeg raabte. Frem til Bistand
hendes Fætter sprang i Tide;
bød mig op til Kamp; vi brødes.....
Hvem der sejred, maa du vide!

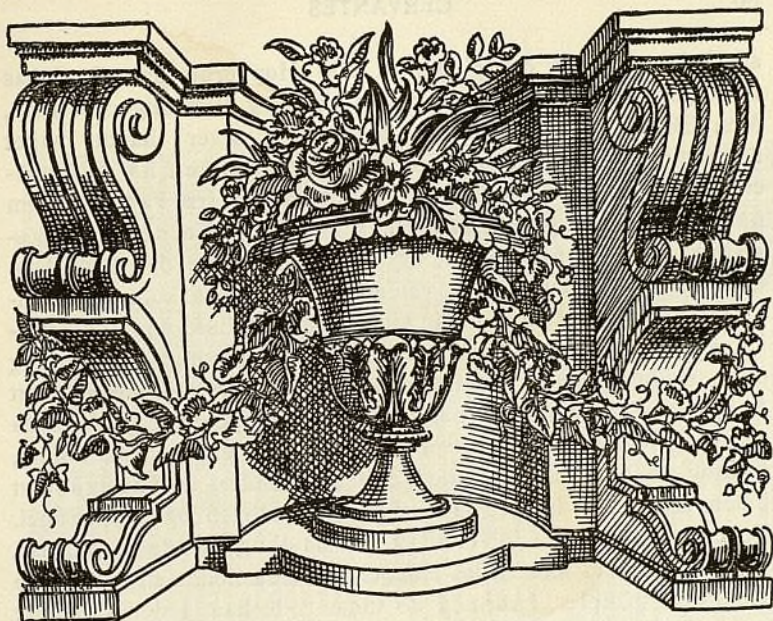
Overfladisk ej jeg føler,
 Sanselyst ej heller driver
 mig imod dig... Nej, mit hele
 Hjerte og min Tro jeg giver.

Kirken har jo Baand af Silke
 til at knytte Mand til Kvinde:
 Bøj din Hals kun under Aaget,
 min vil alt du bøjet finde.

Men ved alle Helgen! Hvis du
 ej for Altret med mig triner,
 drager jeg fra disse Bjerge
 bort og bliver Kapuciner!

Her sluttede Gedevogeteren sin Sang, og skønt Don Quixote bad ham synge noget mere, vilde Sancho ikke tilstede det, fordi han langt hellere vilde sove end høre paa Viser, og han sagde derfor til sin Herre: „Nu er det vel paa Tide for Deres Velbyrdighed at opsøge det Leje, man har tilbudt for Natten; thi det svare Arbejde, disse gode Folk har om Dagen, tillader dem ikke at synge Natten til Ende.“ „Jeg forstaar dig allerede, Sancho,“ svarede Don Quixote, „og det er himmelklart, at de mange Besøg, du har aflagt Vinsækken, er bedre tjente med Søvn end med Sang.“ „Hilledød,“ sagde Sancho, „jeg har ikke set nogen holde sig tilbage, men enhver har taget sin Del!“ „Det nægter jeg ikke,“ sagde Don Quixote, „du kan gøre dig det saa mageligt du vil; i min Haandtering er det anstændigere at vaage end at sove. Men hvorom alting er, Sancho, saa var det bedst, om du paa ny saá til mit Øre, som gør mere ondt, end vel er.“ Sancho gjorde, som han vilde, og da en af Gedehyrderne saá Saaret, sagde han, at han vilde lægge noget paa det, som snart vilde hele det. Derpaa tog han nogle Blade Rosmarin, hvorfra der var et stort Forraad, tyggede dem, blandede dem med lidt Salt og lagde dem paa Øret, hvorpaa han bandt det vel til, med den Forsikring, at det ingen anden Lægedom behøvede, hvilket ogsaa var sandt.

HER ENDER ANDEN BOG

XII. KAPITEL

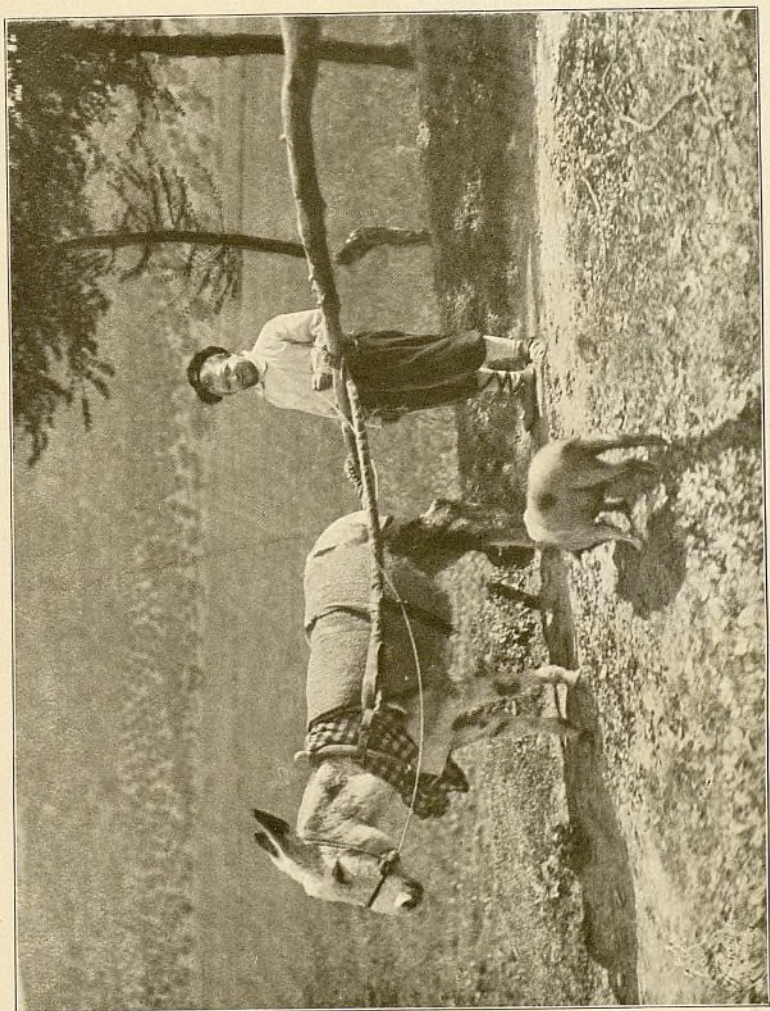
Hvori der fortælles om det ulykkelige Eventyr, som tilstødte DON QUIXOTE, da han mødte nogle ryggesløse Yangüesere.

EN vise Sidi Hamet Benengeli fortæller, at saa snart Don Quixote havde sagt sine Værter Farvel, tog han og hans Vaabendrager Vejen ind i den nærliggende Skov, og efter at de i to Timer havde redet gennem den, kom de til en dejlig græsklædt Eng, gennem hvilken der flød en klar og kølende Bæk, der indbød dem til her at tilbringe Dagens hedeste Timer, eftersom Solvarmen allerede pinte dem meget. Neppe var Ridetøjet taget af Rosinante og Æslet, saa at de i Ro og Mag kunde forfriske sig med det dejlige Græs, før de fik Tværsækken for en Dag, og uden mindste Omstændighed og i største Samdrægtighed gjorde Herre og Tjener hinanden Selskab i at fortære, hvad den havde at byde paa. Det var ikke faldet Sancho ind at tøjre Rosinante, da han kendte ham og vidste, at han var saa

adstadig og lidet overgiven, at alle Hopperne paa Córdoba's Græsgang ikke kunde gøre nogen skadelig Virkning paa ham. Men Skæbnen (eller Fanden, som aldrig sover) havde maaget det saaledes, at der paa samme Eng græssede en hel Del galiciske Hopper, der tilhørte nogle Fragtmænd fra Yanguas, som har for Skik at tage et Middagshvil med deres Kobbøl paa Græsmarker og vandrige Steder, og de havde fundet det, hvor Don Quixote opholdt sig, meget velegnet. Med ét paakom der Rosinante et Begær efter at holde sig lystig med disse unge Galicierinder, han forlod rent sin naturlige Karakter og Sædvaner, og uden at bede sin Ejermænd om Tilladelse forklarede han sit Anliggende for dem ved nette og forunderlige Spring. Men da de, som det syntes, fandt mere Behag i at græsse end i ham, modtog de ham saaledes med Sko og Tænder, at Sadelgjorden inden længe var itu og han selv ganske nøgen og uden Sadel. Dog, det allerværste for ham var, at da Fragtmændene så, han vilde bruge Vold mod deres Hopper, kom de ilende til med store Stokke og Knipler, hvormed de tildængede ham i den Grad, at han strakte alle fire fra sig paa Jorden.

Don Quixote og Sancho, der så de jammerlige Prygl, der haglede ned over Rosinante, havde allerede rejst sig i største Hast, og Don Quixote sagde til Sancho: „Saa vidt jeg ser, min Ven Sancho, er dette ikke Riddere, men Pøbel og gement Folk; jeg siger dig det, for at du kan vide, at det er dig tilladt at bistaa mig i at tage en græsselig Hævn for den Fornærmelse, man lige for vore Øjne har tilføjet Rosinante.“ „For Djævelen,“ sagde Sancho, „hvad Hævn er der at tage? Der er mere end tyve, og vi er ikke mere end to, og maaske ikke engang det, men kun én og en halv.“ „Jeg alene er saa god som hundrede,“ sagde Don Quixote, og uden at holde nogen længere Fadder-sladder greb han til Sværdet og huggede ind paa Fragtmændene. Drevet og bevæget ved sin Herres Eksempel efterfulgte Sancho ham af alle Kræfter. Ved det første Hug, som Don Quixote uddelte i Flæng og Spræng, gjorde han et mægtigt Hul i den Læderkittel, én af dem havde paa, og der fulgte et godt Stykke Kød af Skulderen med. Fragtmændene, som så sig mishandlede af kun to Mænd, skønt de selv var saa mange, greb paa ny til deres Knipler, og efter at have sluttet Kreds om

SANCHO PANZA med Æselet Rucio.

1012

MARTINS FORLAG

CERVANTES

DEN SINDRIGE HERREMAN

DON QUIXOTE AF MANCHAS

LEVNET OG BEDRIFTER

DON QUIXOTE læses og beundres over hele Verden. Den er Jordens mest berømte Roman, en uudtømmelig Kilde til Latter og Morskab, et Værk, hvis Humor og Dybsind funkler gennem Aarhundrederne med usvækket Glans. Hver ny Generation tilegner sig dette Vidunder af lystig Satire og Menneskekundskab med samme Glæde og samme rige Udbytte. Udtydningerne og Anskuelserne om Bogens Mening har skiftet, men aldrig Dommen om dens Værd: den er et uovertræffeligt Mesterværk, som alle bør tilegne sig, fordi den har Bud til enhver.

Udsendes nu i to Udgaver:

En Subskriptionsudgave med Illustrationer fra PALLADIUM Storfilmene, 10 Hefter à Kr. 1.00, samt i en MARSTRAND UDGAVE, 2 Bind à Kr. 5.00. Første Bind foreligger færdigt og kan ses i enhver Boglade.

FOR NORGE: PETER AAS & Co., OSLO.